

Eesti toidusektori ekspordivõimekus

(jätku-uuring 2021)

Tallinn
Aprill 2021

Töö tellija: Maaeluministeerium

Projektis osalevad:

Albert Hansa, Aet Vanamölder, Katrin Nittim, Maris Viileberg, Marje Josing

Eesti Konjunkturiinstituut

Rävala 6

19080 Tallinn

Tel 668 1242

Faks 668 1240

E-post eki@ki.ee

<http://www.ki.ee>

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel tuleb viidata allikale.

Sisukord

1. Eesti päritolu toodete eksport 2016-2020.....	4
3. Piimasektori ekspordivõimekus.....	16
4. Lihasektori ekspordivõimekus.....	45
5. Kalasektori ekspordivõimekus.....	76
6. Köögiviljasektori ekspordivõimekus.....	110
7. Järeldused.....	125

Uuring on teostatud Statistikaameti väliskaubanduse andmete alusel ja analüüsi objektiks on Eesti päritolu toodete eksport. Ekspordina käsitletakse nii müüki EL turule kui kolmandatesse riikidesse. Ümardamise tõttu ei pruugi arvude liitmise tulemus võrduda summaarse näitajaga.

1. Eesti päritolu toodete eksport 2016-2020

Eesti päritolu toidukaupade ekspordikäive 2014-2020 (miljon eurot)

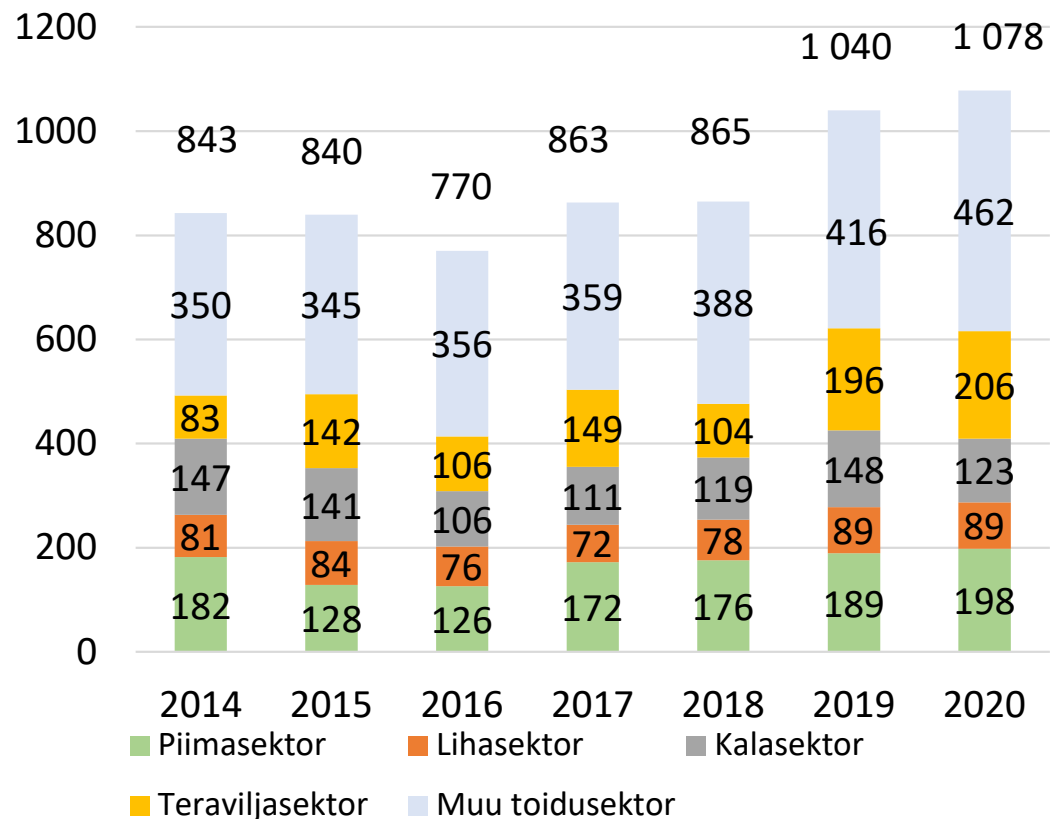
Eesti toidukaupade ekspordikäive oli 2020. aastal ligi 1,1 mld € ja käive kasvas võrreldes 2019. a ligi 4%.

Toidusektori ekspordikäive ületas 1 miljardi piiri teist aastat järjest.

2020. aastal võrreldes eelmise aastaga kasvasid piima- ja teraviljasektori ekspordikäive vastavalt 4,8% ja 5,1%.

Kalasektori ekspordikäive langes 17%.

Toidukaupade ekspordikäive kasvas aastatel 2014-2020 27,9%. Kõige rohkem on kasvanud teravilja eksport, mida eksporditi 2020. aastal 123 miljoni euro eest enam kui 2014.a.

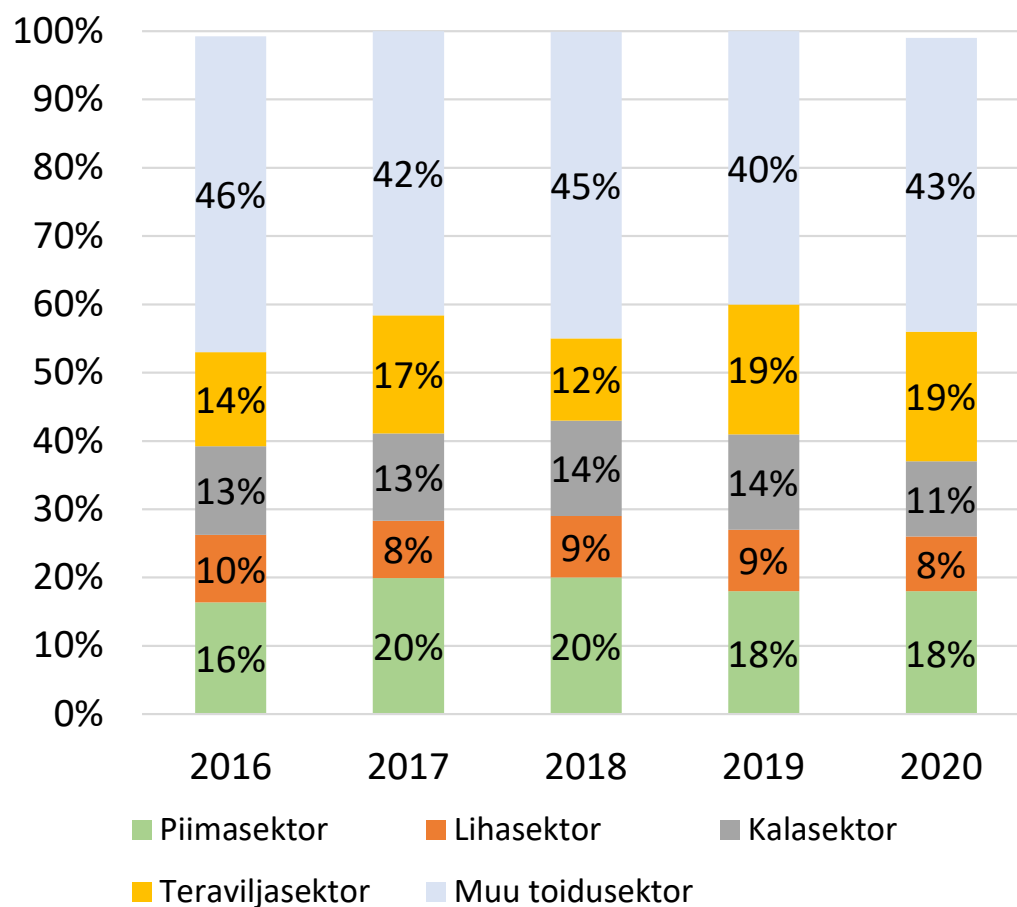
Uuring on teostatud Statistikaameti väliskaubanduse andmete alusel ja analüüsi objektiks on Eesti päritolu toodete eksport.

- Lihasektor (elusloomade, liha ja lihatoodete eksport v. a töupuhtad aretusloomad)
- Piima-, liha- ja kalasektori ekspordikäibed on 4-kohaliste koodide lõikes (ei sisalda hinnanguid), teravilja- ja muude toidusektorite ekspordikäibed on 2-kohaliste koodide lõikes (sisaldavad hinnanguid)
- 2019. aasta andmed on korrigeeritud

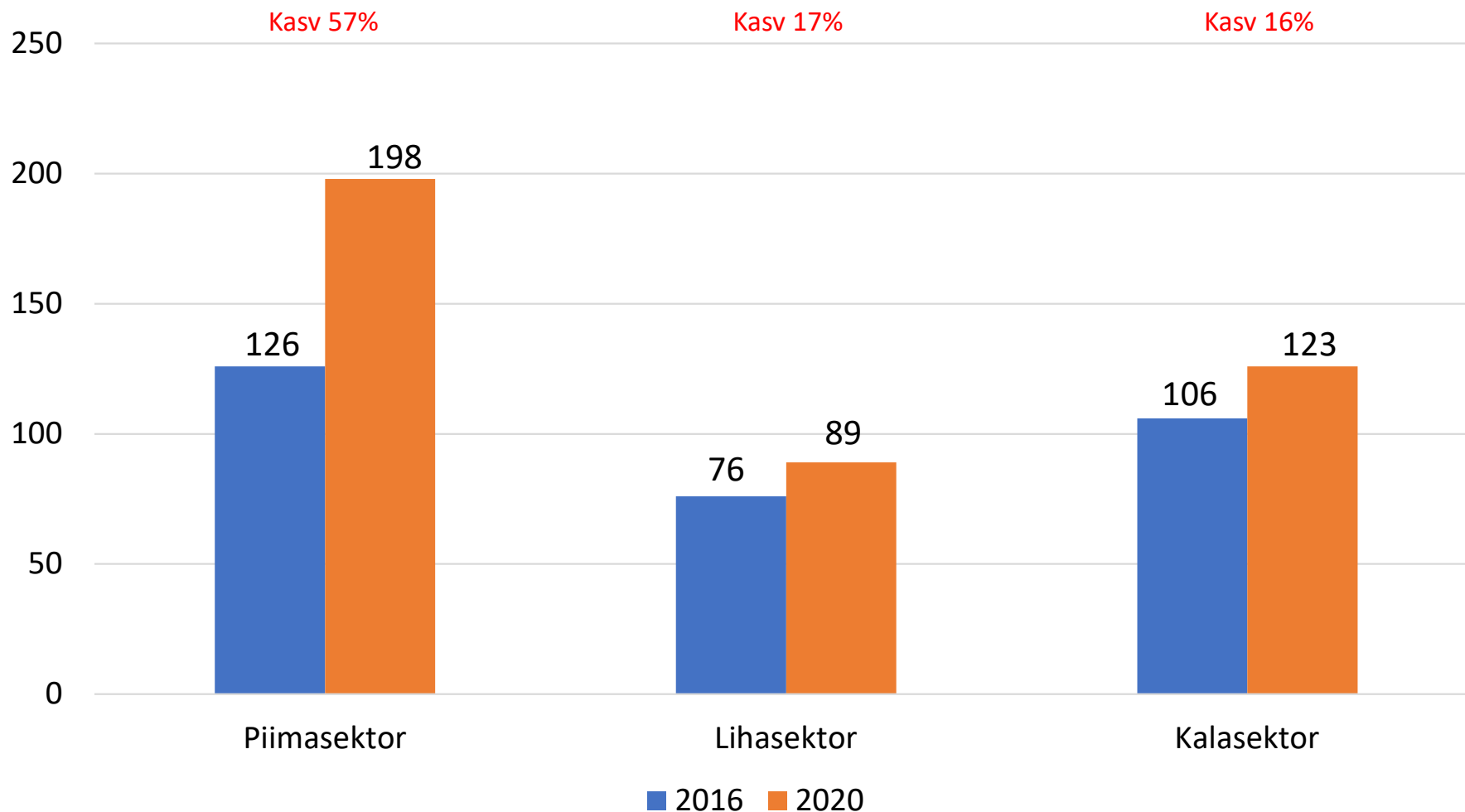
Piima-, liha-, kala- ja teraviljasektori osakaal toidusektori ekspordikäibes (%)

Suurima panuse eksporti andis 2020. aastal teravilja- ja piimasektor (vastavalt 19% ja 18%).

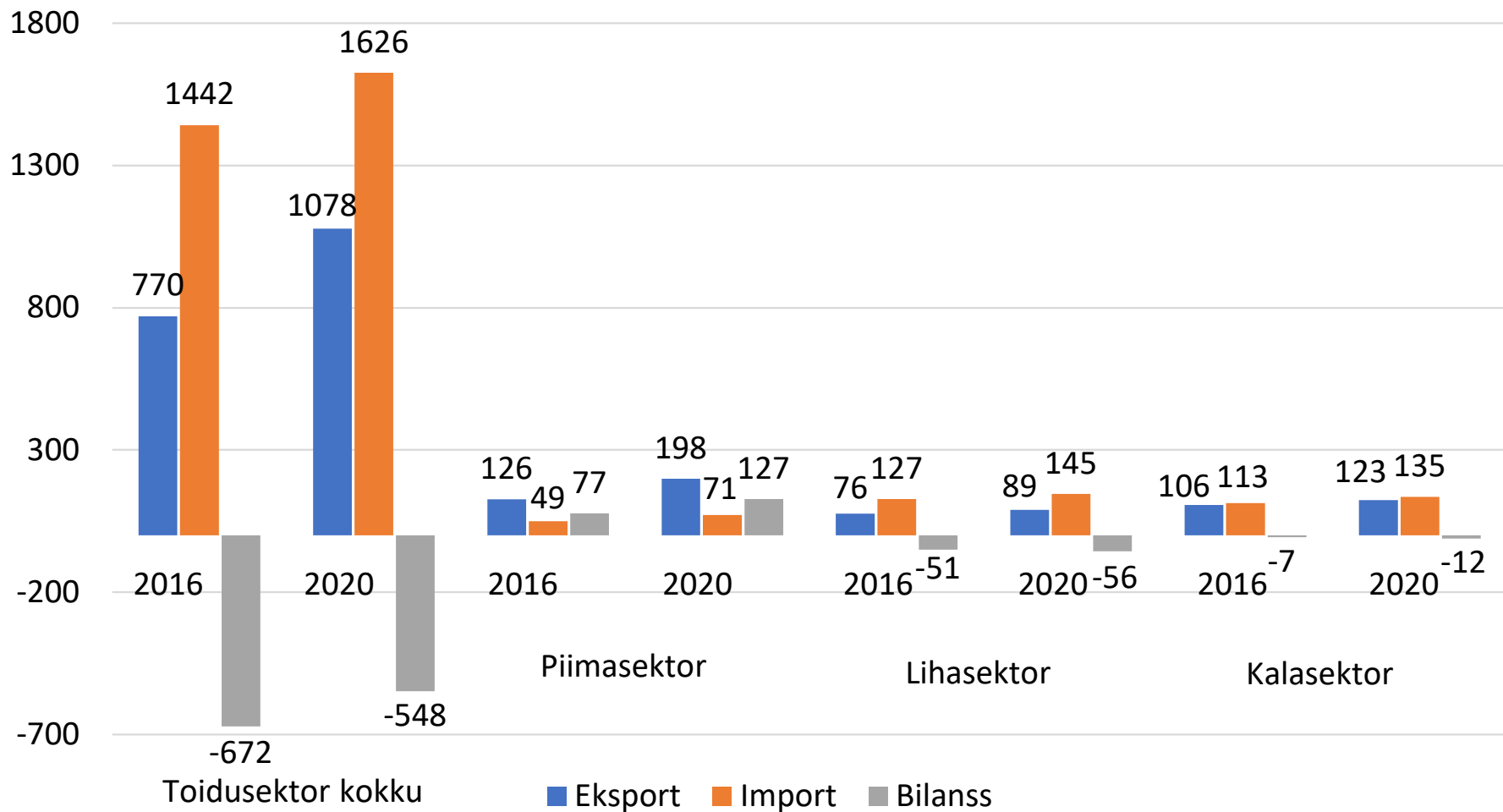
Kala- ja lihasektori osakaal ekspordikäibes kahanes 2020. aastal vastavalt 3% ja 1% protsendipunkti võrra ning oli viimase viie aasta väikseim.

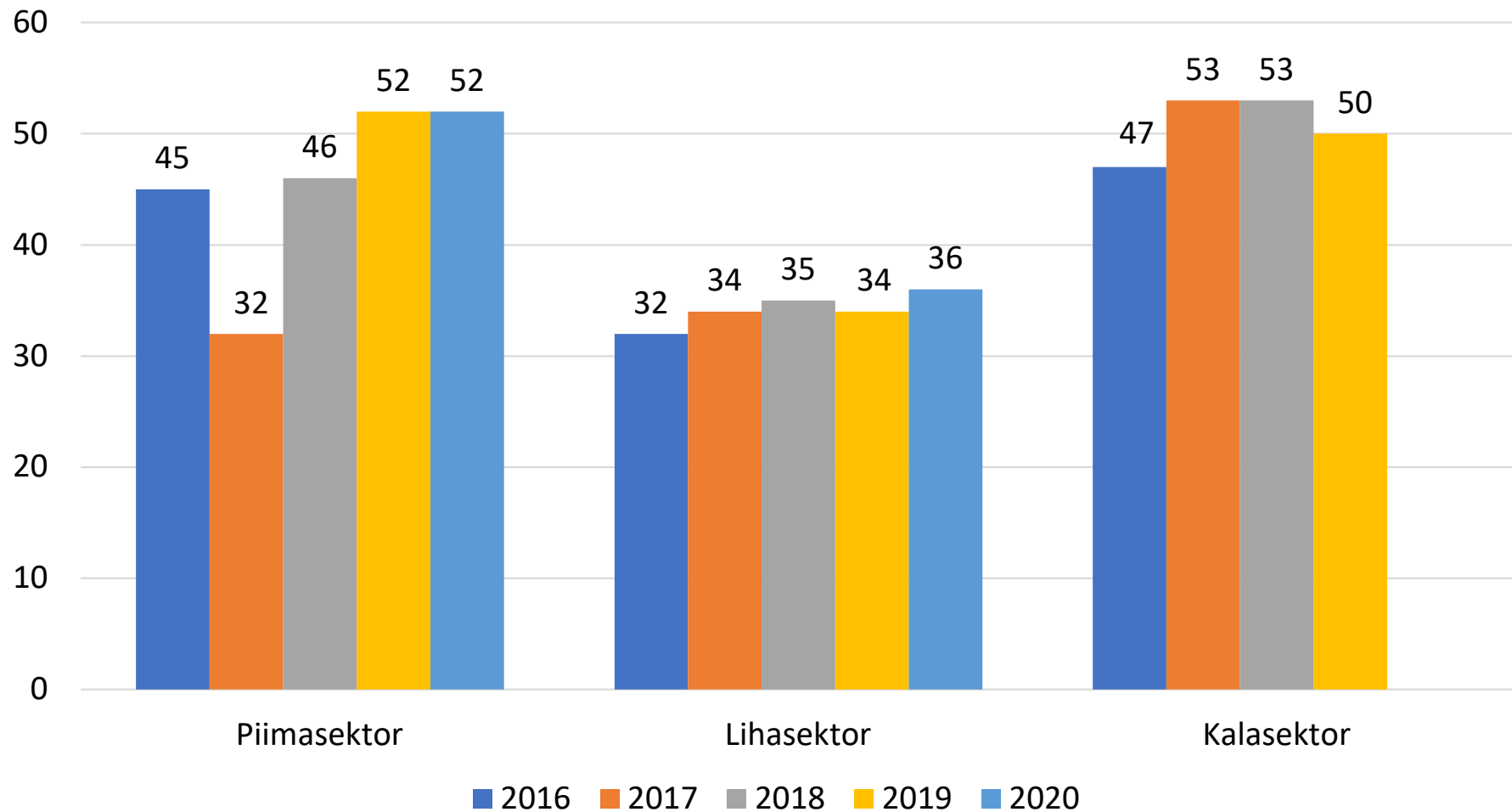
Eesti päritolu piima-, liha- ja kalasektori eksport 2016 ja 2020. a (miljon eurot)

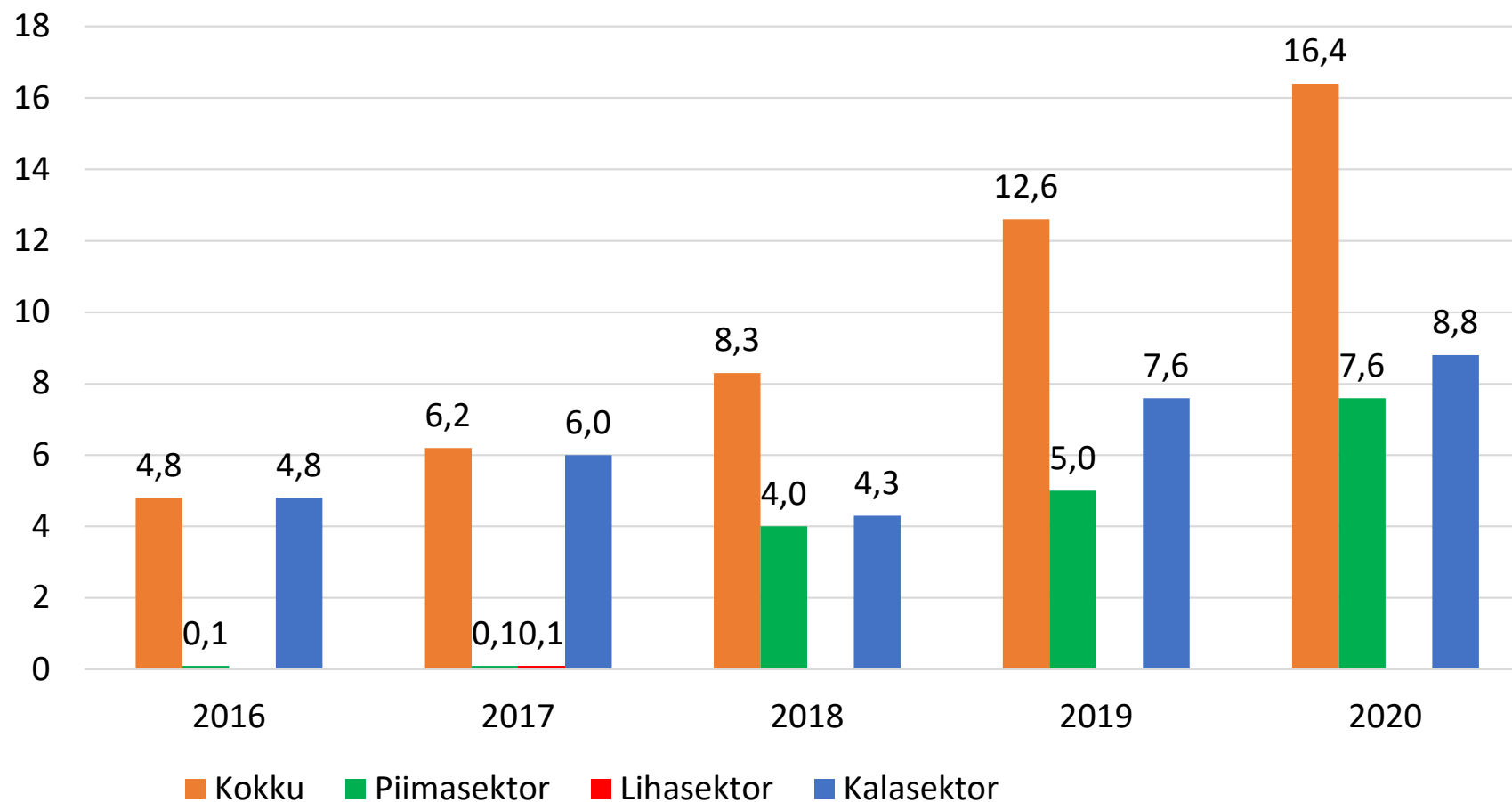
Eesti päritolu toidukaupade väliskaubandus 2016 ja 2020. aastal (miljon eurot)

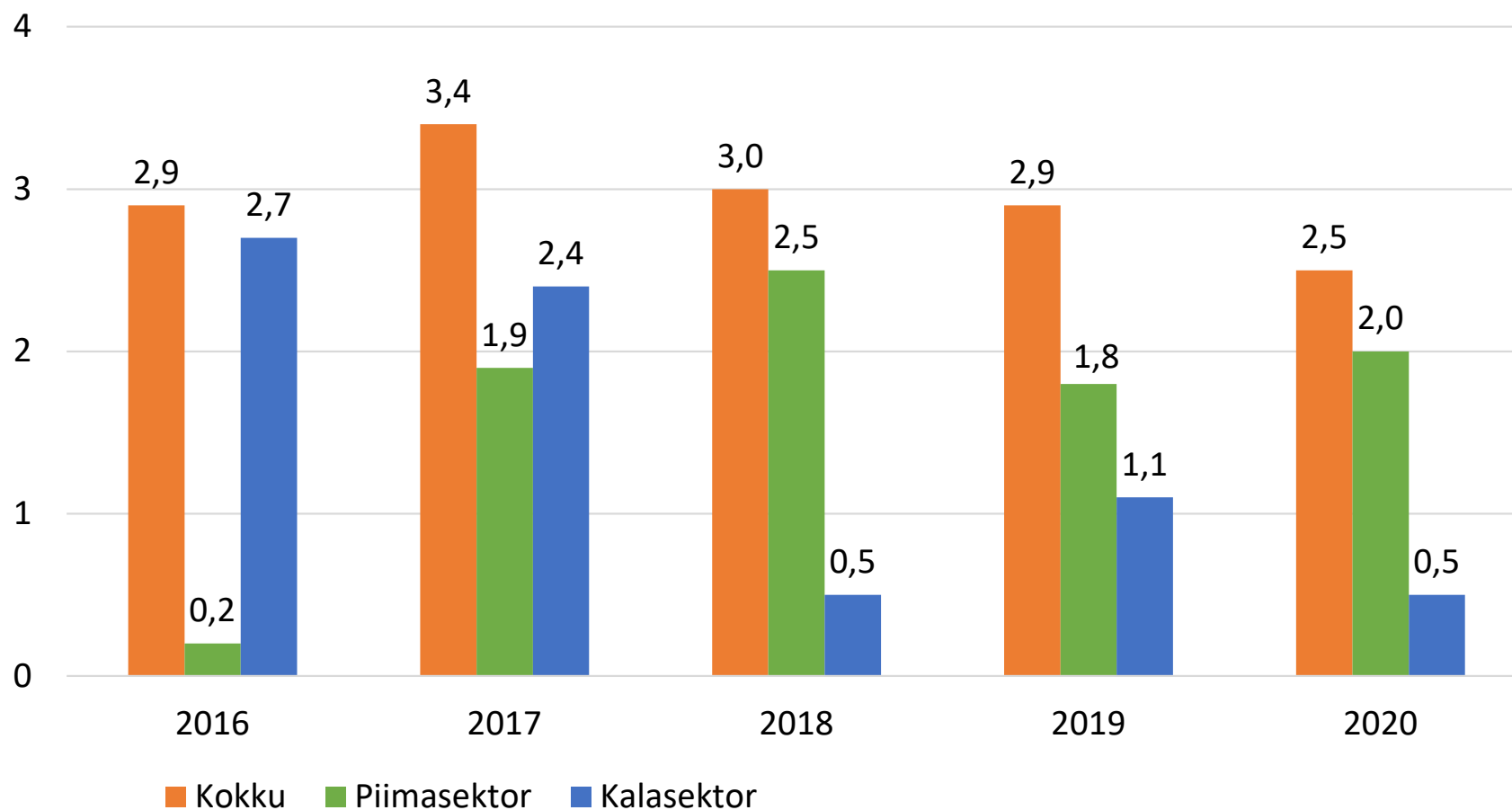
Piima-, liha- ja kalasektori ekspordi sihtriikide arv 2016-2020 (riikide arv, kuhu eksporditi üle 2 000 euro aastas)

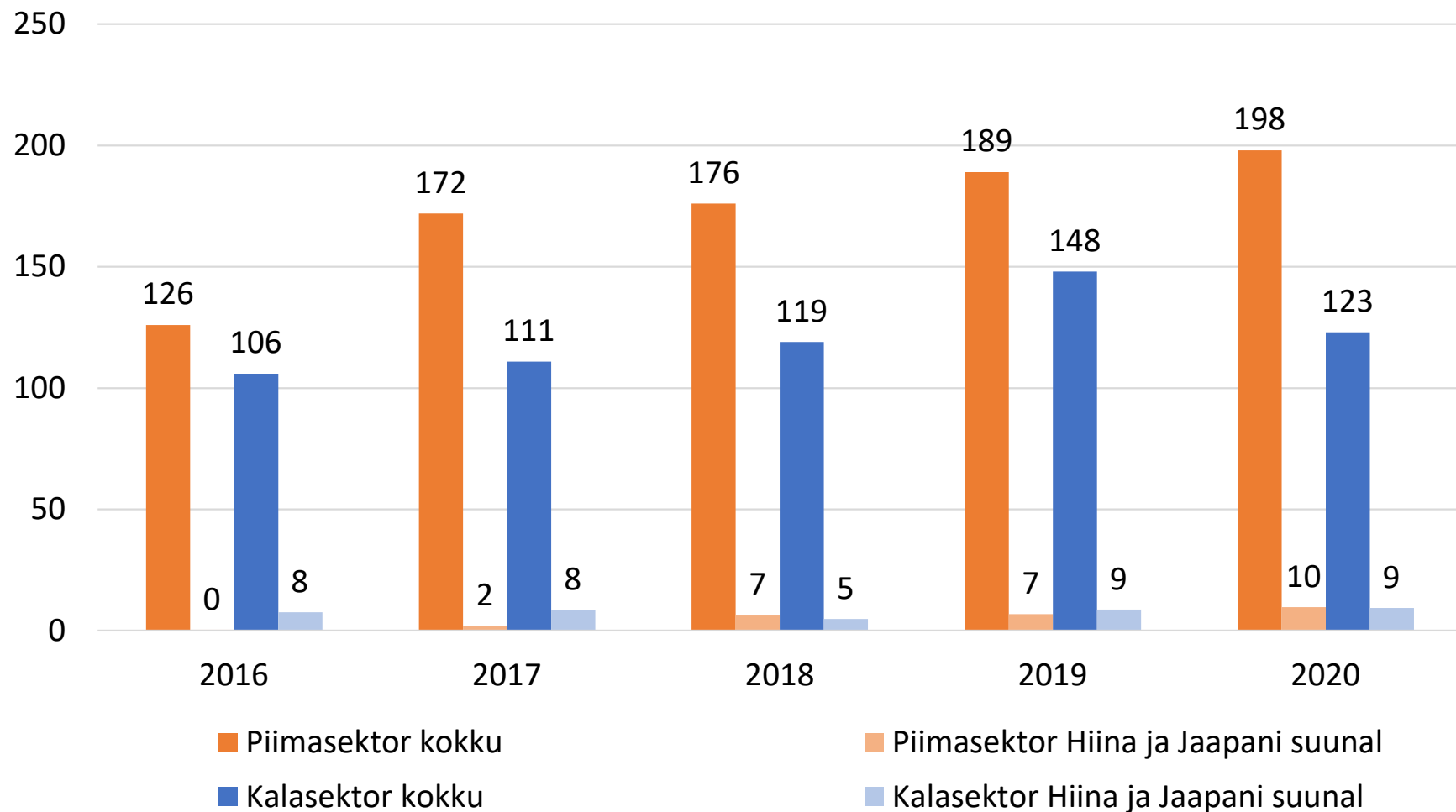
Eesti päritolu toidukaupade eksport Hiinasse aastatel 2016-2020 (miljon eurot)

Eesti päritolu toidukaupade eksport Jaapanisse aastatel 2016-2020 (miljon eurot)

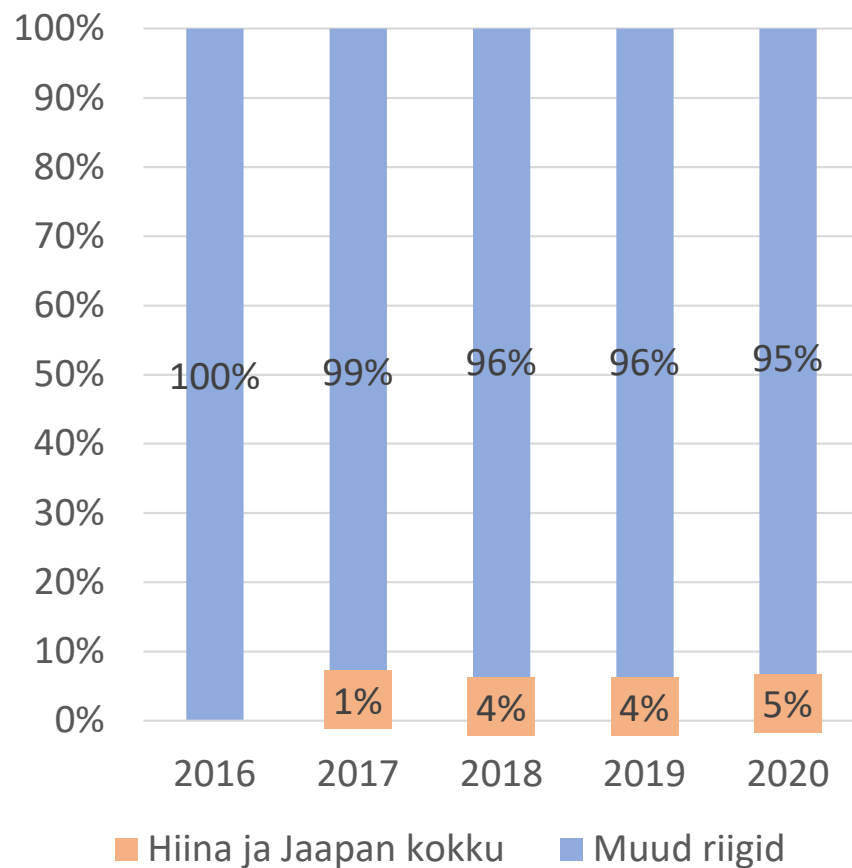

Eesti päritolu toidukaupade eksport Hiinasse ja Jaapanisse kokku aastatel 2016-2020 (miljon eurot)

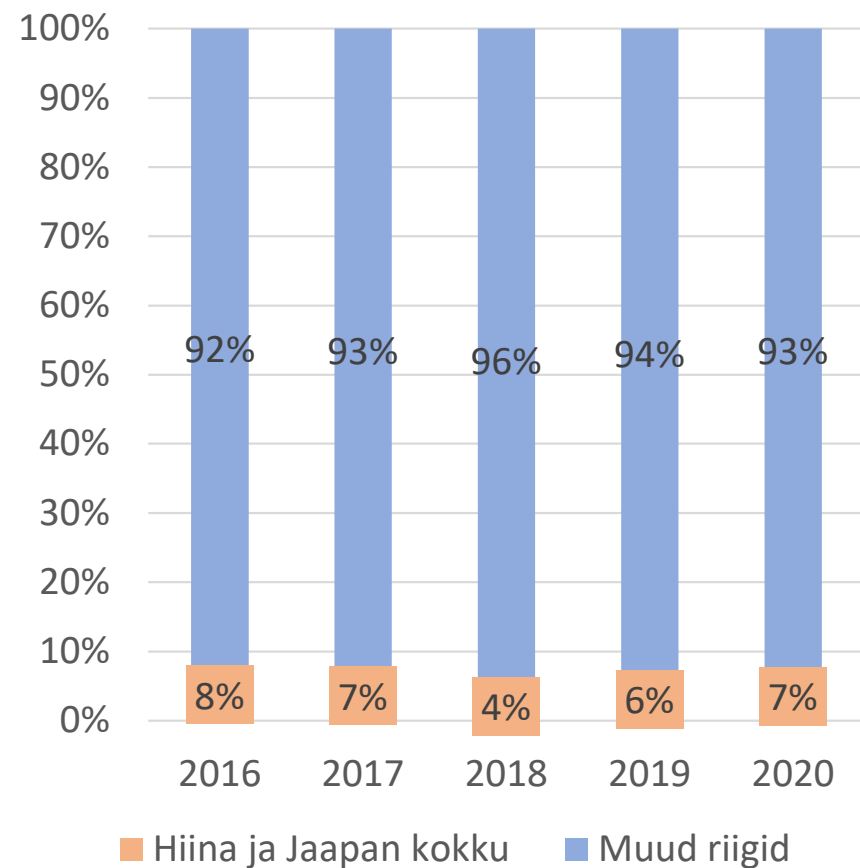

Hiina ja Jaapani osakaal piima- ja kalasektori ekspordikäibes (2016-2020, %)

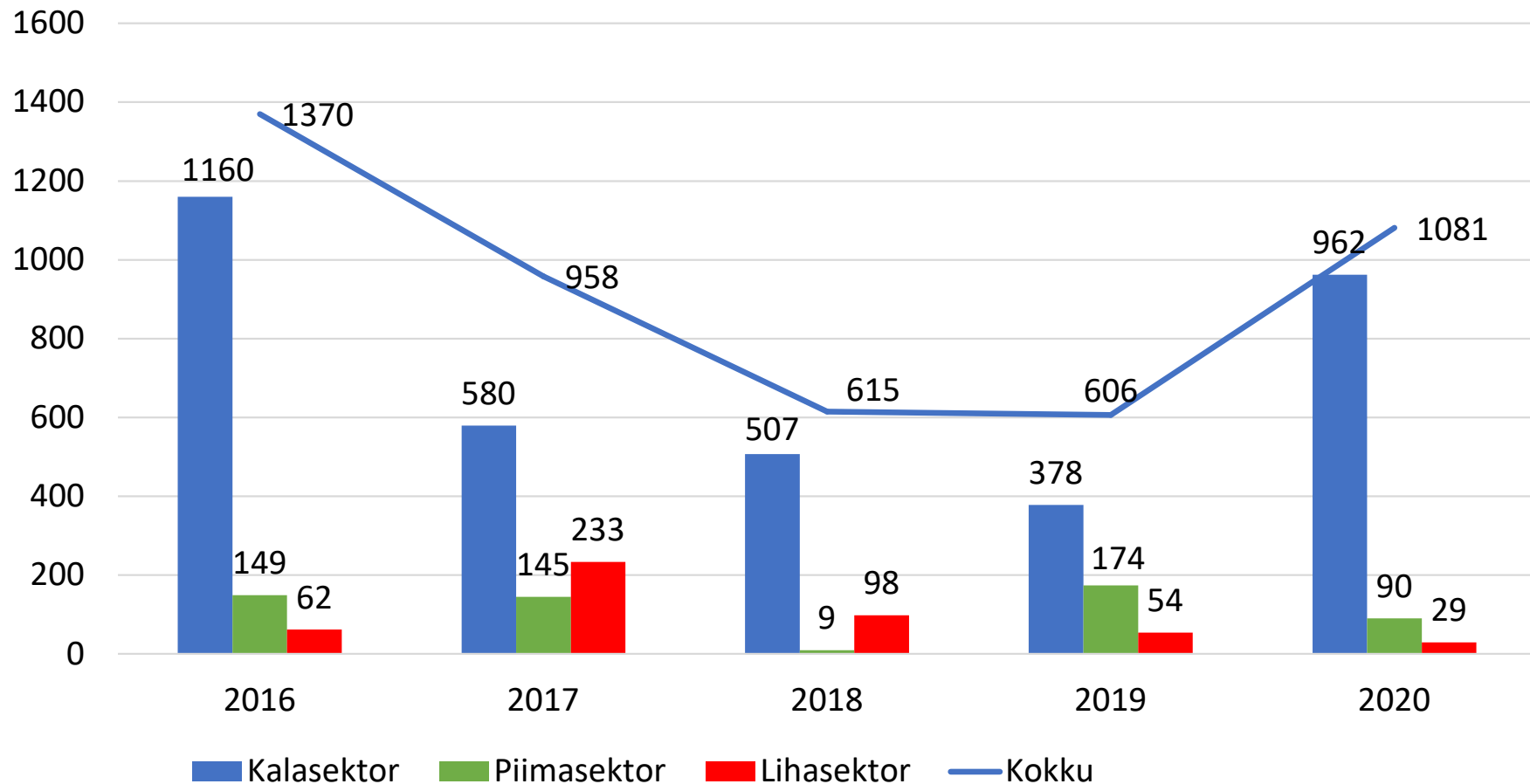
Piimasektor

Kalasektor

Eesti päritolu toidukaupade eksport Suurbritanniasse aastatel 2016-2020 (tuhat eurot)

Alates 01. jaanuarist 2021 Suurbritannia ei ole enam EL koosseisus

- **Hiina** suunal kasvas eksport 2020. aastal (võrreldes 2016. a) rahalises arvestuses üle kolme korra ja koguseliselt ligi viis korda. Kasvu tagas kalasektori tunduvalt kasvanud (väärtuselt 83% ja koguseliselt 225%) ja vadakupulbri alustatud väljavedu. Samas värske ja jahutatud kala osas viimasel kahel aastal eksporti ei toimunud. Hiina turu avanemisele 2016. aastal järgnes piimasektori toodete märkimisväärtne ekspordi kasv kolmel viimasel aastal. Peamiseks eksporditavaks on vadakupulber, mille osakaal ekspordikäibes oli 2020. aastal 44% kogu ekspordist Hiinasse. Samas juustu ja kohupiima osas 2020. aastal eksporti ei toimunud. Lihasektoris 2020. aastal eksporti ei toimunud. Lähiaastatel loodetakse saada ekspordiluba linnu- ning veiseliha ekspordile.
- **Jaapani** suunal vähenes eksport 2020. aastal (võrreldes 2016. a) rahalises arvestuses 11%, kuid kasvas koguseliselt üle kahe korra. Kalasektori ekspordikäive langes 80%. Suurim langus toimus kalafilee osas (92%). Piimasektori toodete eksport suurenes 2020. aastal (võrreldes 2016. a) väärtuselt 9 korda ja koguseliselt 8 korda, eriti juustu osas. Võrreldes viimase aastaga (2019. a) piimasektori ekspordikäive kasvas 14%, kuid vähenes koguseliselt 6%. Lihasektoris 2020. aastal eksporti ei toimunud.
- **Suurbritannia** lahkus EL-st 1. jaanuaril 2021. Eksport Suurbritannia suunal kasvas 2020. aastal (üleminekuperioodil) võrreldes 2019. aastaga rahalises väärtuses ligi 80%. Peamiseks eksporditavaks on vähilised (krevetid), mille osakaal ekspordikäibes oli 2020. aastal 53% kogu ekspordist Suurbritanniasse.

3. Piimasektori ekspordivõimekus

Eesti päritolu piimatoodete eksport tootegruppide lõikes 2016-2020

miljon eurot

tuhat tonni

KN kood	Tootegrupp	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
KN 0401	Piim ja röösk koor (kontsentreerimata)	52,2	81,0	76,2	74,1	74,7	211,0	232,6	220,1	216,8	226,7
KN 0402	Piim ja röösk koor (kontsentreeritud, SMP, WMP)	3,4	2,0	4,6	7,8	10,8	6,4	1,2	3,3	4,1	5,2
KN 0403	Hapendatud piimatooted	10,1	11,8	12,2	12,4	12,7	9,4	10,3	10,3	10,7	10,9
KN 0404	Vadakutooted	8,0	12,1	15,3	20,0	23,8	24,7	26,2	29,0	32,2	34,5
KN 0405	Või	3,7	5,0	4,0	3,2	4,5	1,4	1,1	0,8	0,8	1,3
KN 0406	Juust ja kohupiim	48,6	59,8	63,5	71,9	71,5	16,7	17,7	19,2	20,6	21,4
KOKKU		126,0	171,7	175,6	189,4	198,0	269,6	289,1	282,8	285,3	300,0

Piima ja piimatoodete eksport rahalises väärtuses 2016-2020 (miljon eurot)

Piimasektori ekspordikäive jätkas 2020. aastal kasvu ja suurenes 4% (võrreldes 2019. a).

Enim kasvas või (KN 0405) ja kontsentreeritud piima ja rõõsa koore (KN 0402) eksport (41% ja 38% vastavalt).

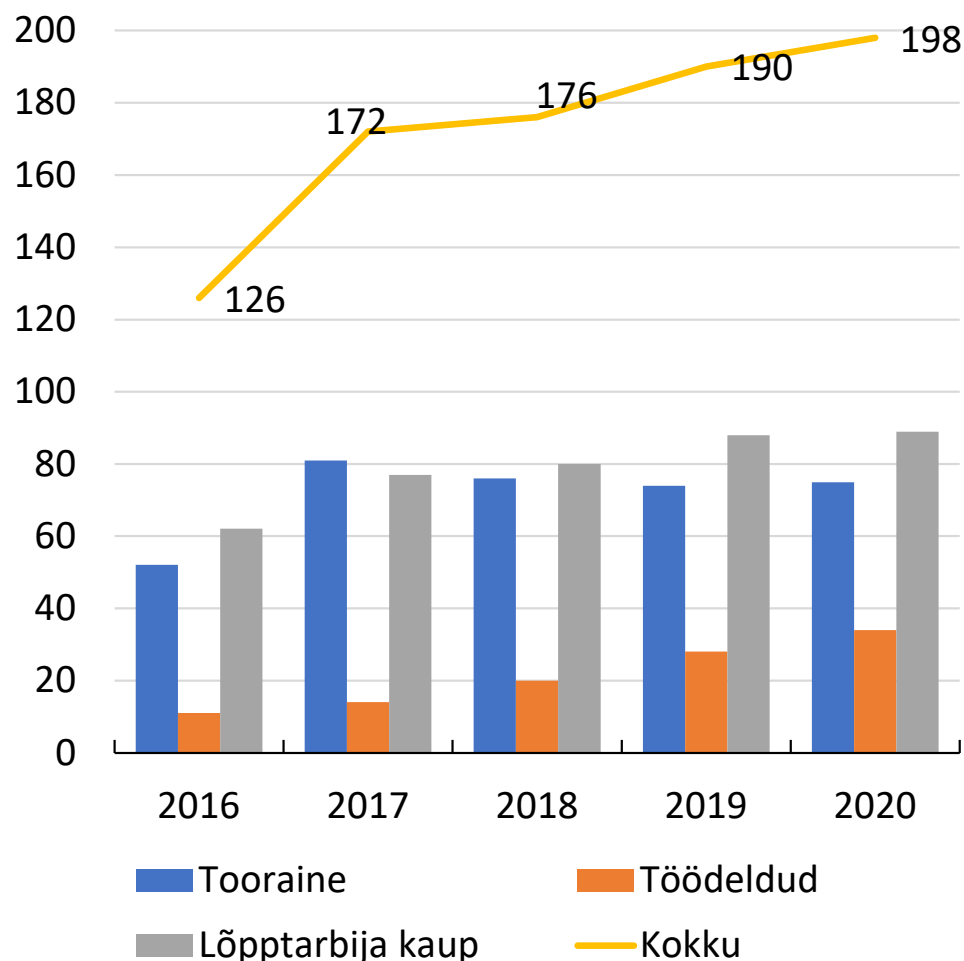
Samas juustu ja kohupiima (KN 0406) ekspordikäive langes 0,6%.

Lõpptarbijale mõeldud kõrgema lisandväärtusega kauba eksport kasvas minimaalselt.

Tooraine: KN 0401

Töödeldud: KN 0402 ja KN 0404

Lõpptarbija kaup: KN 0403, KN 0405 ja KN 0406

Piima ja piimatoodete koguseline eksport 2016-2020 (tuhat tonni)

2020. aastal kasvas piima ja piimatoodete eksport 15 tuhat tonni ehk 5% (võrreldes 2019. a).

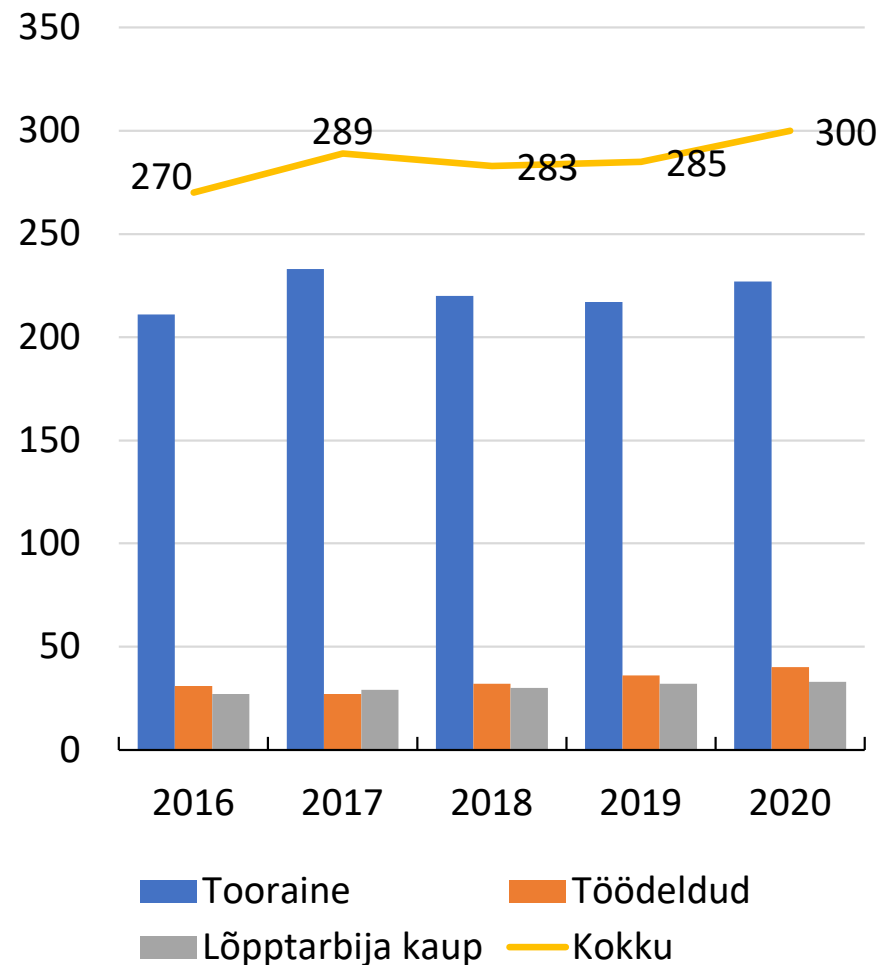
Kontsentreeritud piima ja rõõsa koore (KN 0402) eksport kasvas 27%. Kontsentreerimata piima ja rõõsa koore (KN 0401) eksport kasvas 4,6%.

Tooraine eksport on endiselt suur ja lõpptarbijale mõeldud kauba maht kasvas minimaalselt.

Tooraine: KN 0401

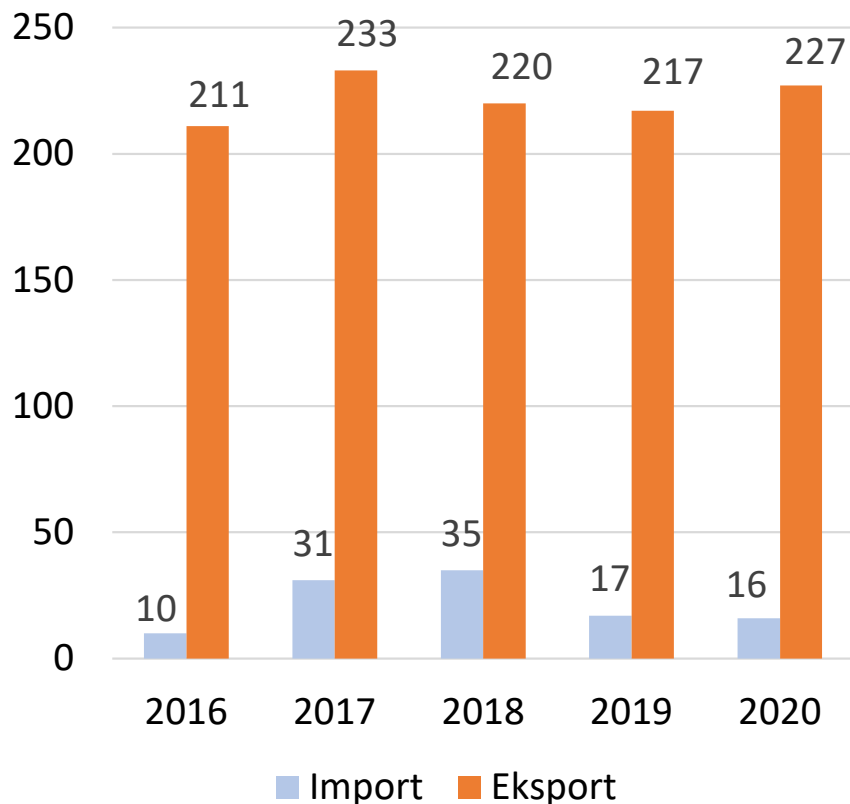
Töödeldud: KN 0402 ja KN 0404

Lõpptarbija kaup: KN 0403, KN 0405 ja KN 0406

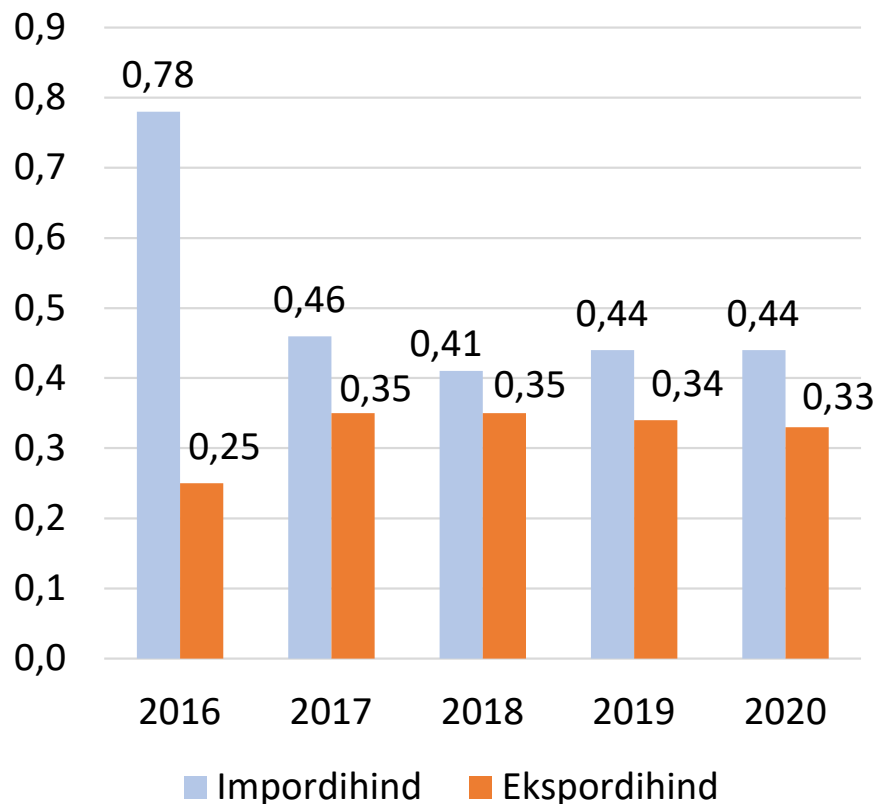

Kontsentreerimata piima ja koore (KN 0401) eksport ja import 2016-2020

tuhat tonni

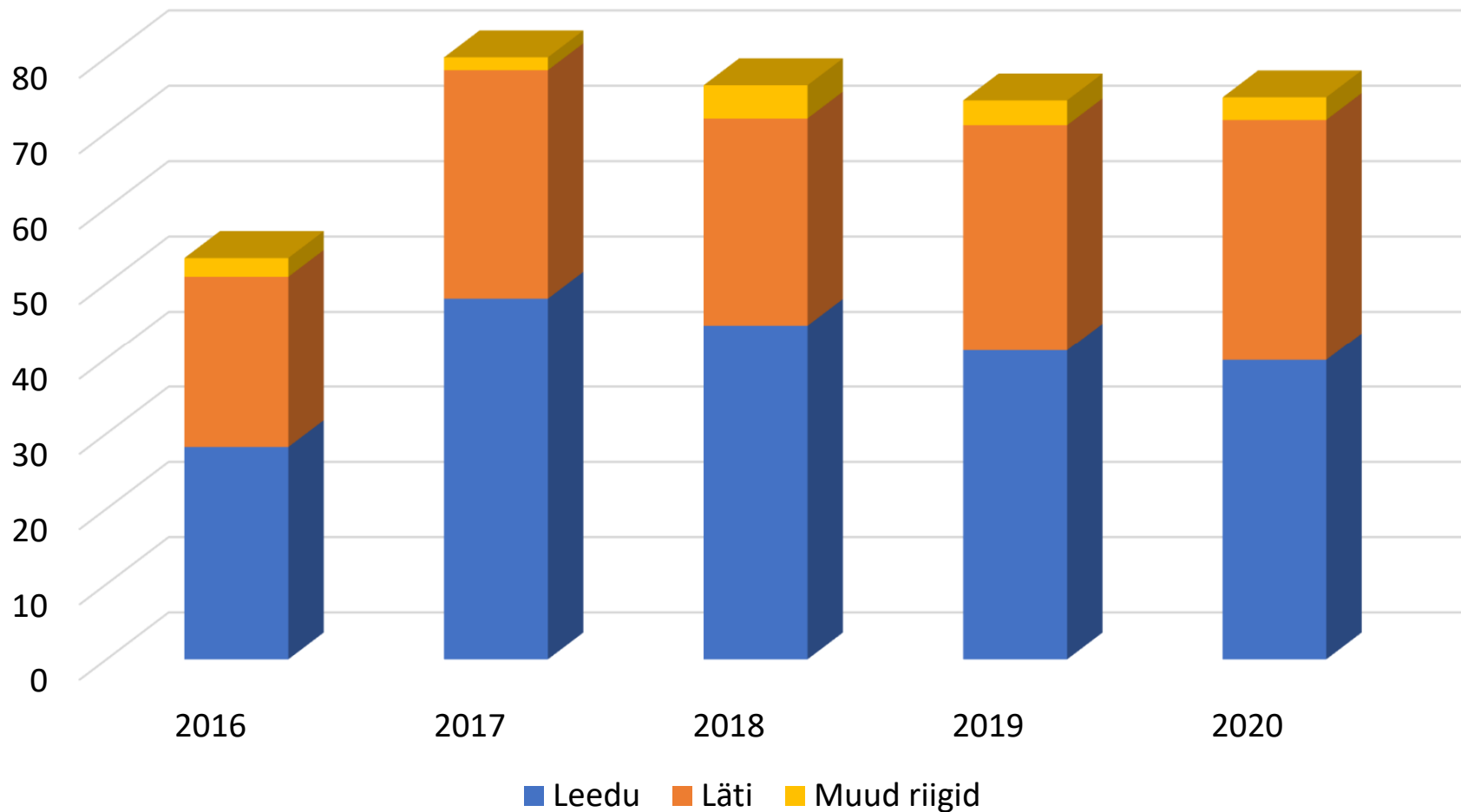

€/kg

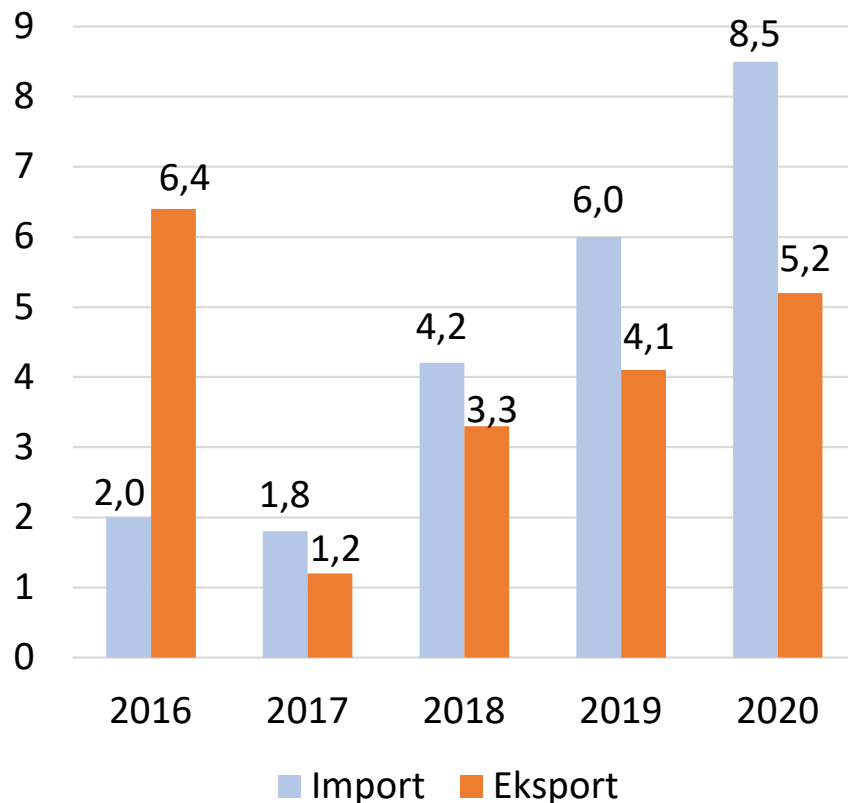
Kontsentreerimata piima ja koore (KN 0401) ekspordi peamised sihtriigid 2016-2020

miljon eurot

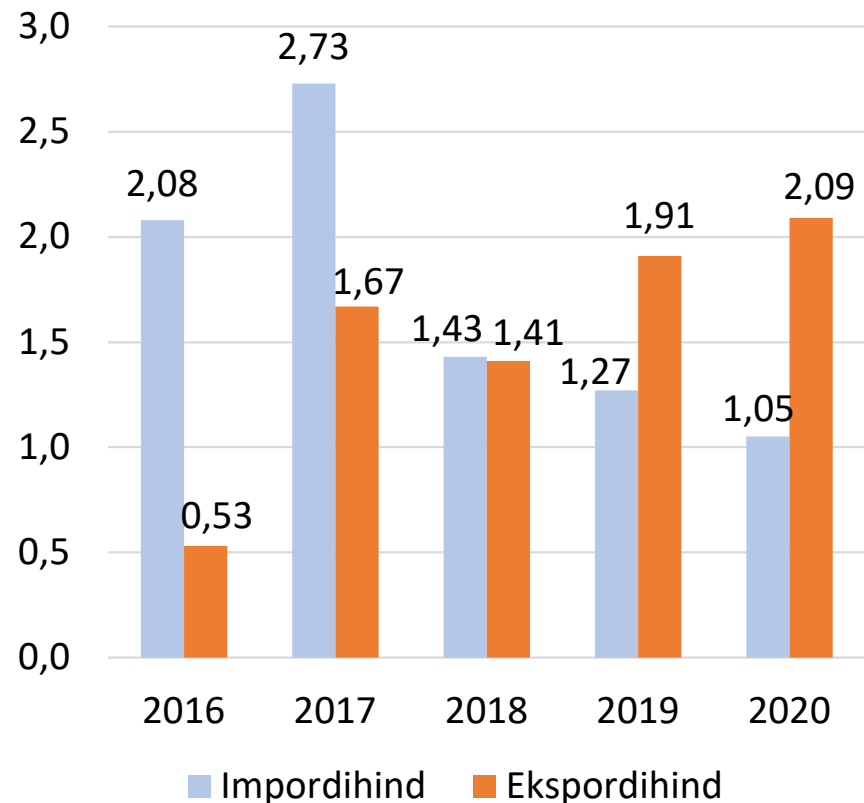

Kontsentreeritud piima/koore, SMP, WMP (KN 0402) eksport ja import 2016-2020

tuhat tonni

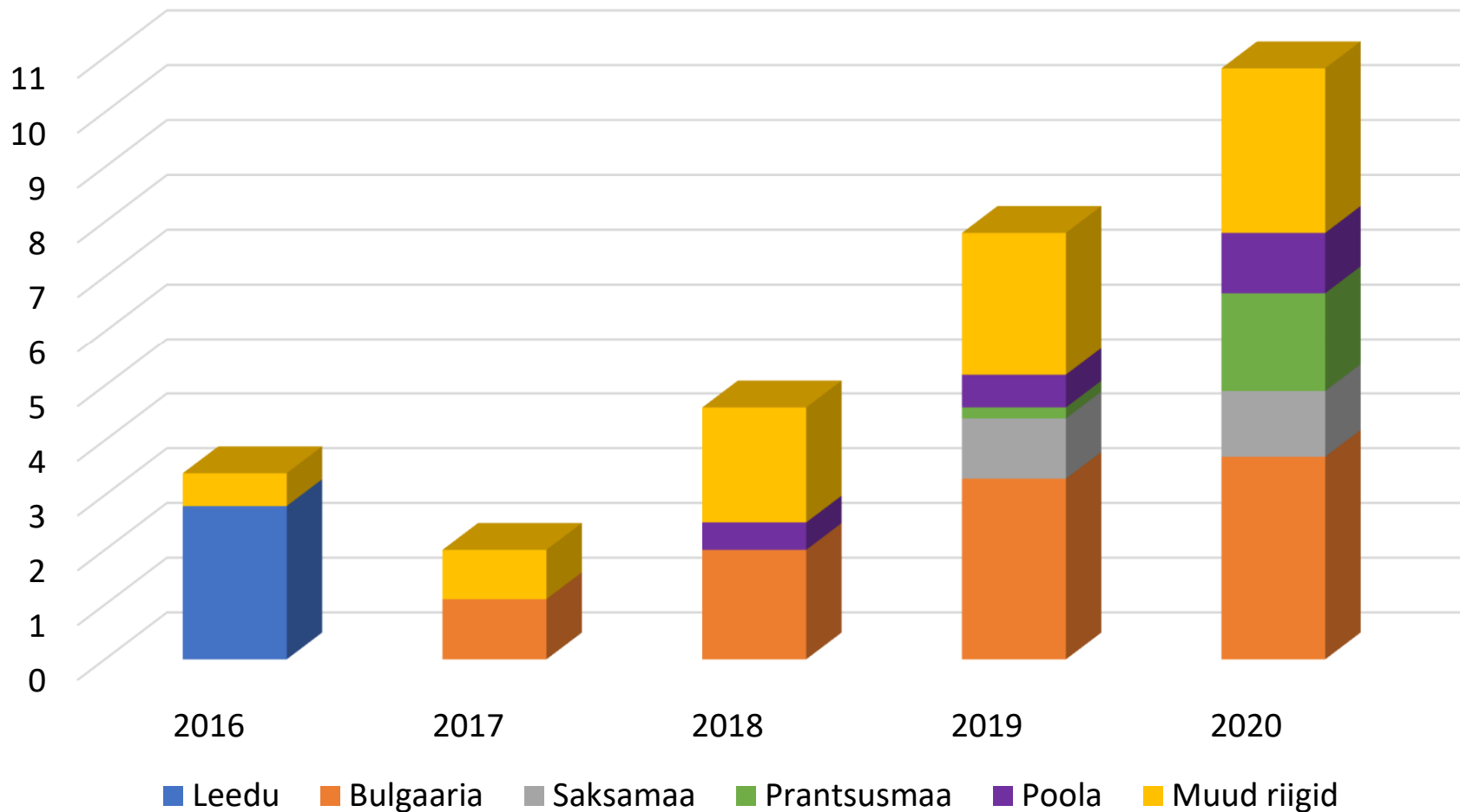

€/kg

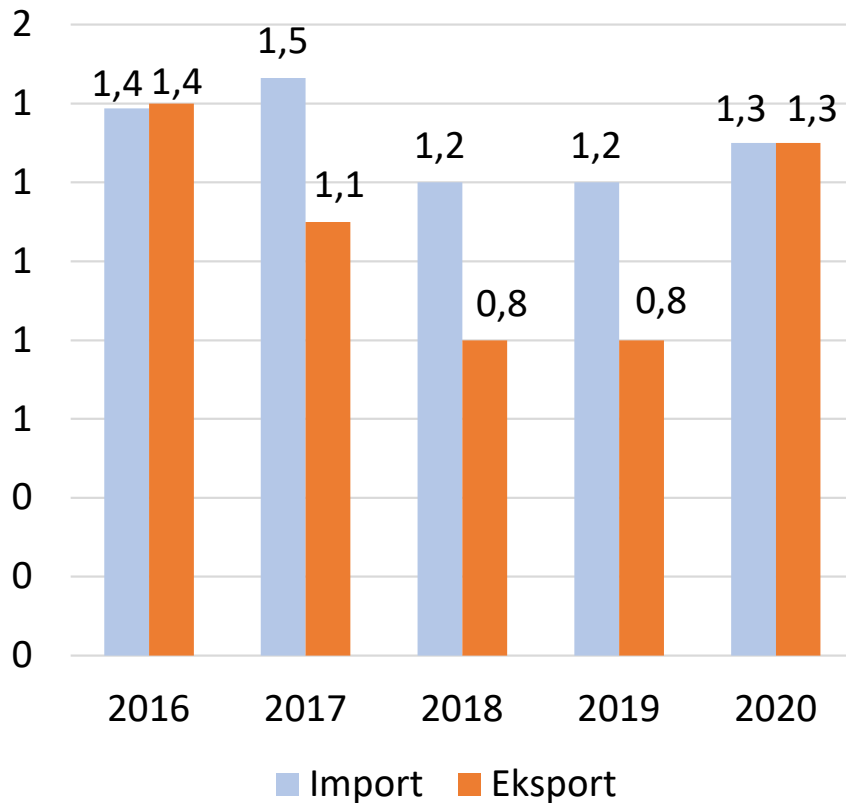
Kontsentreeritud piima ja koore, SMP, WMP (KN 0402) ekspordi peamised sihtriigid 2016-2020

miljon eurot

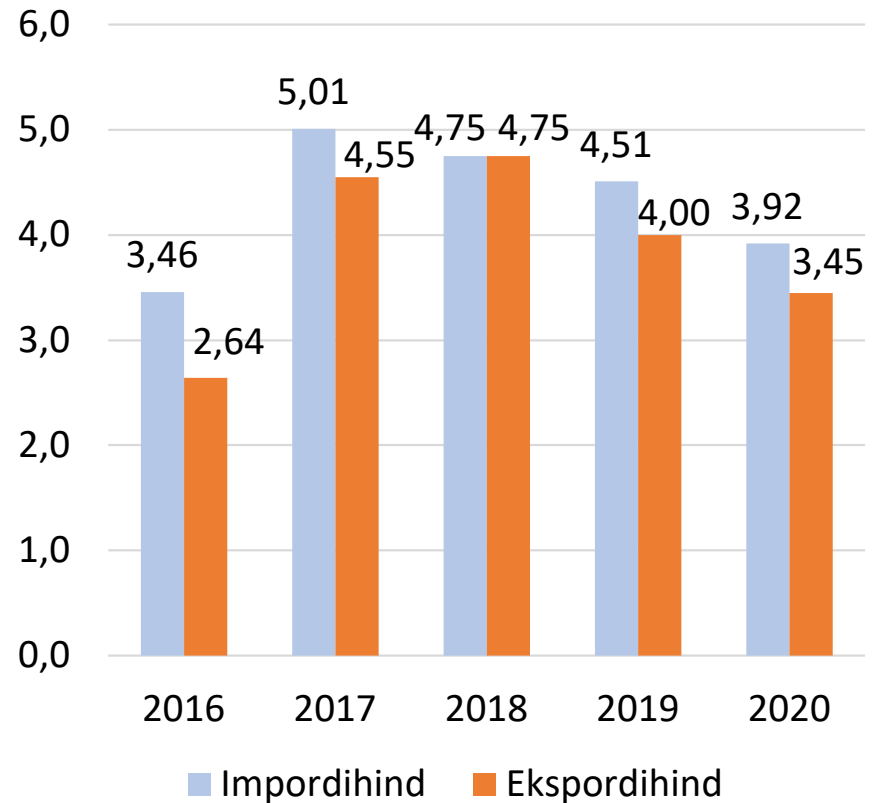

Või ja muude piimarasvade (KN 0405) eksport ja import 2016-2020

tuhat tonni

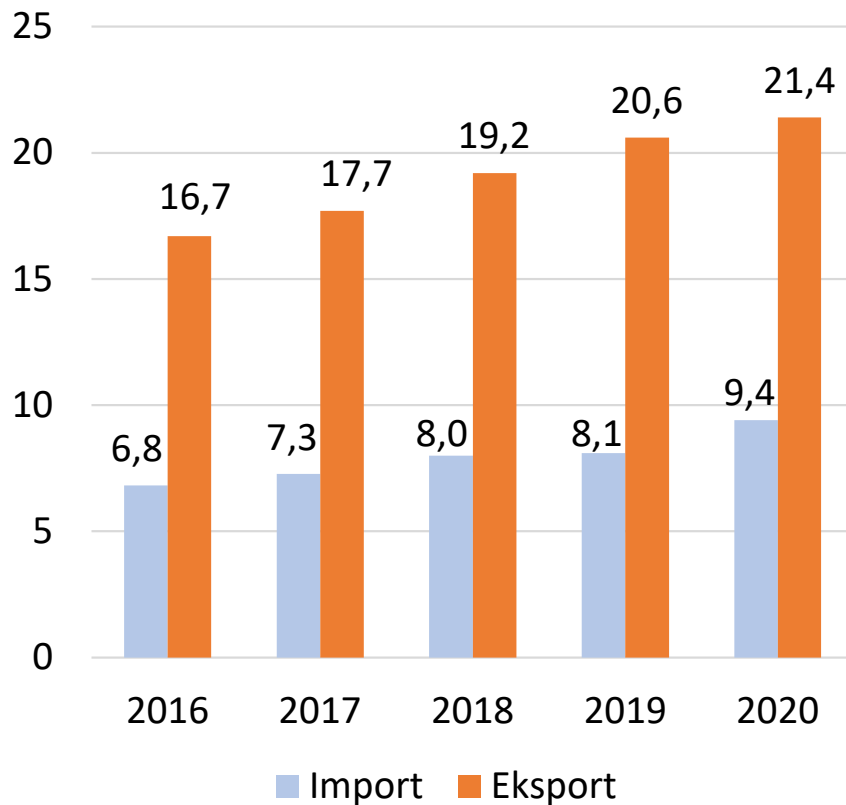

€/kg

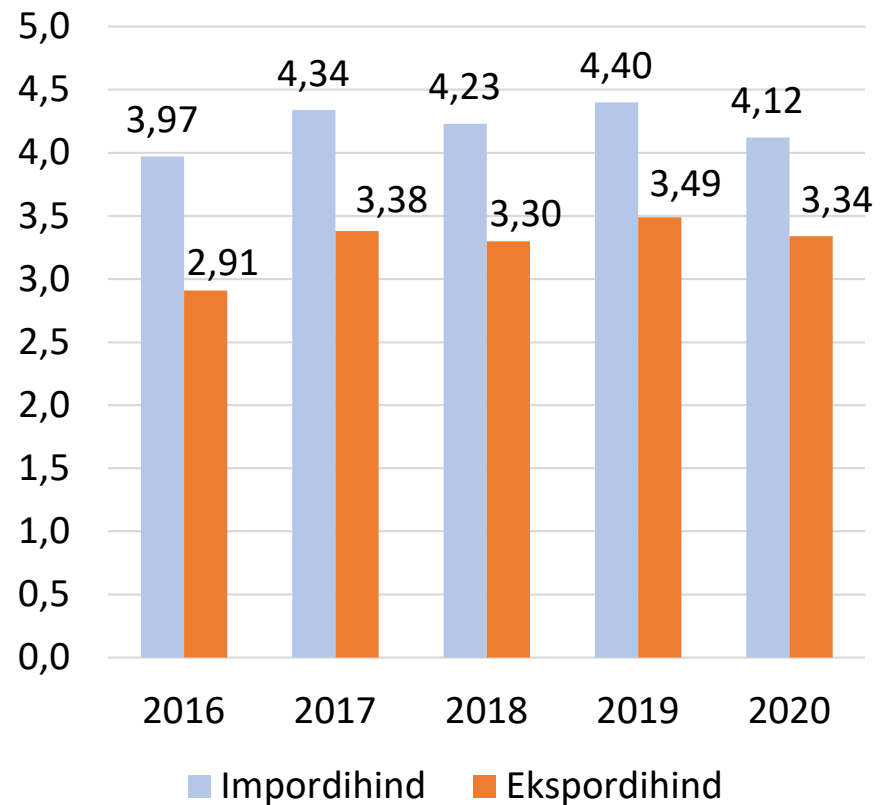

Juustu ja kohupiima (KN 0406) eksport ja import 2016-2020

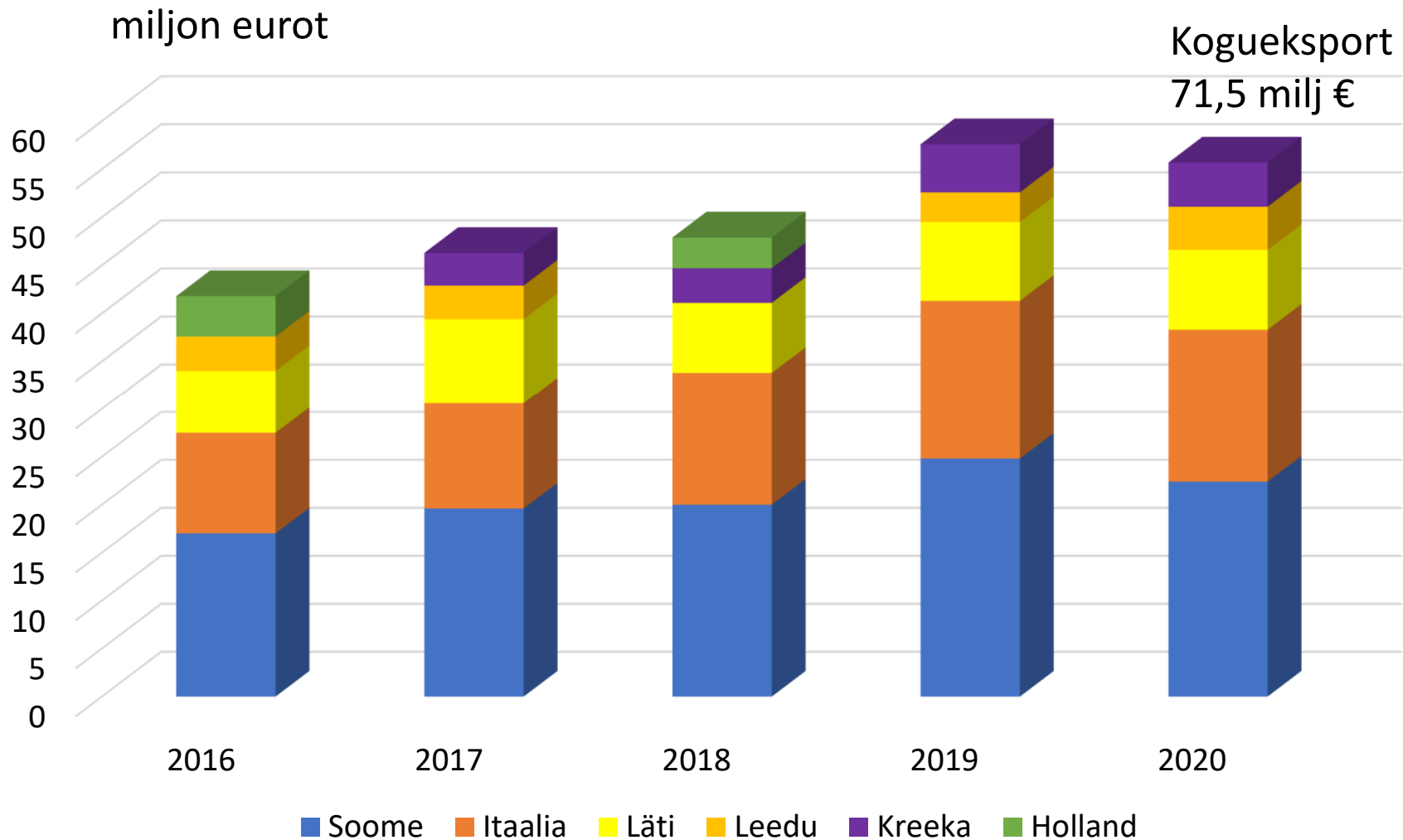
tuhat tonni

€/kg

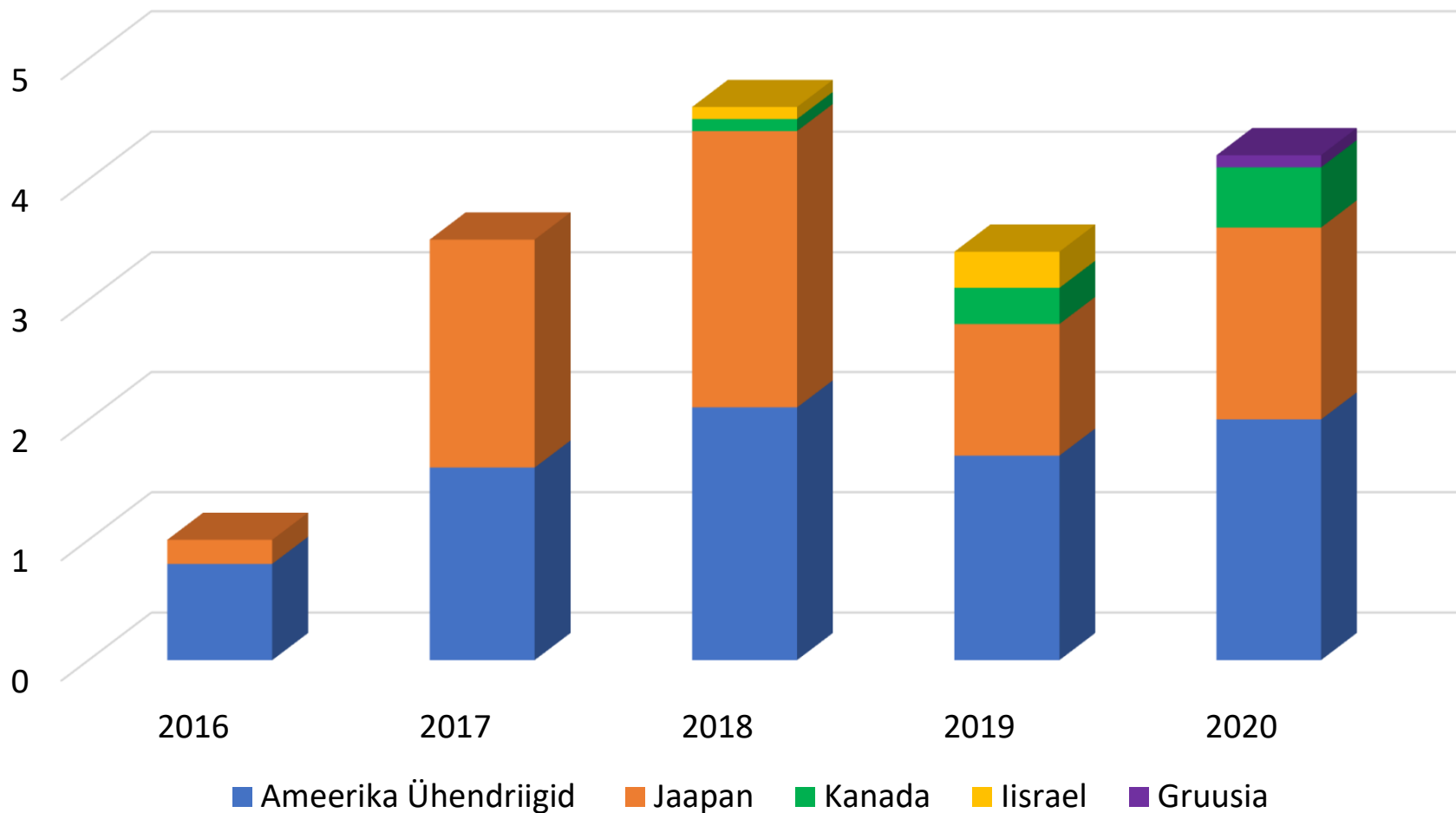

Juustu ja kohupiima (KN 0406) ekspordi TOP 5 sihtriiki 2016-2020

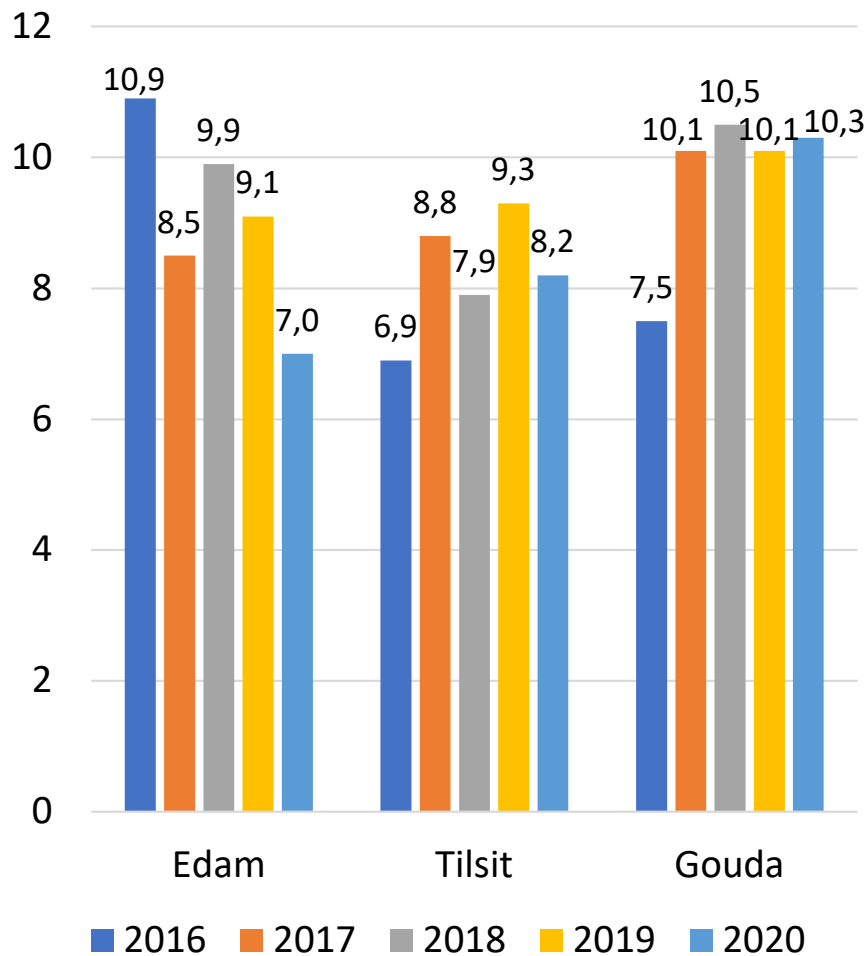
Juustu ja kohupiima (KN 0406) eksport maailma riikidesse 2016-2020 (v. a Euroopa riigid)

miljon eurot

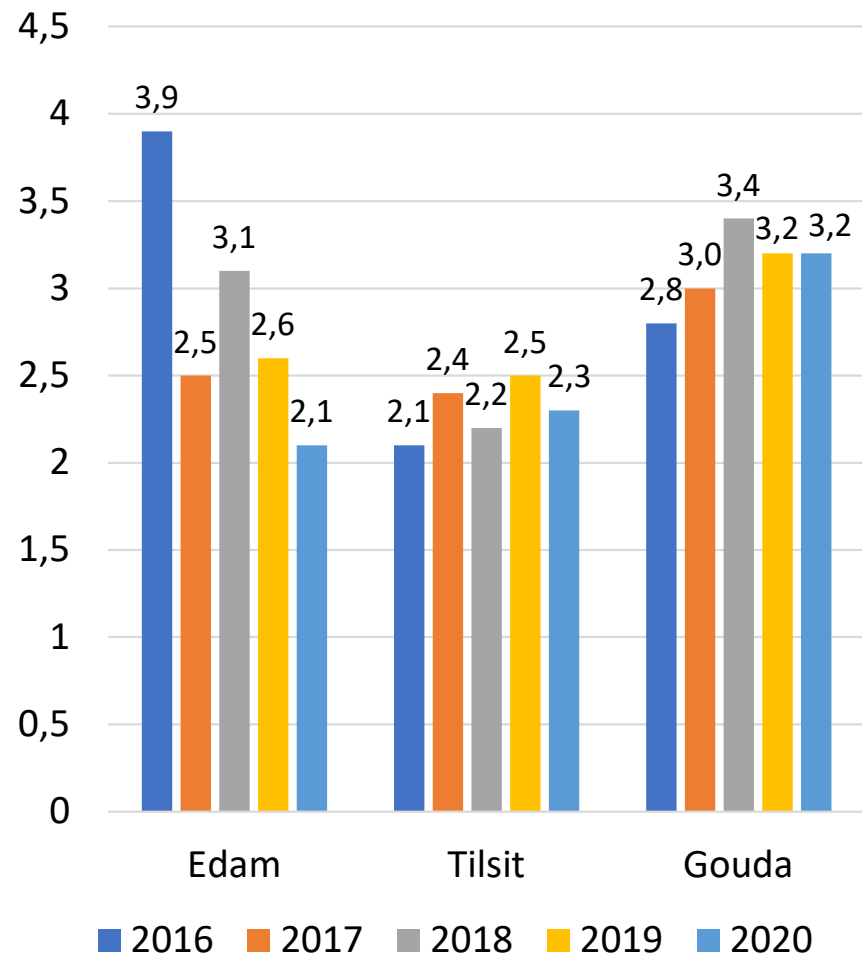

Edam-, Tilsit- ja Gouda-tüüpi juustusortide eksport 2016-2020

miljon eurot

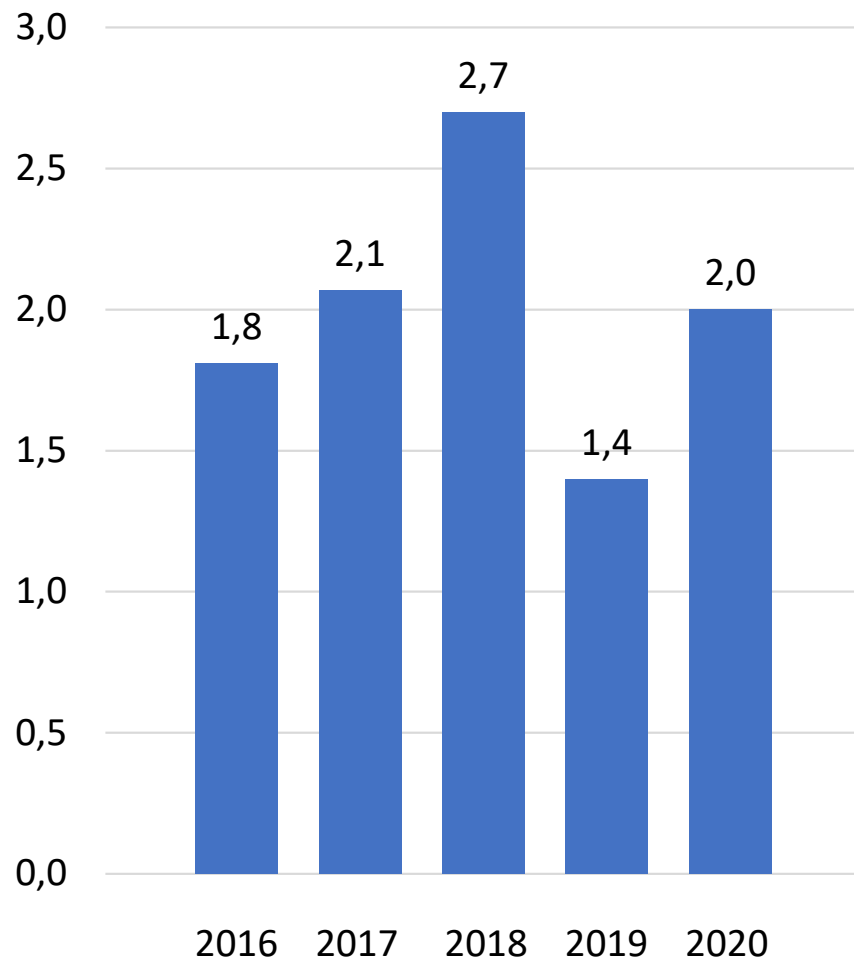

tuhat tonni

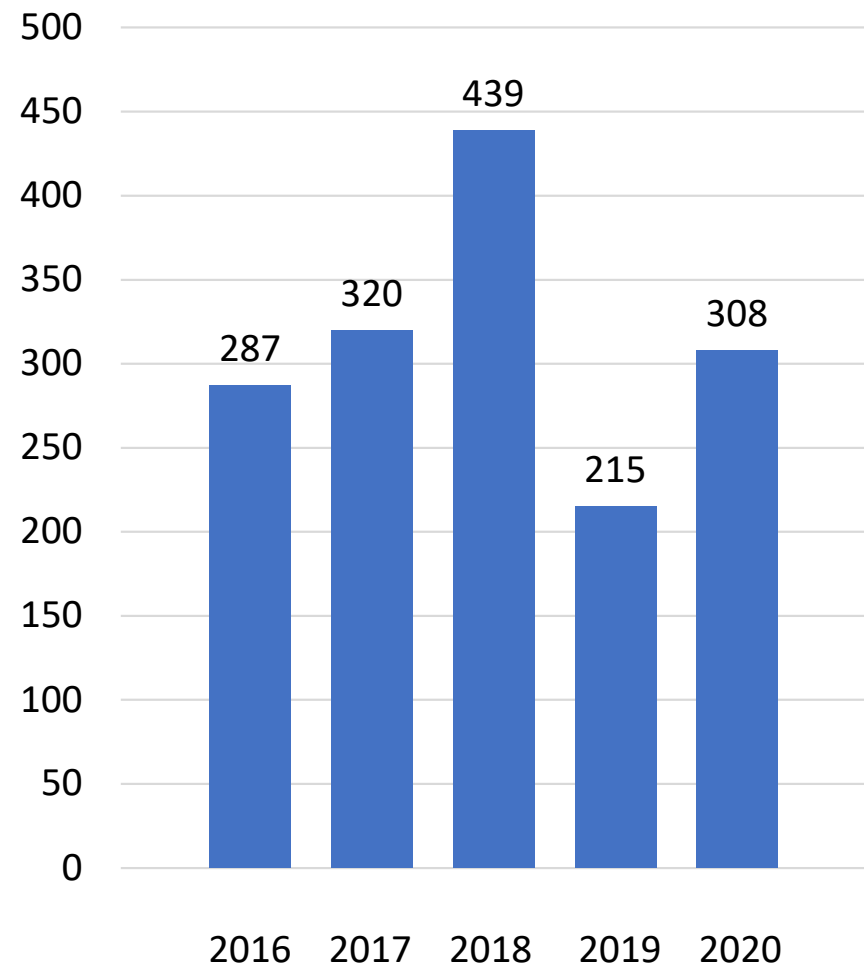

Sinihallitusjuustu import 2016-2020

miljon eurot

tonni

Tootegrupi **KN 0401 (kontsentreerimata piim ja rõõsk koor)** ekspordimaht kasvas 2020. aastal (2019. aastaga võrreldes) 4,6% ning kontsentreerimata piim ja rõõsk koor oli Eesti päritolu piimatoodetest suurima ekspordikäibega tootegrupp. Ekspordihind natuke langes (2019. 0.34 €/kg, 2020. 0.33 €/kg. Piima impordimaht võrreldes ekspordiga on endiselt väike (7% ekspordimahust).

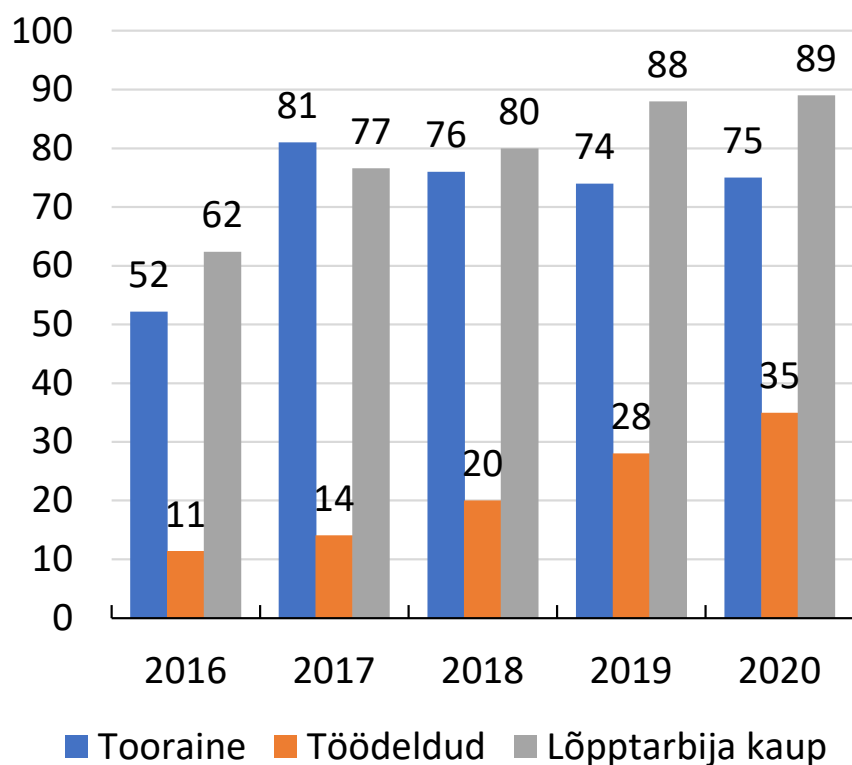
Tootegrupi **KN 0402 (kontsentreeritud piim ja koor)** ekspordimaht kasvas 2020. aastal (2019. aastaga võrreldes) 27%, kuid jäi alla impordimahule 39% võrra.

Tootegrupi **KN 0405 (või ja muud piimarasvad)** ekspordimaht kasvas 2020. aastal (2019. aastaga võrreldes) 62% ning ekspordi- ja impordimaht on võrdselt 1,3 tuh tonni. 2020. aastal või ekspordi- ja impordihinnad langesid ja ekspordihind jäi alla impordihinnale 12% võrra.

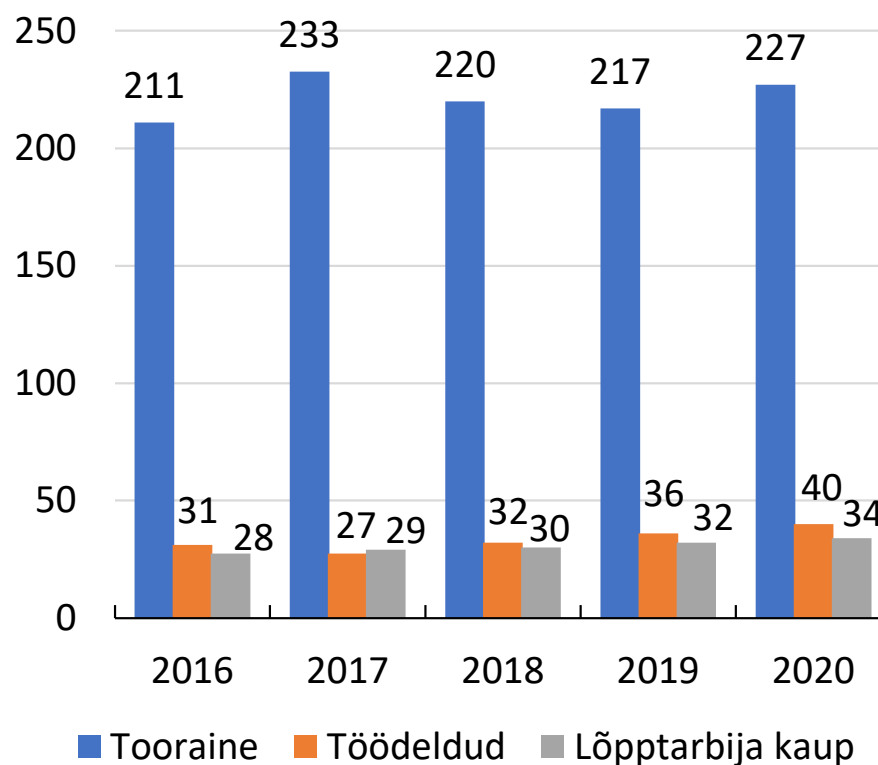
Tootegrupi **KN 0406 (juust ja kohupiim)** ekspordimaht jätkas kasvutrendis ning suurenes 2020. aastal (2019. aastaga võrreldes) 4%. Kuna ekspordihind langes, siis rahaline käive vähenes 0,4 milj euro võrra. Impordihinnad on viimastel aastatel olnud ekspordihindadest kõrgemad 19-27%. 2020. aastal oli hinnavahe 19%, sest Eesti ekspordib enamasti odavamaid noori juustusorte (Edam, Tilsit ja Gouda) ja impordib kallimaid juustusorte (hallitusjuustud, kitsepiimajuustud, Itaalia kõvad juustud).

Piima ja piimatoodete eksport lisandväärtuse lõikes 2016-2020

miljon eurot

tuhat tonni

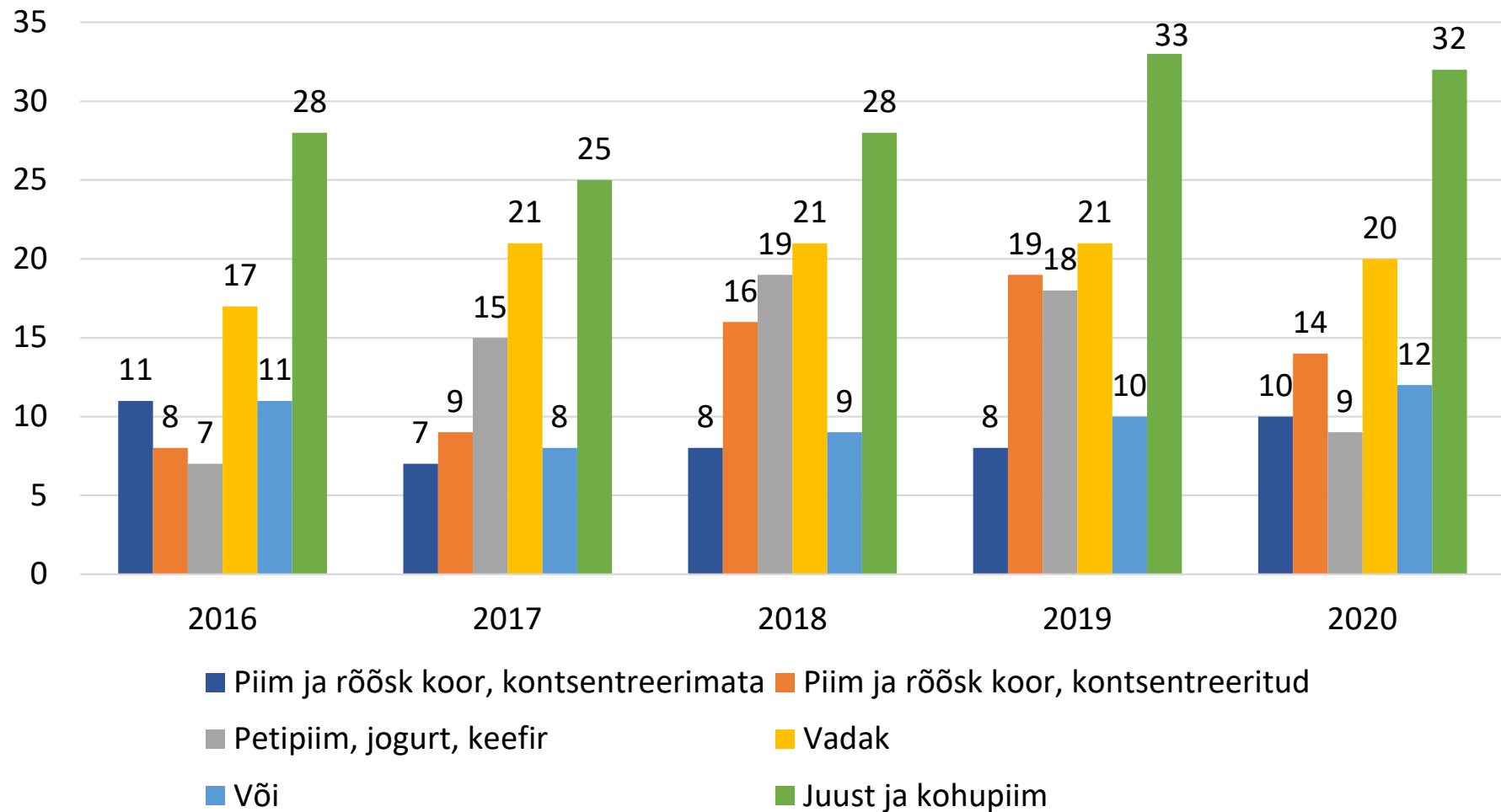
Tooraine: KN 0401

Töödeldud: KN 0402 ja KN 0404

Lõpptarbija kaup: KN 0403, KN 0405 ja KN 0406

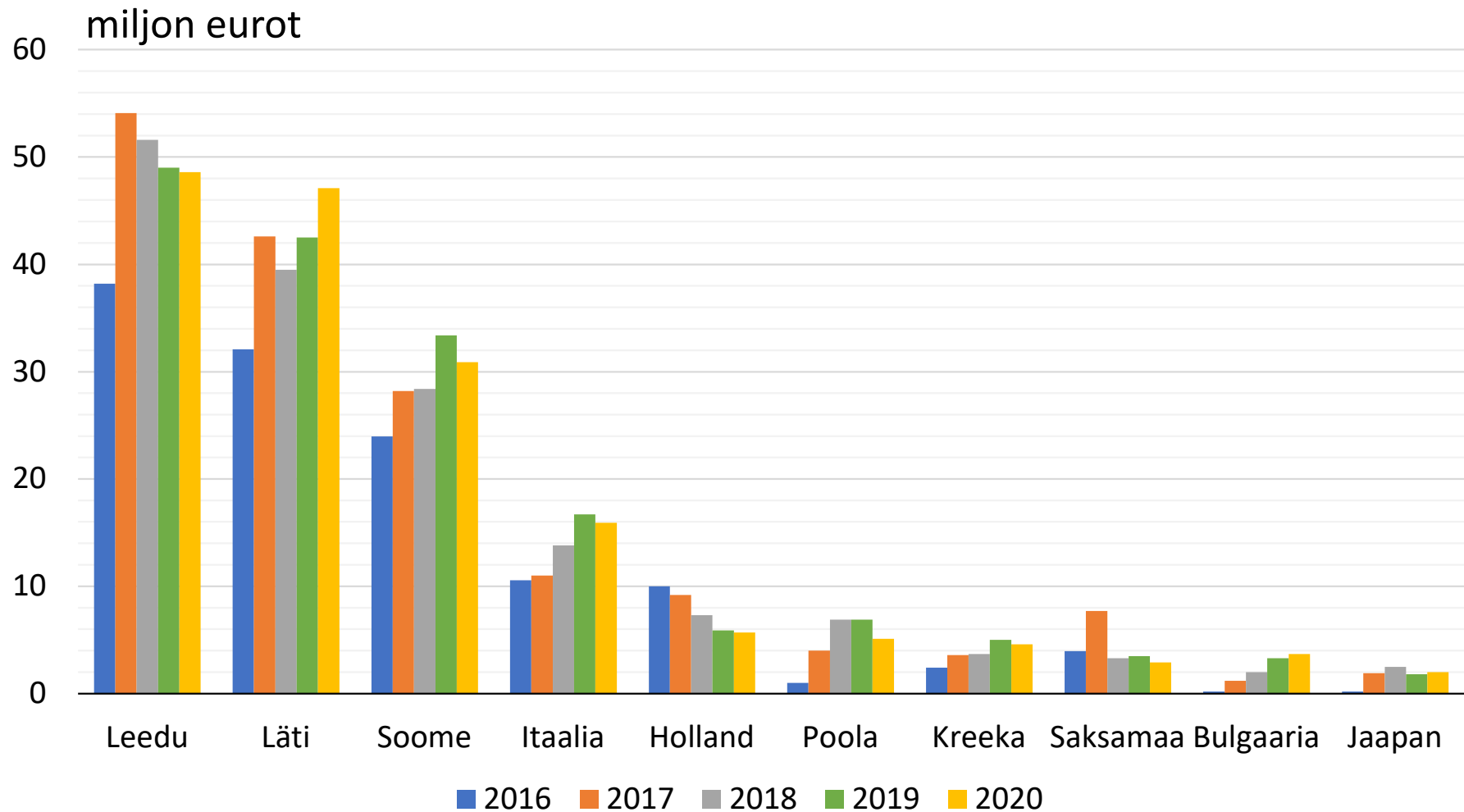
- Piimasektori ekspordimahus on koguseliselt suurim osakaal kontsentreerimata piimal (2020. a 75,5%).
- Kui koguselisest ekspordist moodustavad lõpptarbijale mõeldud kaubad vaid natuke üle kümnendiku, siis ekspordikäibest andsid need 2020. aastal 45%.
- Piima eksport toorainena kasvas rahalises arvestuses 2020. aastal 0,8% (võrreldes 2019. a), koguseliselt 4,6%.
- Töödeldud piimatoodete eksport kasvas 2020. aastal rahalises arvestuses 25%, koguseliselt 11%. Pulbrite (KN 0402) eksport suurenes rahalises väärtuses 38% ja koguselises arvestuses 27% (võrreldes 2019. a). Peamise ekspordipartneri Bulgaaria suunal kasvas ekspordikäive 2020. aastal 11%, koguseliselt 4%. Eksport Prantsusmaa suunal suurenes üle kuue korra nii väärtuselt kui koguselt. Vadakutoodete (KN 0404) ekspordikäive kasvas 2020. aastal 19%, väljavedu kasvas 7%. Eksport Taani suunal suurenes väärtuselt 69% ja koguselt 73%.
- Lõpptarbijale mõeldud kauba eksport kasvas rahalises arvestuses 2020. aastal 1%, koguseliselt 6%. Või (KN 0405) ekspordikäive kasvas 2020. aastal 40% ning ületas 2016. aasta taset 22%. Juustu ja kohupiima (KN 0406) väljavedu kasvas 2020. aastal 4% (võrreldes 2019. a), kuid ekspordikäive langes 0,6%. Juustu ja kohupiima ekspordihinnad langesid 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga 4,3%.

Piima ja piimatoodete ekspordi sihtriikide arv 2016-2020 (riikide arv, kuhu eksporditi üle 2 000 euro aastas)

- Piim ja röösk koor (kontsentreerimata, KN 0401) – ekspordipartnerite arv kasvas 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga 8-lt 10-le. Tekkisid uued eksporditurud: Hiina, Armeenia ja Taani.
- Piim ja röösk koor (kontsentreeritud, SMP, WMP)(KN 0402) – ekspordipartnerite arv langes 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga 19-lt 14-le.
- Petipiim, jogurt, keefir (KN 0403) – ekspordipartnerite arv langes 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga 18-lt 9-le. Kõik väljalangenud partnerid on Euroopa Liidu riigid.
- Vadakutooted (KN 0404) – ekspordipartnerite arv langes 2020. aastal võrreldes 2018. aastaga 21-lt 20-le. Süüria ja Suurbritannia asemel on uueks ekspordipartneriks Türkmenistan.
- Või (KN 0405) – ekspordipartnerite arv kasvas 2020. aastal (võrreldes 2019. a) 10-lt 12-le. Tekkisid uued eksporditurud: Prantsusmaa ja Ameerika Ühendriigid.
- Juust ja kohupiim (KN 0406) – ekspordipartnerite arv langes 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga 33-lt 32-le. Eksporti ei toimunud Hiina, Prantsusmaa, Israeli ja Singapuri suunal. Selle tootegrupi uute ekspordipartnerite hulka kuuluvad nüüd Liibanon, Makedoonia ja Usbekistan.

Piima ja piimatoodete ekspordi püsivus riikide lõikes 2016-2020

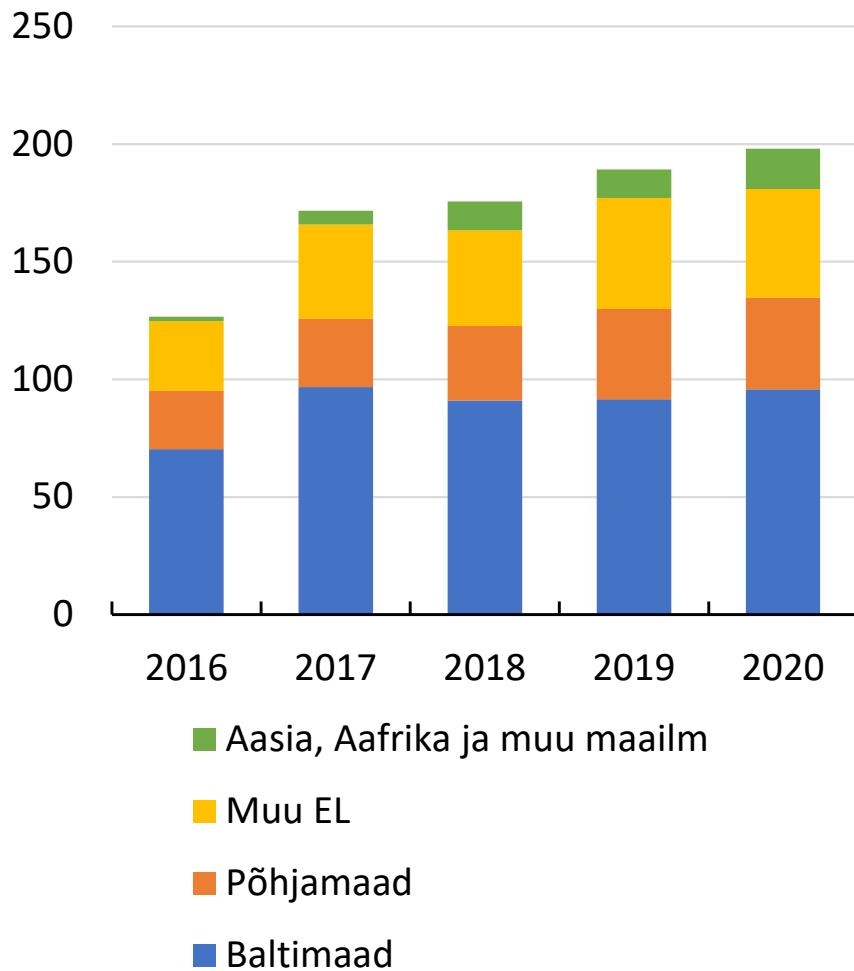

Piimasektori kõige püsivamad ekspordipartnerid 2016-2020

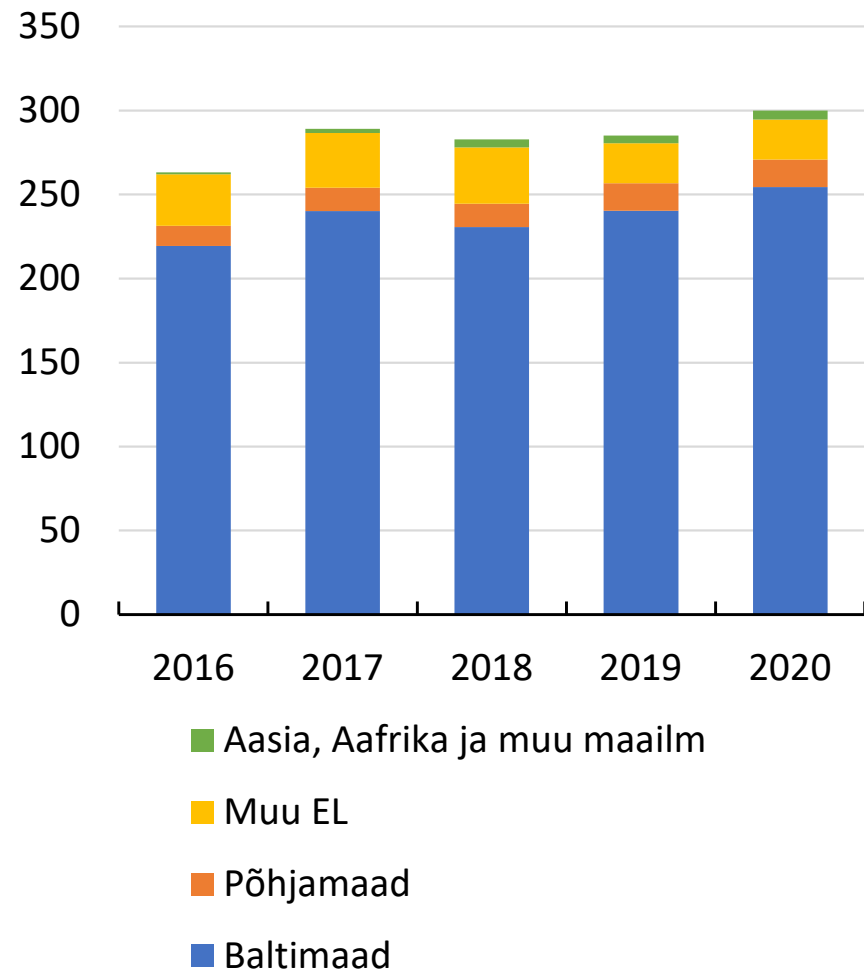
Alates 2016. aastast on püsivalt eksporditud 26-sse riiki. Eksport on stabiilselt kasvanud Läti suunal (47%). Kõige stabiilsemad ekspordipartnerid läbi aastate on olnud Läti, Leedu, Soome ja Itaalia.	miljon eurot					
	Riigid	2016	2017	2018	2019	2020
	Leedu	38,2	54,1	51,6	49,0	48,6
	Läti	32,1	42,6	39,5	42,5	47,1
	Soome	24,0	28,2	28,4	33,4	30,9
	Itaalia	10,6	11,0	13,8	16,7	15,9
	Holland	3,2	10,0	9,2	7,3	5,7
	Poola	1,0	4,0	6,9	6,9	5,1
	Kreeka	2,4	3,6	3,7	5,0	4,6
	Saksamaa	4,2	4,0	7,7	3,3	2,9
Ameerika Ühendriigid	0,8	1,6	2,1	1,7	2,0	

Piima ja piimatoodete eksport regiooniti 2016-2020

miljon eurot

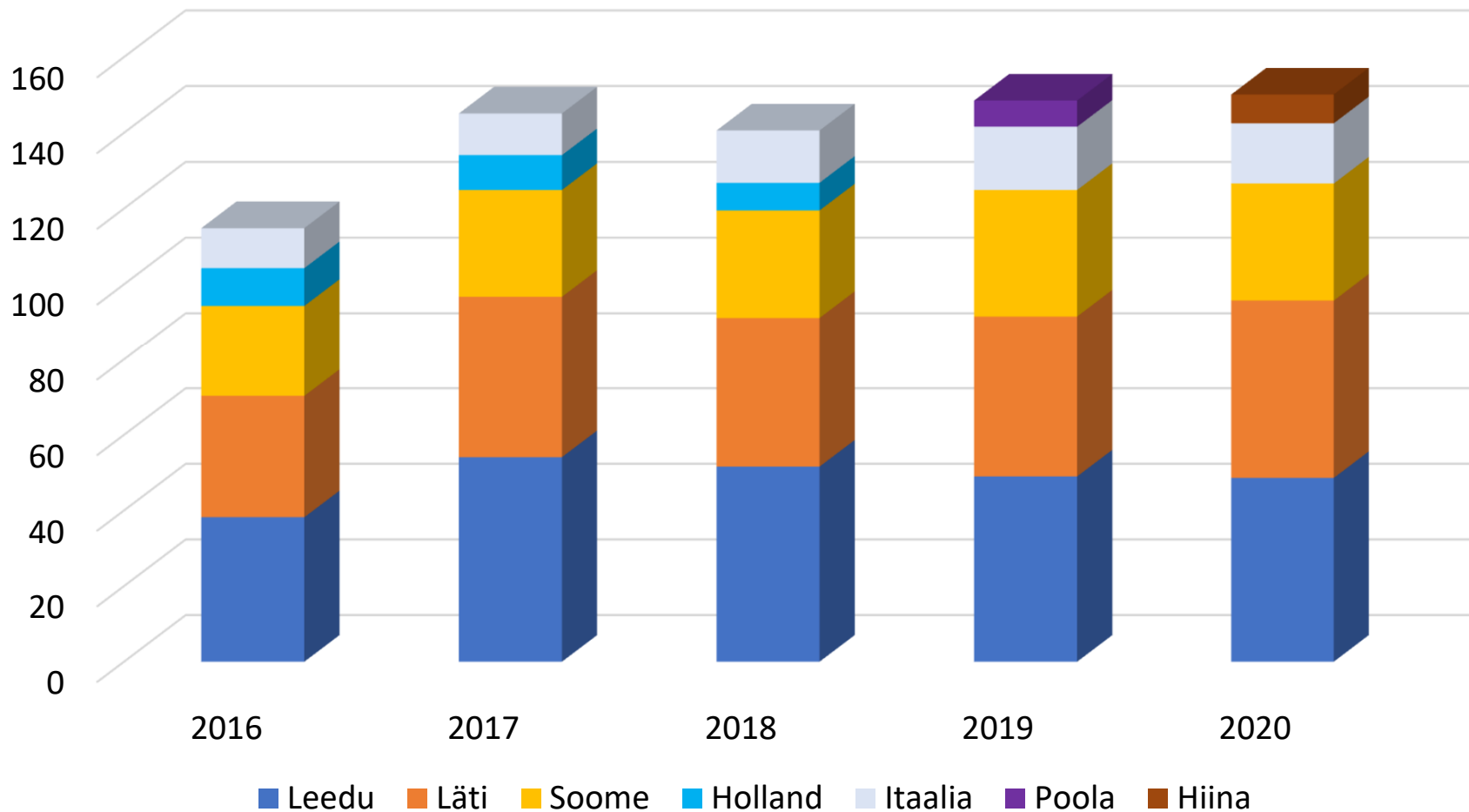
tuhat tonni

- Kõige olulisemad ekspordi sihtturud on olnud Baltimaad, kuhu müüdi piima ja piimatooteid 2020. aastal 95,8 mln € väärtuses (peapartner Leedu – 48,6 mln €).
- Baltimaade suunal kasvas ekspordikäive 2020. aastal (võrreldes 2019. a) 4,6%, koguseliselt 5,8%.
- Põhjamaade suunal kasvas ekspordikäive 1,5%, koguseliselt 0,6%. Samas Taani suunal kasvas ekspordikäive 72%, ekspordimaht suurenes 76%. Kasv toimus peamiselt vadakutoodete osas – 69% ja 73% vastavalt.
- EL muude regioonide suunal langes eksport rahalises arvestuses 1,8%, koguseliselt 0,4% (Poola suunal langes ekspordikäive 26,5% – kontsentreerimata piima ja koore osas 37%, vadakutoodete osas 53% ja juustu osas 36%).
- Maailma teiste regioonide suunal kasvas ekspordikäive 2020. aastal (võrreldes 2019. aastaga) 39%, koguseliselt 17%. Kasvu tagas Hiina suunal ekspordikäibe tõus 51%, peamiselt vadakutoodete osas 42%. Vadakutoodete ekspordihinnad kasvasid 2020. aastal (võrreldes 2019. a) 12%.
- Ukrainasse eksporditi piimatooteid 2020. aastal 1,4 mln € väärtuses, mis koguseliselt on 82,5% rohkem kui 2019. aastal (suurim kasv toimus vadakutoodete ja juustu osas – 100% ja 112% vastavalt).

Piima ja piimatoodete ekspordi TOP 5 sihtriiki 2016-2020

miljon eurot

Piimasektori ekspordi TOP 5 sihtriigi osakaal ekspordikäibes (%)

Alates 2017. aastast on TOP 5 osakaal langustrendil ja just eriti juustu arvel on ekspordigeograafia laienenud.

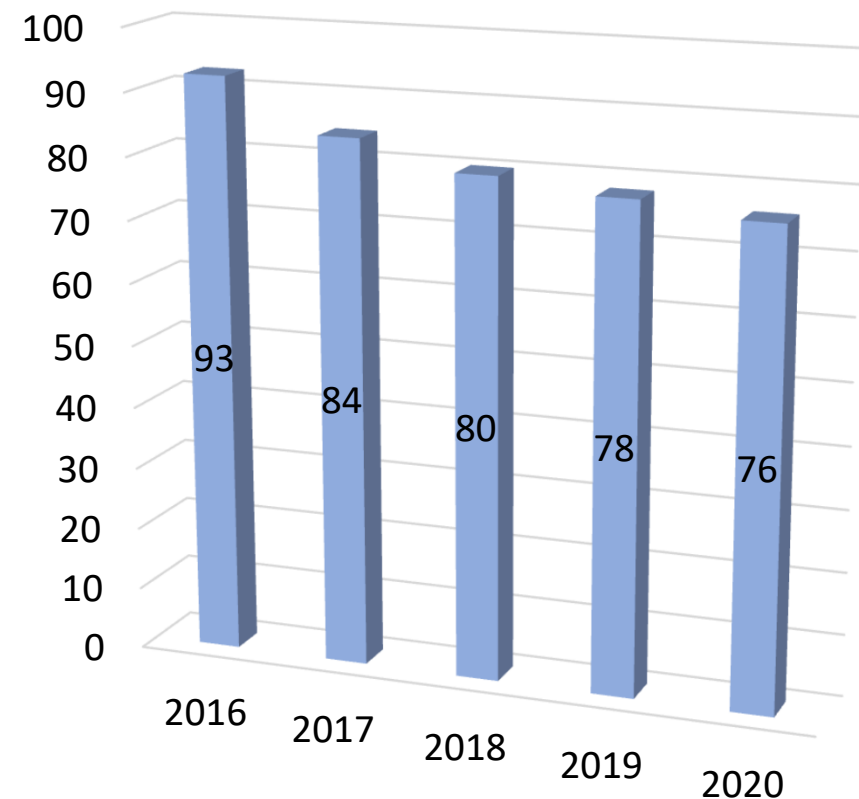
Leedu, Läti ja Soome on jätkuvalt TOP 5 liidrid, kusjuures Leedu osakaal küündib 24,6%-ni kogu sektori ekspordikäibest.

Läti osakaal on tublisti kasvanud ja küündis 2020. aastal 23,8%-ni kogu sektori ekspordikäibest.

Itaalia on alates 2014. aastast stabiilne juustu sihtturg. Juustu väljavedu kasvas 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga 8%.

Holland, Poola ja Taani ei saanud 2020. aastal TOP 5 sekka, kuid jäid olulisteks partneriteks.

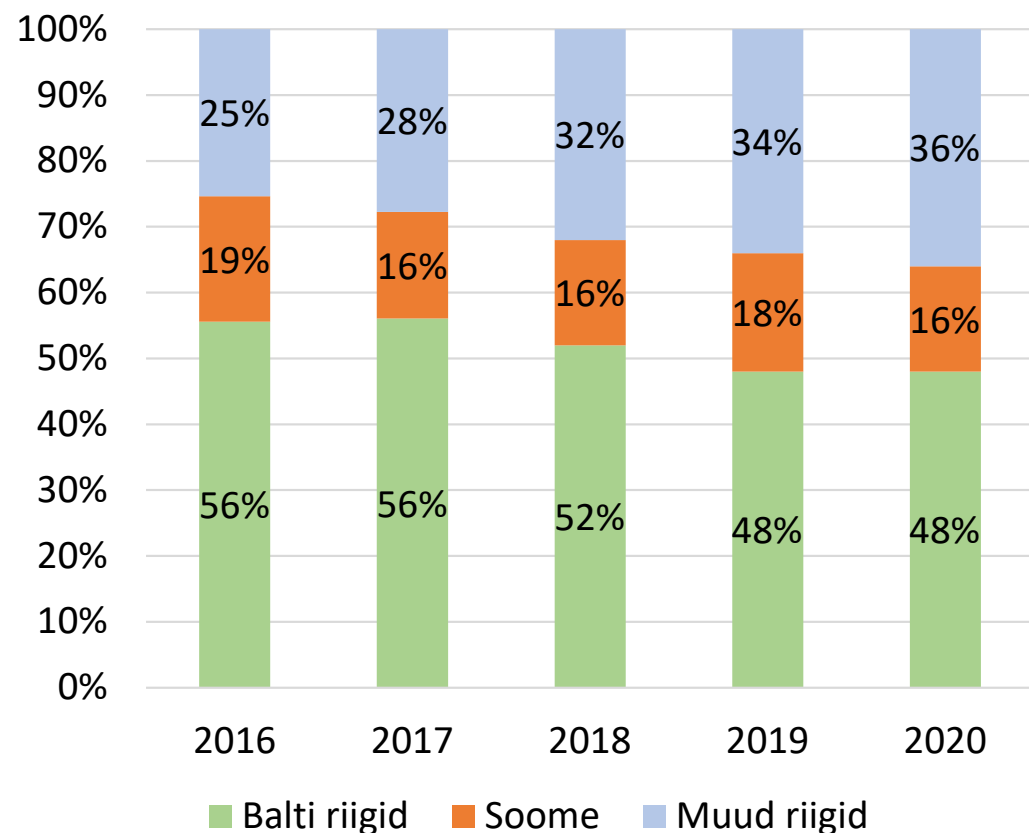
Hiina on TOP 5 uus tegija.

Balti riikide ja Soome osakaal piimasektori ekspordikäibes (2016-2020, %)

Balti riikide osakaal piimasektori ekspordikäibes jäi 2020. aastal samale tasemele. Samas ekspordikogused Läti ja Leetu kasvasid vastavalt 14% ja 0,9%.

Soome osakaal langes 2020. aastal 18%-lt 16%-le. (võrreldes 2019. aastaga).

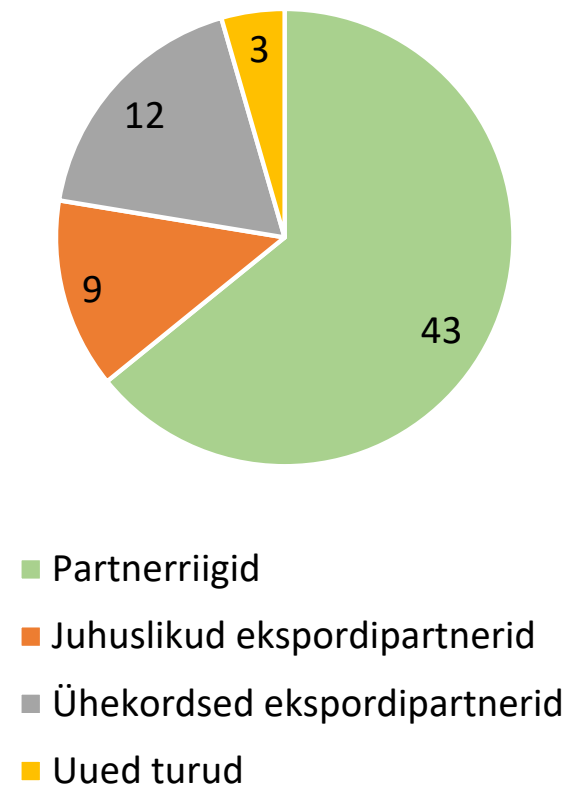
Eesti piimasektori ekspordipartnerid 2016-2020 (riikide arv)

Partnerriik – riik, kuhu piima ja piimatooteid eksporditi vähemalt kolmel aastal alates 2016. aastast.

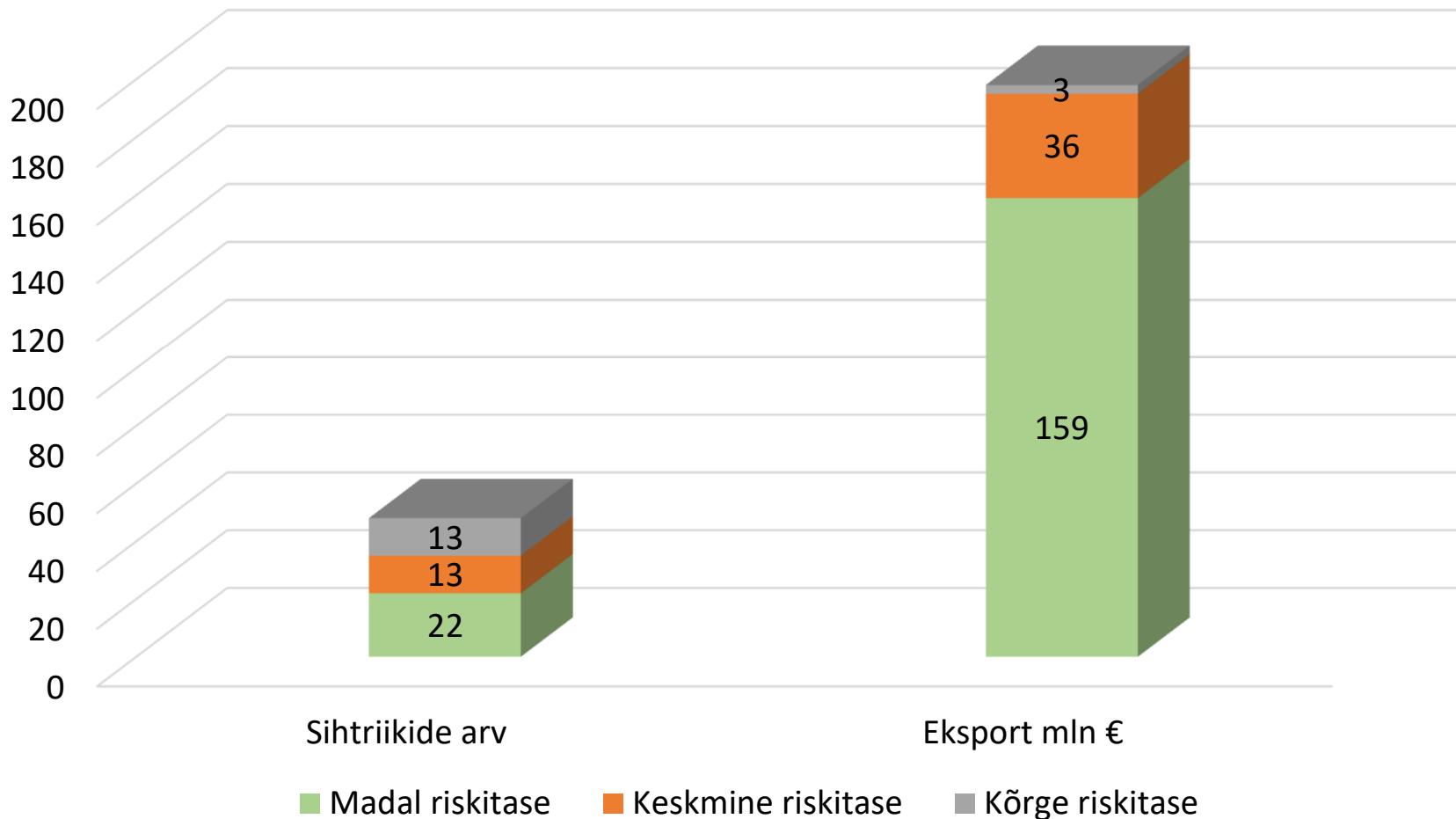
Juhuslik ekspordipartner – riik, kuhu piima ja piimatooteid eksporditi kahel erineval aastal.

Ühekordne ekspordipartner – riik, kuhu piima ja piimatooteid eksporditi ainult ühel aastal.

Uus turg – riik, kuhu piima ja piimatooteid eksporditi esmakordselt aastal 2020.

Piimasektori ekspordipartnerid riskitaseme lõikes 2020

Allikas: Transparency International, CPI 2020 (korruptsioonitajumise indeks, 180 riigi koht pingereas). Madal riskitase – 1-50 (kõige madalama tajutava korruptsioonitasemega riigid), keskmine riskitase – 51-100 (keskmise tajutava korruptsioonitasemega riigid), kõrge riskitase – 101-180 (enim korrumpeerunud riigid).

Piimasektori ekspordipartnerid riskitaseme lõikes 2020 (5 olulisemat, %*)

Kõrge riskitase

- Ukraina 50%
- Jeemen 12%
- Lõuna-Aafrika Vabariik 10%
- Gruusia 8%
- Tai 5%

Keskmine riskitase

- Itaalia 44%
- Hiina 21%
- Kreeka 13%
- Bulgaaria 10%
- Rumeenia 5%

Muud riigid (Kõrge riskitase: Bosnia ja Hertsegoviina, Makedoonia, Egiptus, Liibanon, Süüria, Aserbaidžaan, Türkmenistan, Usbekistan; 15% kokku
Keskmine riskitase: Serbia, Ungari, Malta, Horvaatia, Armeenia, Kasahstan, Bahrein, India; 7% kokku)

4. Lihasektori ekspordivõimekus

Eesti päritolu liha ja lihatoodete eksport tootegruppide lõikes 2016-2020

miljon eurot

KN kood	Tootegrupp	2016	2017	2018	2019	2020
KN 0102	Elusveised (v.a tõupuhtad aretusloomad)	20,9	13,8	16,3	17,2	15,2
KN 0103	Elussead	1,5	0,6	0,0	1,1	1,3
KN 0104	Eluslambad	0,7	0,7	0,8	0,7	0,8
KN 01 kokku	Elusloomad	23,1	15,1	17,1	19,0	17,3
KN 0201, 0202	Värske, jahutatud või külmutatud veiseliha	3,7	4,3	4,3	3,4	4,3
KN 0203	Värske, jahutatud või külmutatud sealiha	12,1	12,7	14,0	19,2	20,0
KN 0207	Kodulindude värske, jahutatud või külmutatud liha	6,3	6,5	7,1	7,0	8,8
KN 02 kokku	Liha ja söödav rups	26,6	28,9	31,7	34,9	37,8
KN 16 kokku	Tooted lihast	26,2	28,0	29,0	34,8	33,9
Kokku		75,9	72,0	77,8	88,7	89,0

Eesti päritolu liha ja lihatoodete eksport tootegruppide lõikes 2016-2020

tuhat tonni

KN kood	Tootegrupp	2016	2017	2018	2019	2020
KN 0102	Elusveised (v. a tõupuhtad aretusloomad)	12,8	7,3	7,9	8,7	8,5
KN 0103	Elussead	1,2	0,2	0,0	0,8	1,2
KN 0104	Eluslambad	0,4	0,3	0,5	0,4	0,4
KN 01 kokku	Elusloomad	14,4	7,8	8,4	9,9	10,1
KN 0201, 0202	Värske, jahutatud või külmutatud veiseliha	0,9	0,9	0,9	0,7	1,1
KN 0203	Värske, jahutatud või külmutatud sealiha	6,3	5,6	7,2	8,8	9,2
KN 0207	Kodulindude värske, jahutatud või külmutatud liha	3,3	3,8	4,1	4,4	5,5
KN 02 kokku	Liha ja söödav rups	12,7	13,4	15,7	17,5	19,4
KN 16 kokku	Tooted lihast	13,0	13,4	13,3	13,4	12,5
Kokku		40,1	34,9	37,3	40,8	42,0

- Eesti lihasektori ekspordis on väga olulisel kohal elusloomade väljavedu. Pärast Venemaa embargo kehtestamist langes elusloomade (eriti sigade) väljavedu dramaatiliselt. Sellele järgnes lihasektori ümberprofileerimine: suurenes elusveiste väljavedu. Elusloomade ekspordikogus jätkas 2020. aastal kolmandat aastat kasvutrendi, kuid ekspordikäive vähenes.
- Elusveiste väljavedu langes 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga 2,3% ning on veel 33,6% allpool 2016. aasta taset.
- Leedu suunal kasvas elussigade väljavedu 2020. aastal (võrreldes 2019. a) 48%.
- Sealiha (KN 0203) eksport kasvas rahalises arvestuses 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga 4,2%, koguseliselt 4,5%.
- Veiseliha (KN 0201 ja KN 0202) eksport kasvas rahalises arvestuses 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga 26,5%, koguseliselt 57%.
- Linnuliha (KN 0207) eksport kasvas rahalises arvestuses 2020. aastal 25,7% koguseliselt 25% (võrreldes 2019. aastaga).

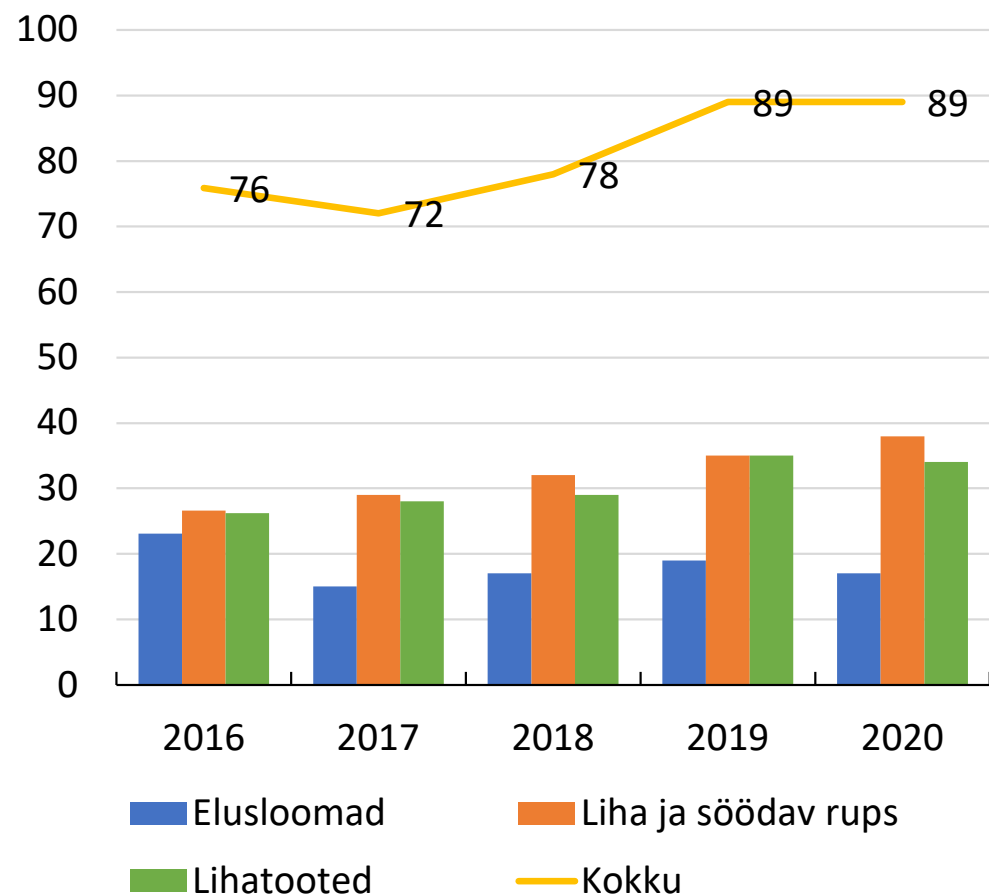
Elusloomade, liha ja lihatoodete eksport rahalises väärtuses 2016-2020 (miljon eurot)

Elusloomade, liha ja lihatoodete ekspordikäive kokku jäi 2020. aastal 2019. aasta tasemele.

Elusloomade ekspordikäive langes 9%.

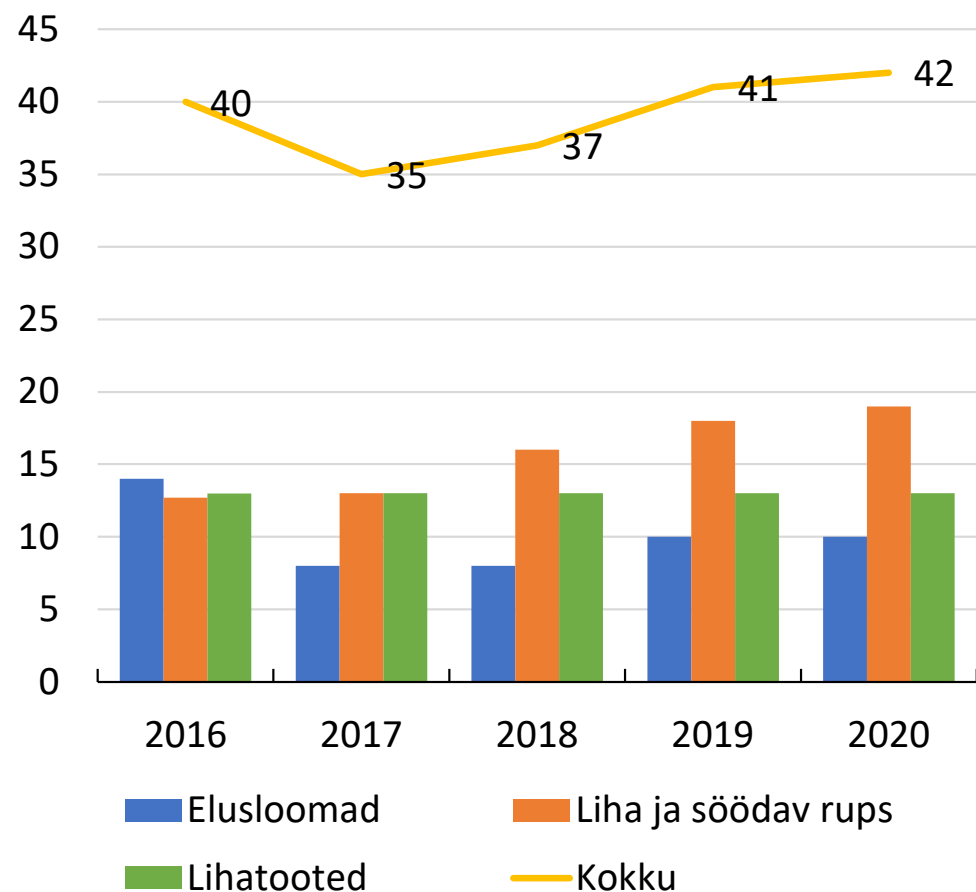
Liha ja söödava rupsi ekspordikäive kasvas 8,3%.

Lihatoodete ekspordikäive langes 2,6%.

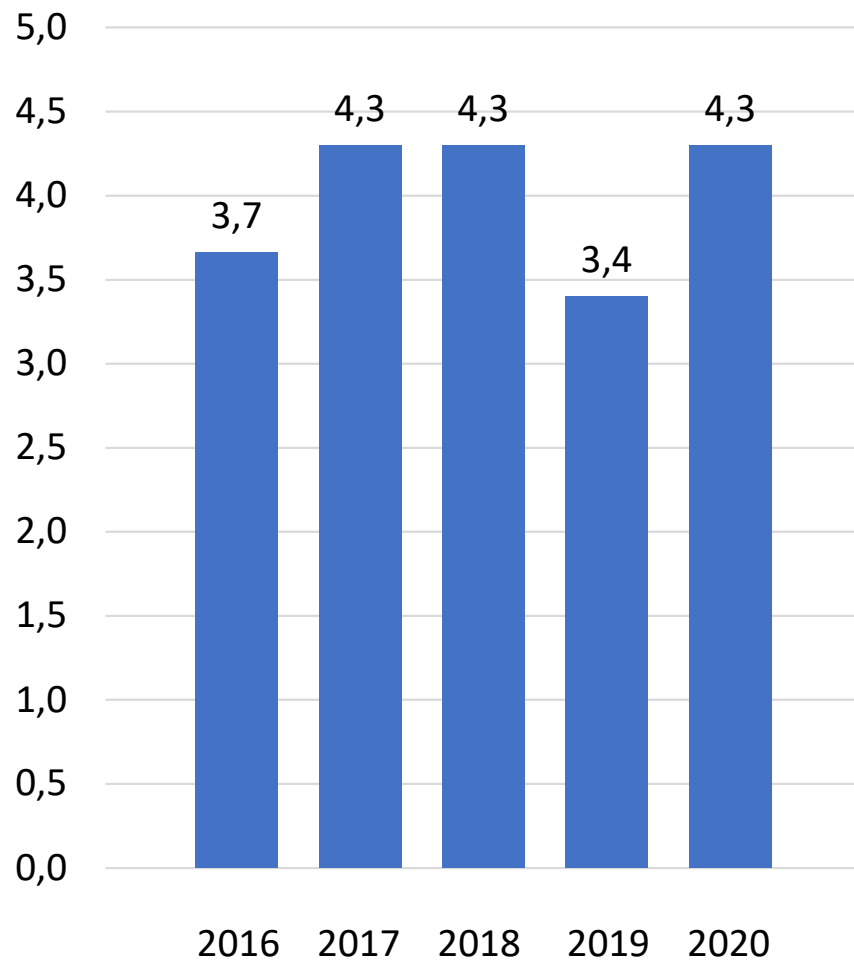
Elusloomade, liha ja lihatoodete koguseline eksport 2016-2020 (tuhat tonni)

- Elusloomade, liha ja lihatoodete ekspordikogus kokku kasvas 2020. aastal 3% (võrreldes 2019. aastaga).
- Elusloomade eksport kasvas 2%.
- Liha ja söödava rupsi ekspordikogus kasvas 11%.
- Lihatoodete ekspordikogus langes 6,7%.

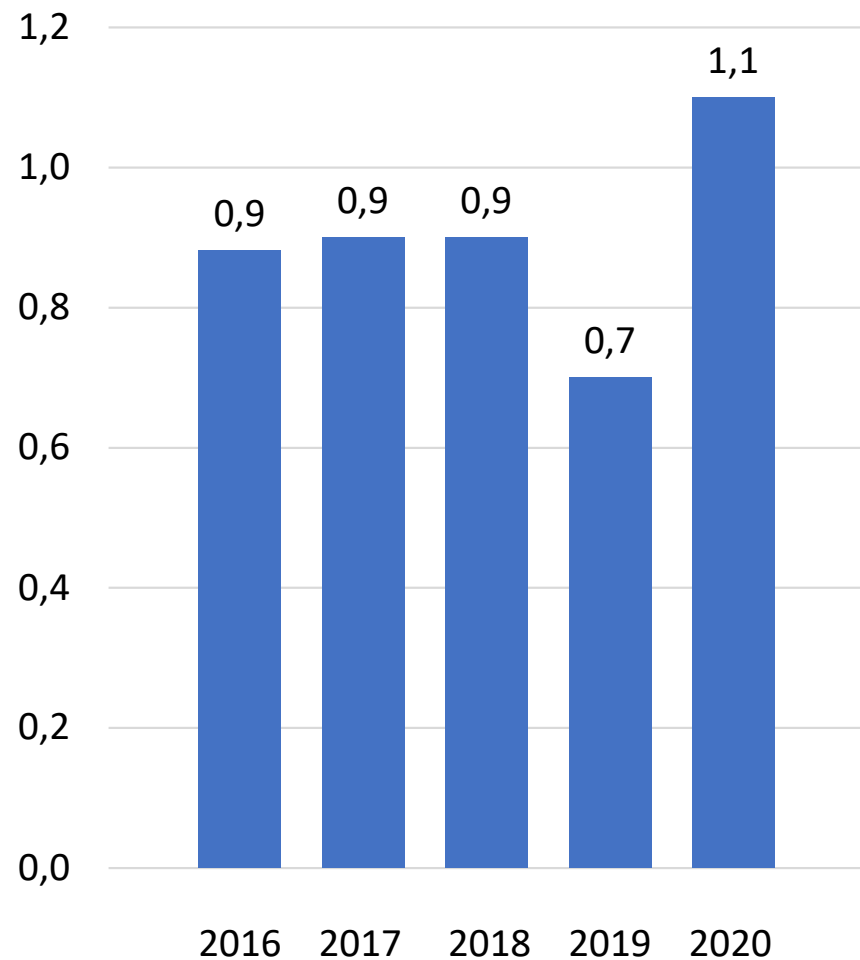

Värske, jahutatud või külmutatud veiseliha eksport 2016-2020

miljon eurot

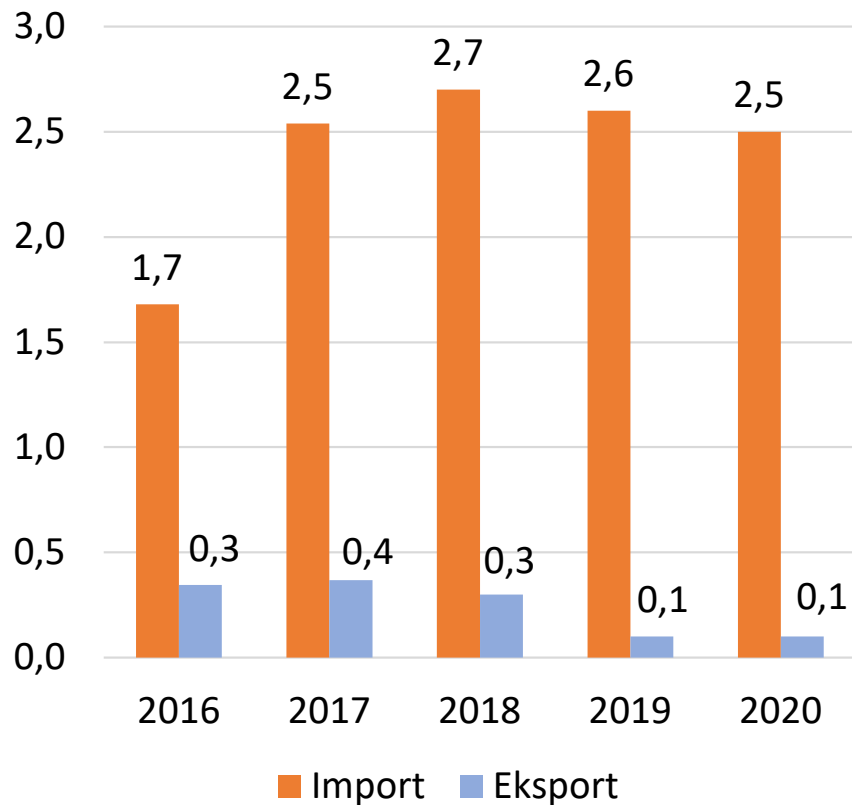

tuhat tonni

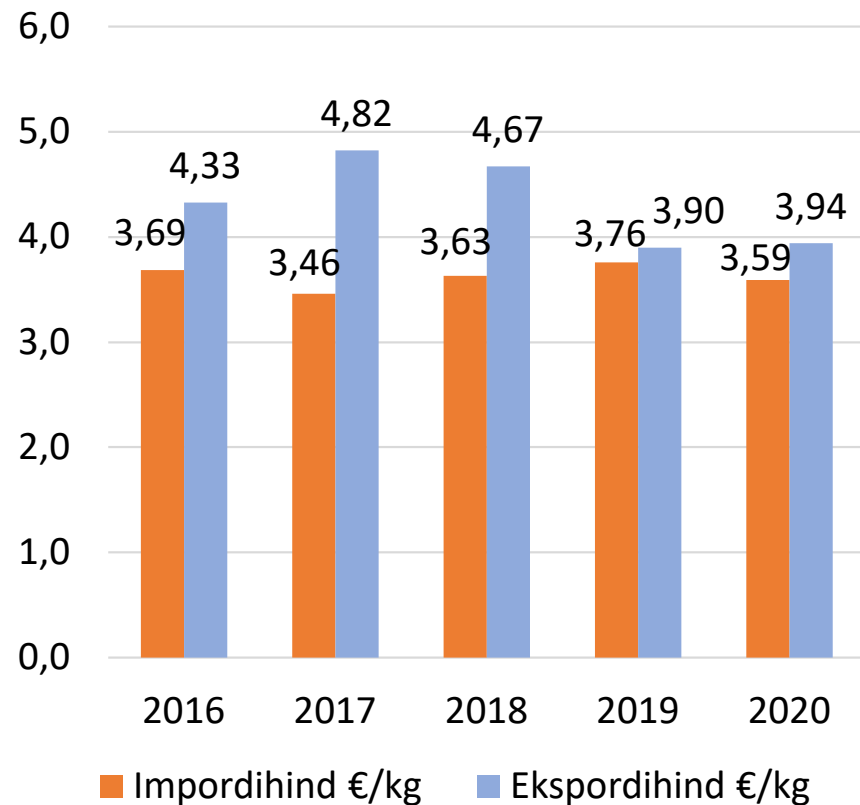

Külmutatud veiseliha eksport ja import 2016-2020

tuhat tonni

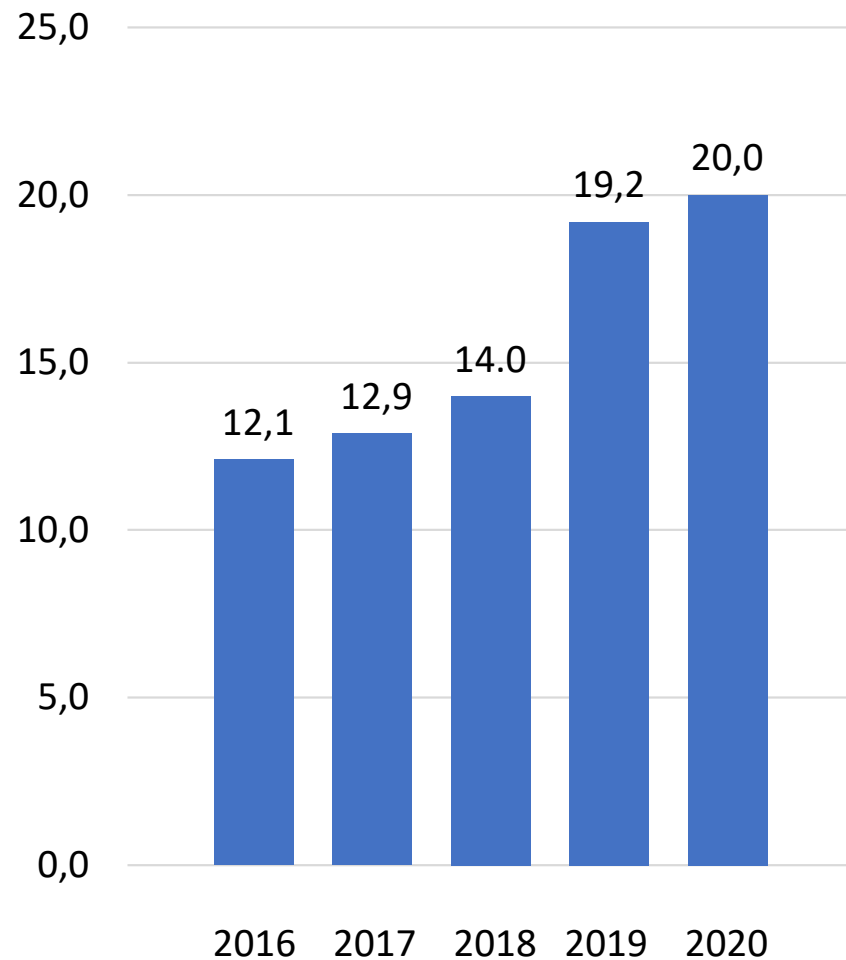

€/kg

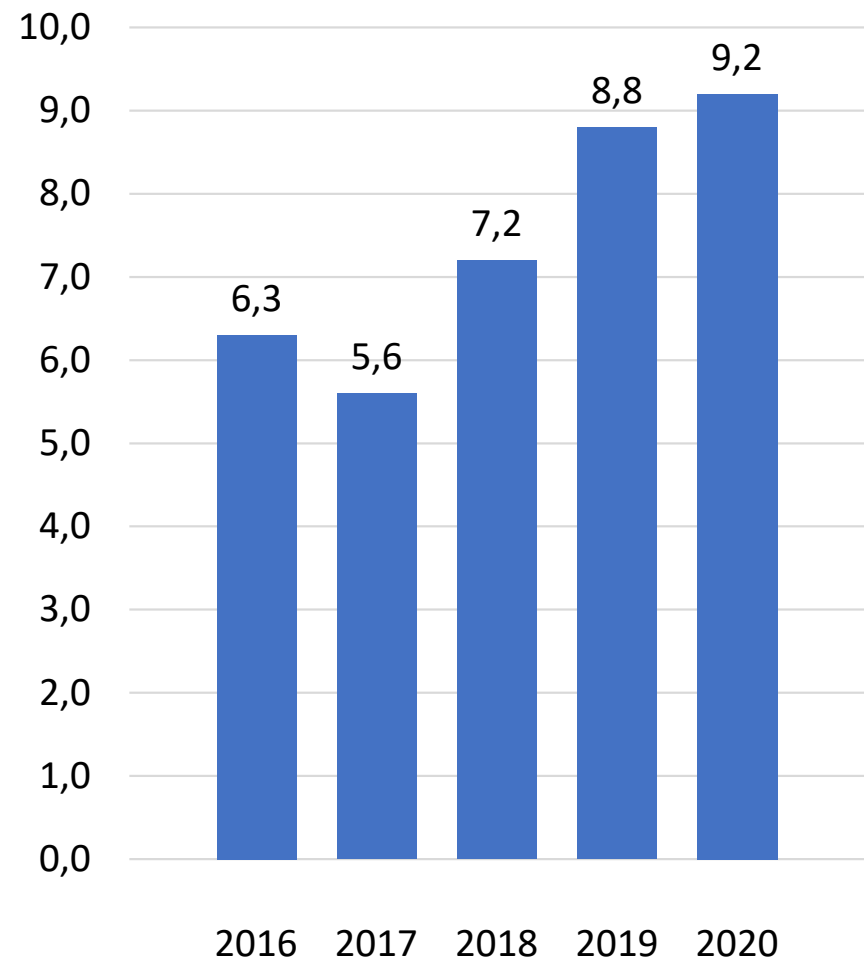

Värske, jahutatud või külmutatud sealiha eksport 2016-2020

miljon eurot

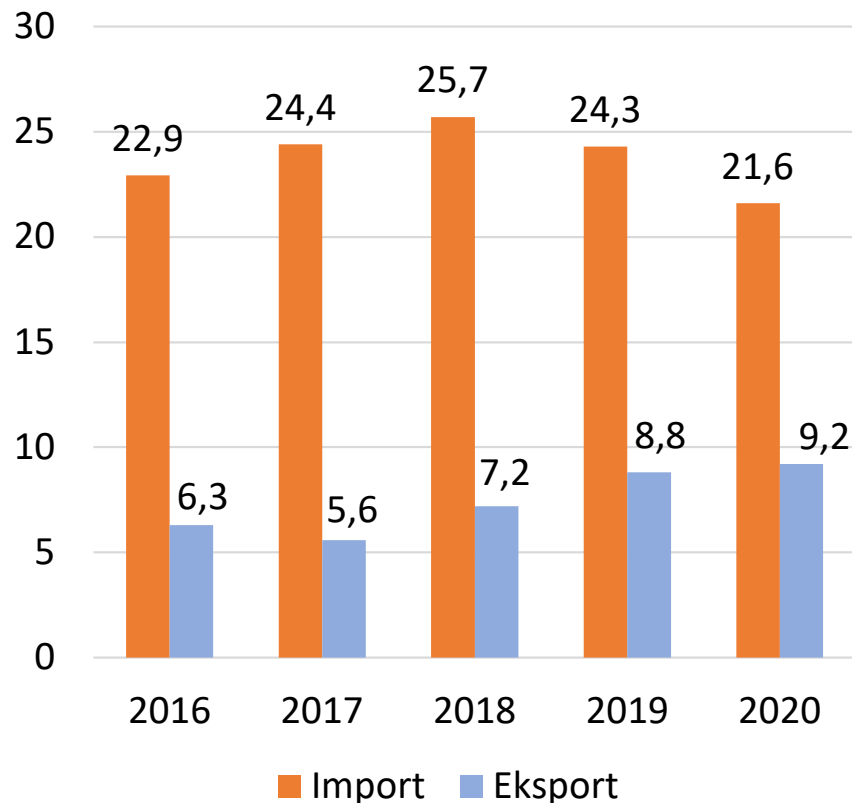

tuhat tonni

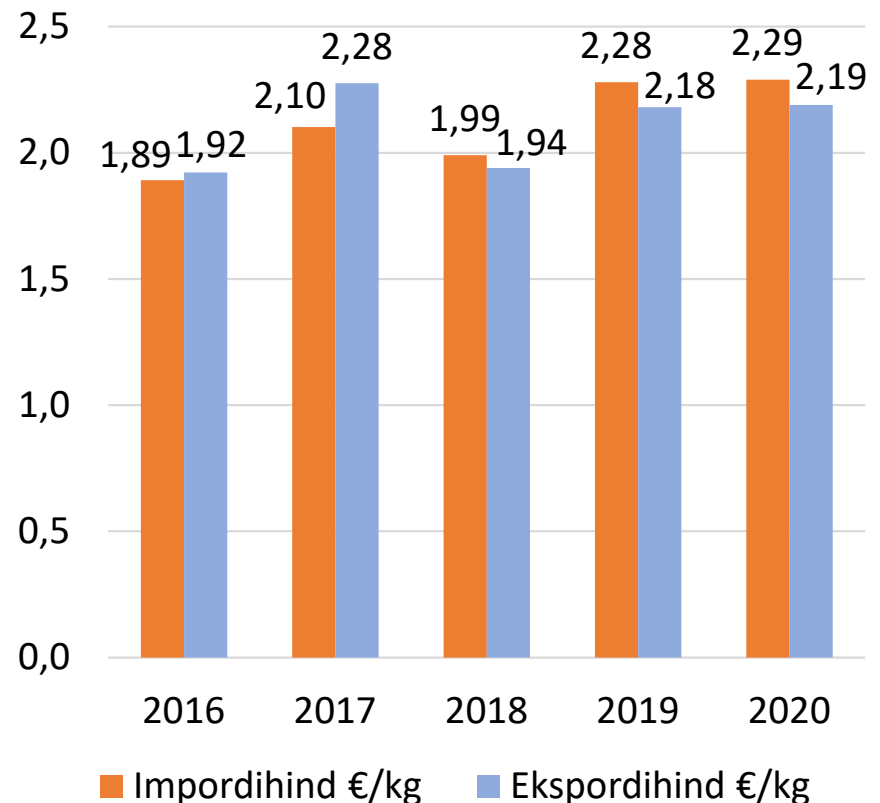

Värske, jahutatud või külmutatud sealiha eksport ja import 2016-2020

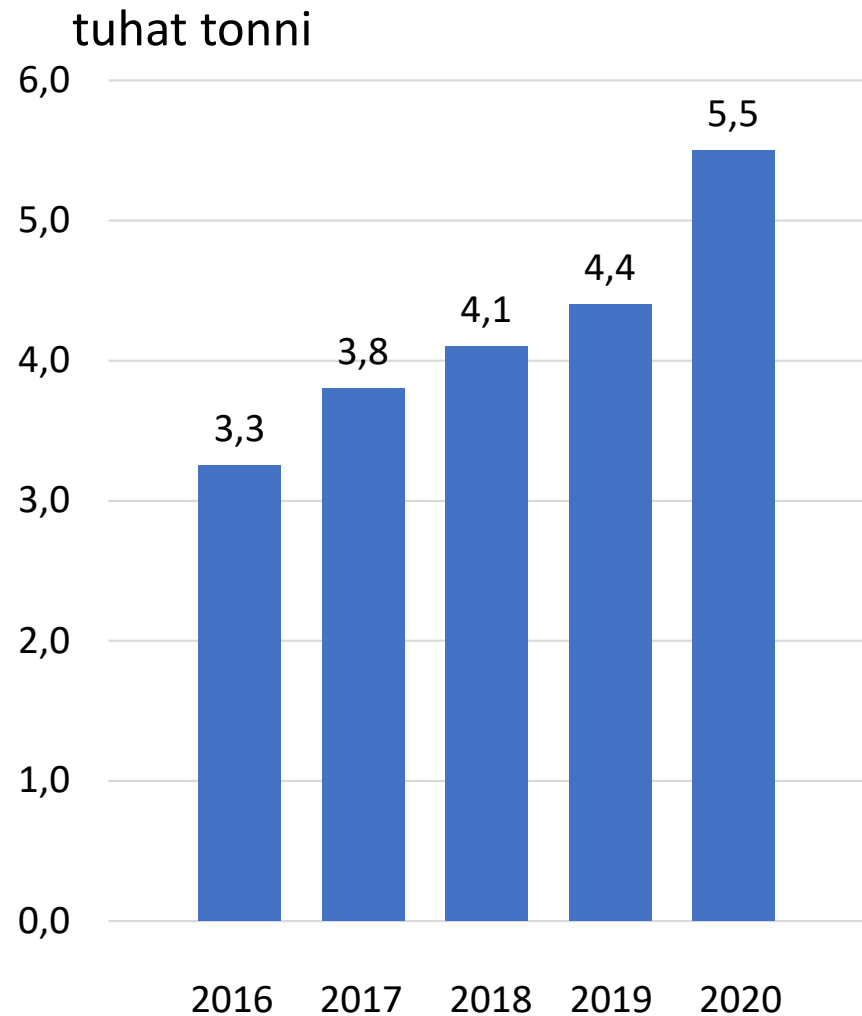
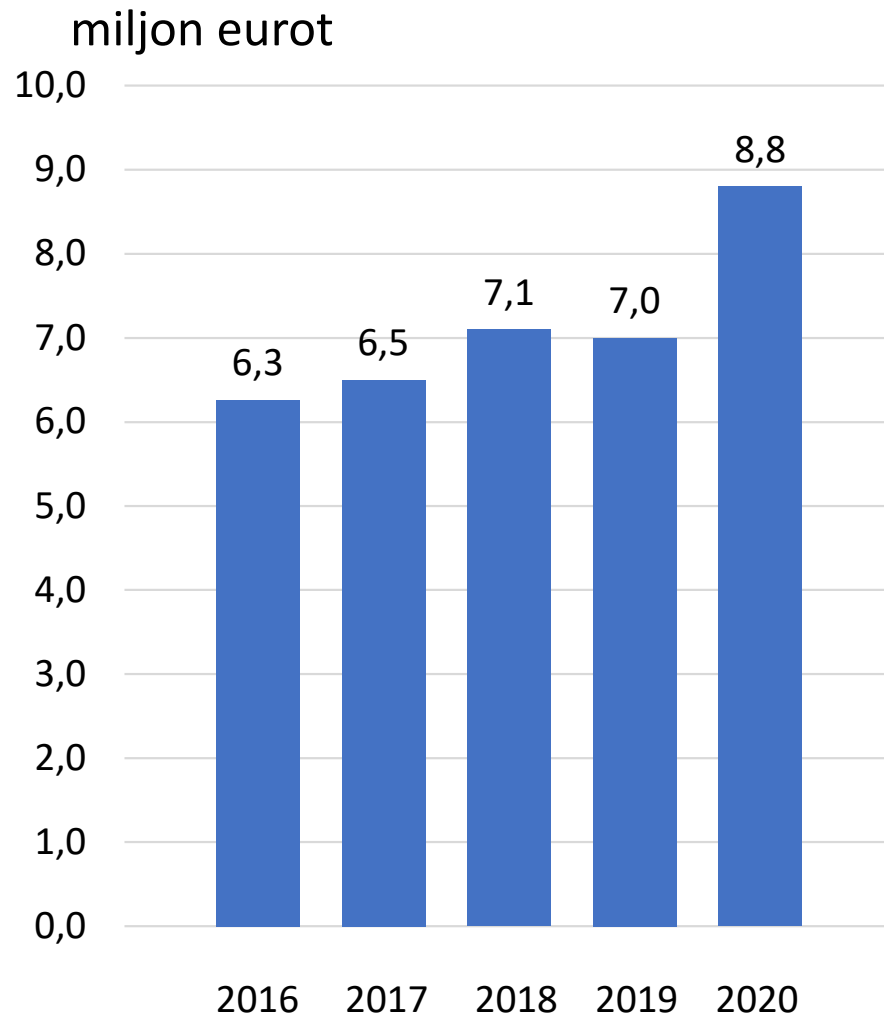
tuhat tonni

€/kg

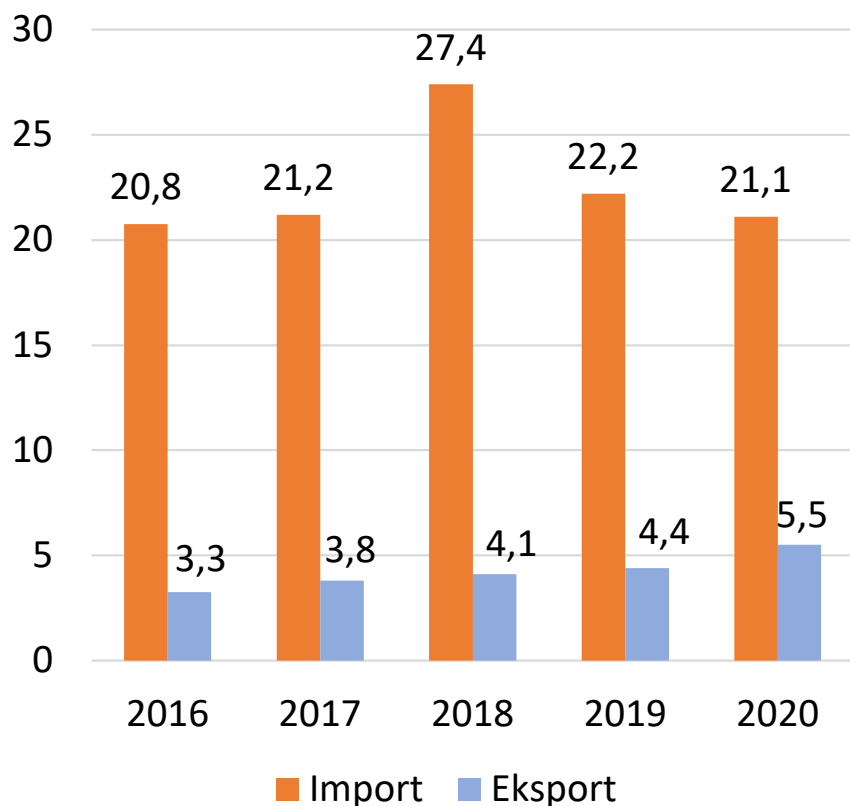

Värske, jahutatud või külmutatud linnuliha eksport 2016-2020

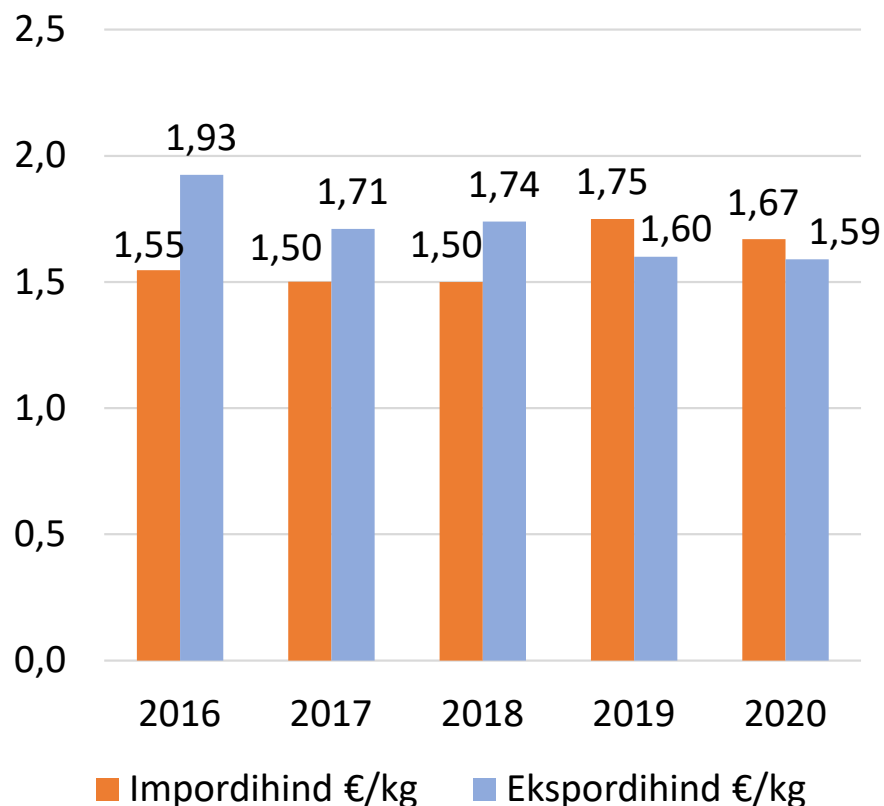

Värske, jahutatud või külmutatud linnuliha eksport ja import 2016-2020

tuhat tonni

€/kg

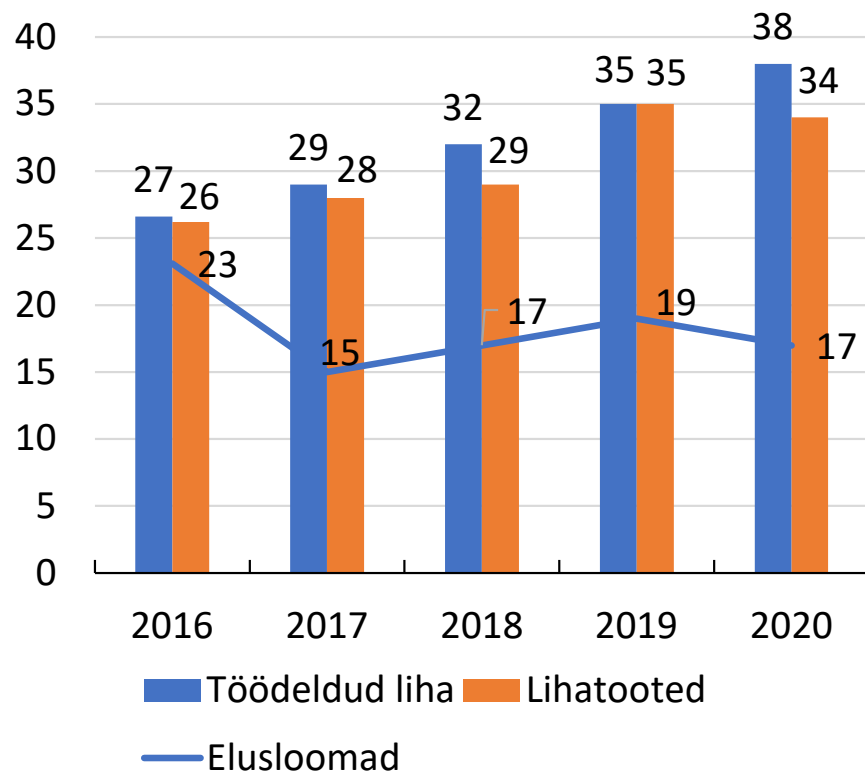
Veiseliha ekspordikogused on vaadeldavail aastail püsinud suhteliselt väikesed, kuid positiivne on et viimase aastaga kasvas ekspordimaht 57%. Ekspordihinnad jäid 2020. aastal praktiliselt 2019. aasta tasemele. Impordikogused pisut vähenesid 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga.

Sealiha ekspordimahud suurenesid 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga 4,5%, jätkates kolmandat aastat kasvutrendi. Samas on ekspordimaht endiselt impordist tunduvalt väiksem. Impordimaht on teist aastat langustrendis. Ekspordihind 2020. aastal pisut kasvas, kuid jäi impordihinnale alla. Suurt sealiha importi soodustab sigade katku järgne tootmise väiksem maht ja mittepiisav isevarustatuse tase.

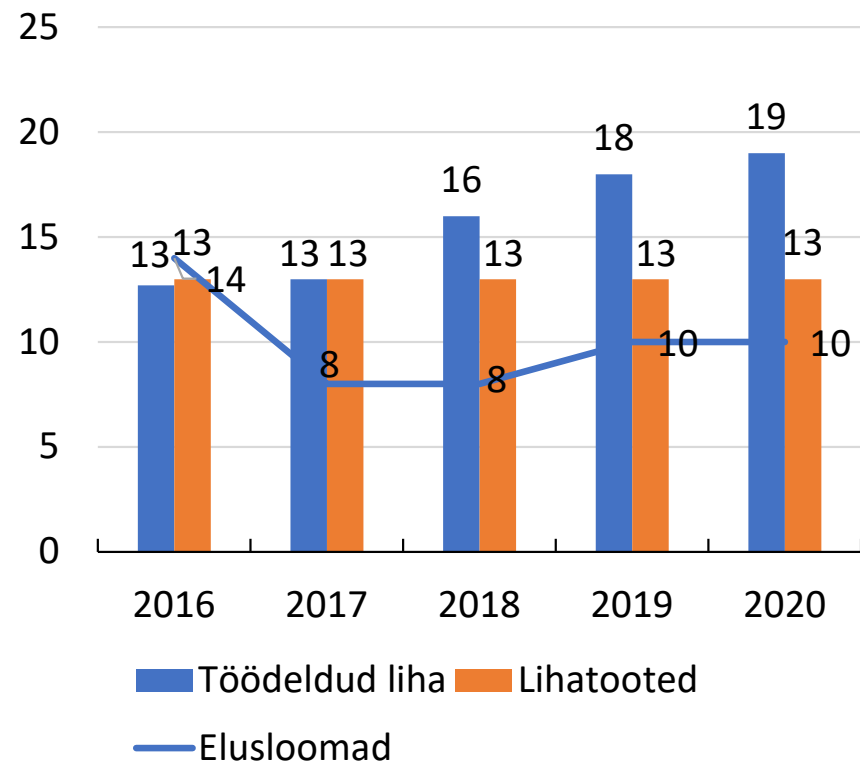
Linnuliha ekspordikogus kasvas 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga 25% ja oli vaadeldavate aastate suurim. Samas on ekspordimaht endiselt impordimahust kordades väiksem ja Eesti isevarustatuse tase madal. Ekspordihind on langustrendis ja jäi impordihinnale alla.

Elusloomade, liha ja lihatoodete eksport lisandväärtuse lõikes 2016-2020

miljon eurot

tuhat tonni

Elusloomad: KN 01
Töödeldud liha: KN 02
Lihatooted: KN 16

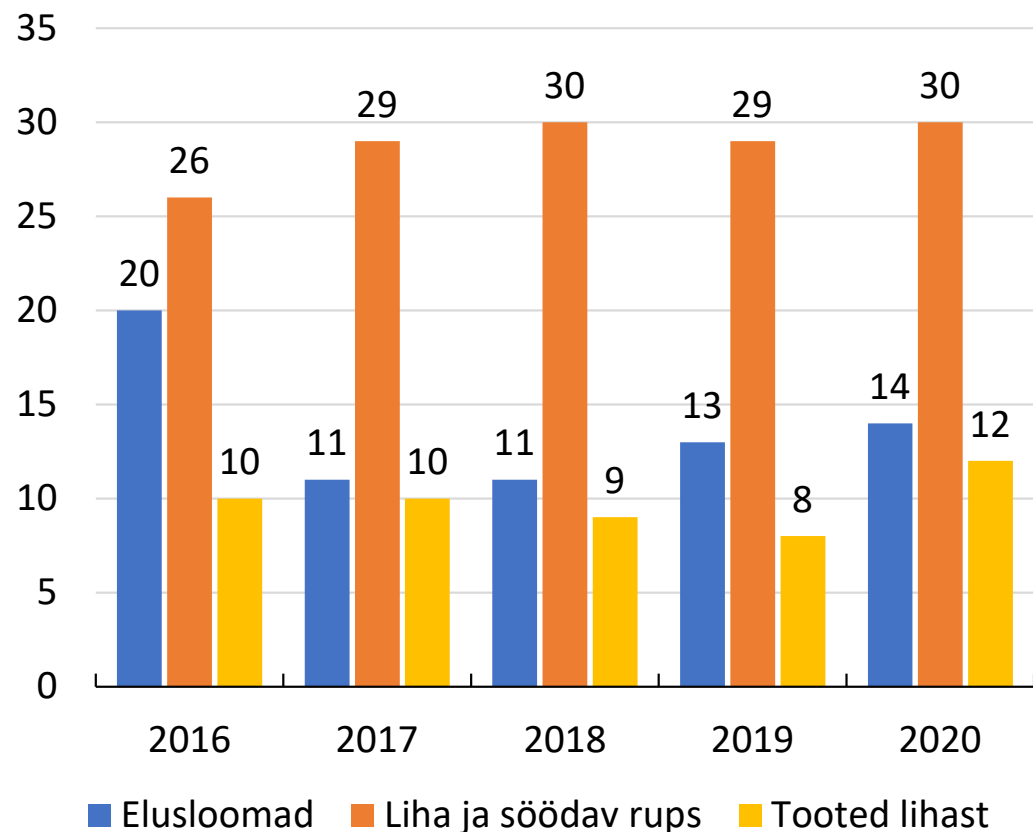
- Suurema osa lihasektori ekspordist on viimastel aastatel moodustanud väiksema lisandväärtusega elusloomade ja liha väljavedu.
- Lihasektori elusloomade eksport langes 2020. aastal rahalises arvestuses 9%, kuid kasvas koguseliselt 2% (võrreldes 2019. a). Elusveiste ekspordikäive langes 13%, koguseliselt 2,3%. Elussigade eksport Lähti katkes täielikult 2016. aastal ning Poola 2017. aastal. Samas taas alustati 2019. aastal elussigade ekspordi Leetu. Viimasel kolmel aastal elussigade ekspordi osas uusi ekspordipartnereid ei tekkinud.
- Töödeldud liha eksport kasvas 2020. aastal rahalises arvestuses 8,3%, koguseliselt 11% (võrreldes 2019. aastaga). Suurenesid veiseliha ekspordikogused 57% (sh uute ekspordipartnerite Hollandi ja Saksamaa suunal), linnuliha ekspordikogused 25% (peamiselt uute ekspordipartnerite Aafrika riikide suunal) ja sealiha ekspordikogused 4,5%.
- Kõrgemat lisandväärtust omavate lihatoodete eksport vähenes 2020. aastal rahalises arvestuses 2,6%, koguseliselt 6,7%.

Elusloomade, liha ja lihatoodete ekspordi sihtriikide arv 2016-2020 (riikide arv, kuhu eksporditi üle 2 000 euro aastas)

Eesti päritolu elusloomi importivate riikide arv kasvas 2020. aastal (võrreldes 2019. a) 13-lt 14-le.

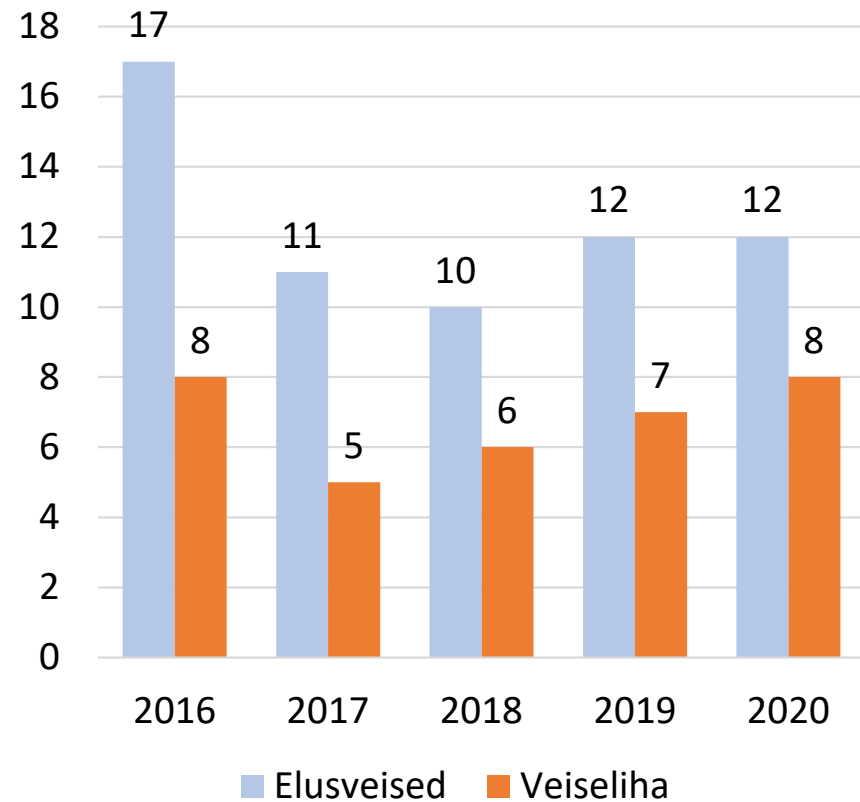
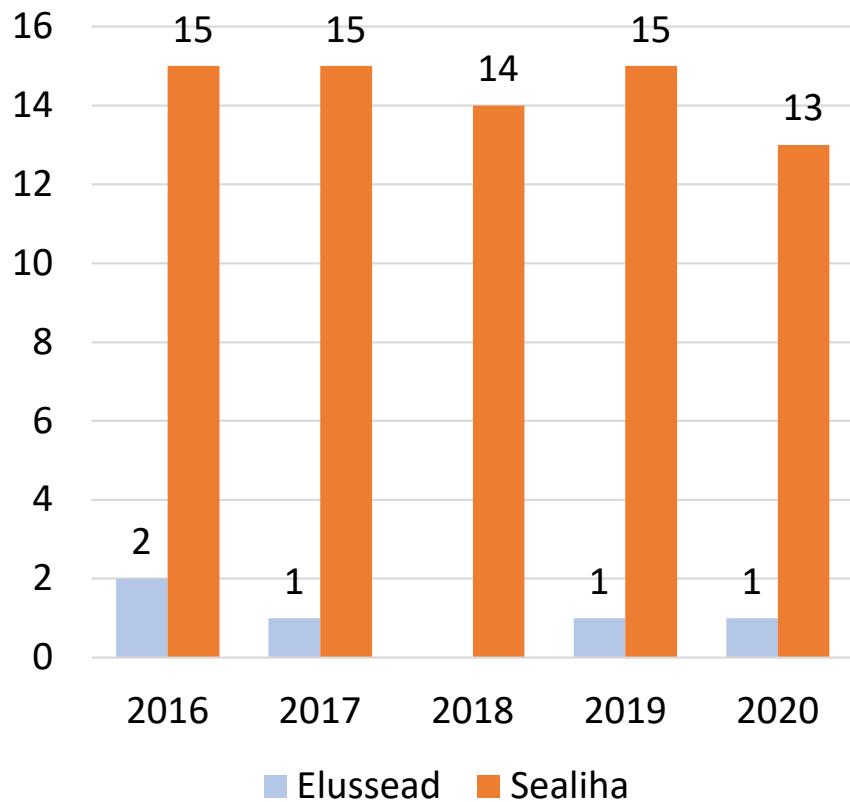
Töödeldud liha ekspordipartnerite arv suurenes 29-lt 30-le.

Lihatooted importivate riikide arv kasvas 2020. aastal 8-lt 12-le. Uuteks ekspordipartneriteks lisandusid Hongkong, Suurbritannia, Taani ja Tšehhi.

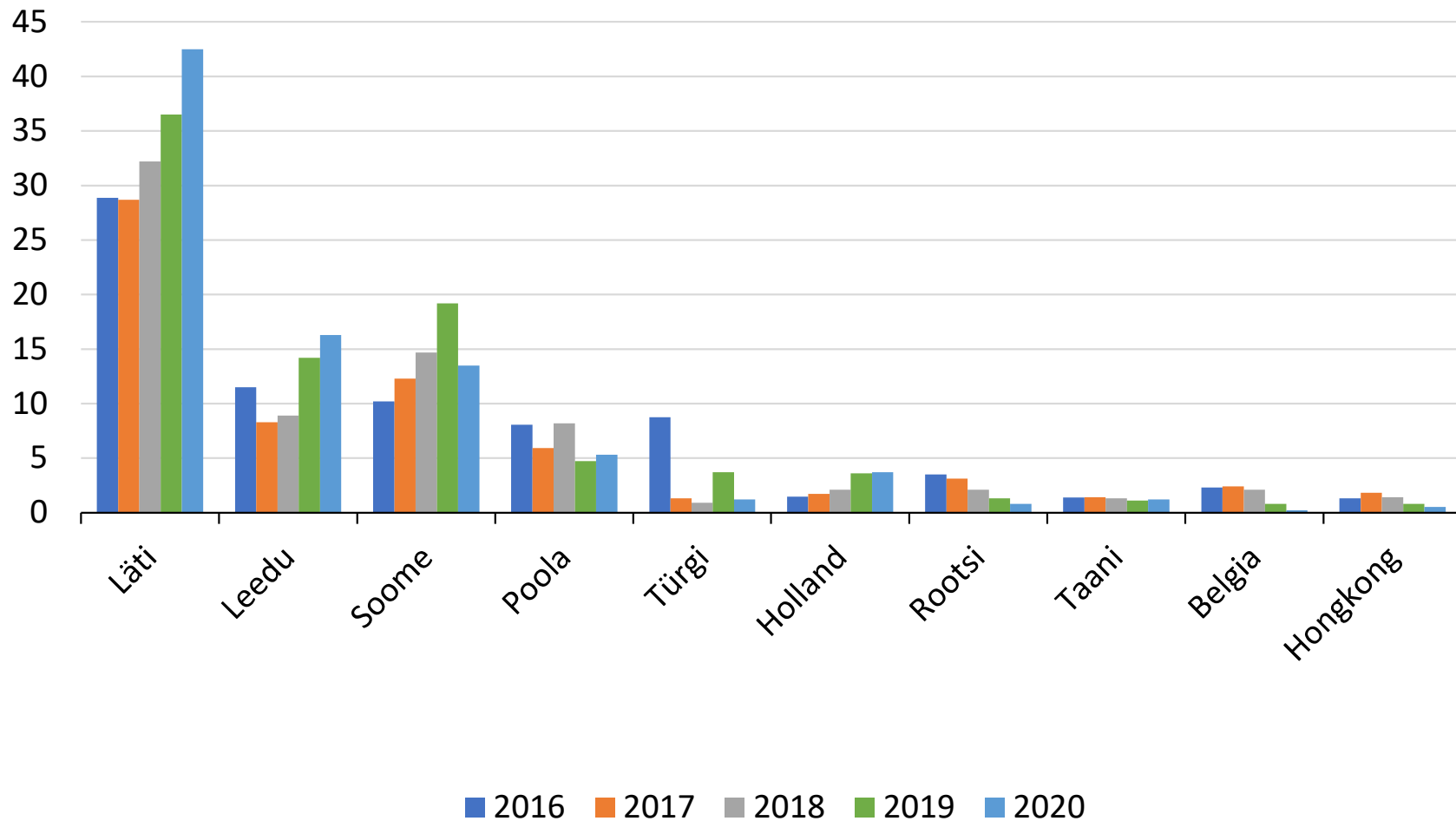
Elusloomade (elussead ja -veised) ja liha (sea- ja veiseliha) ekspordi sihtriikide arv 2016-2020

(riikide arv, kuhu eksporditi üle 2 000 euro aastas)

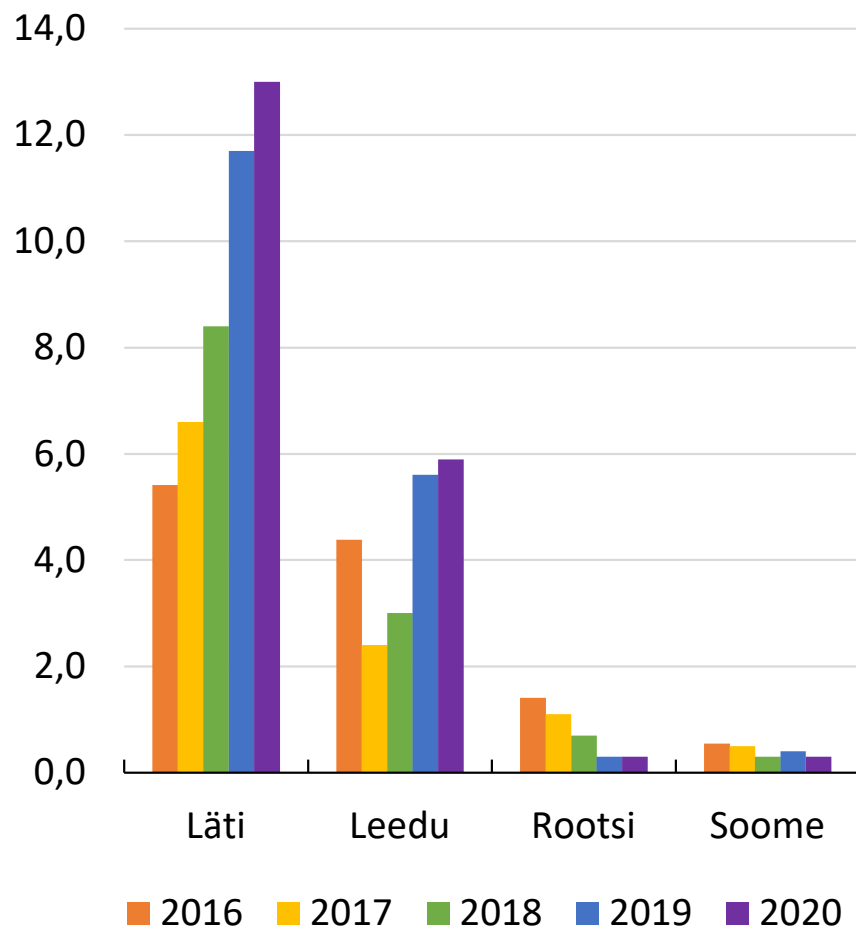
Liha ja lihatoodete ekspordi püsivus riikide lõikes 2016-2020

miljon eurot

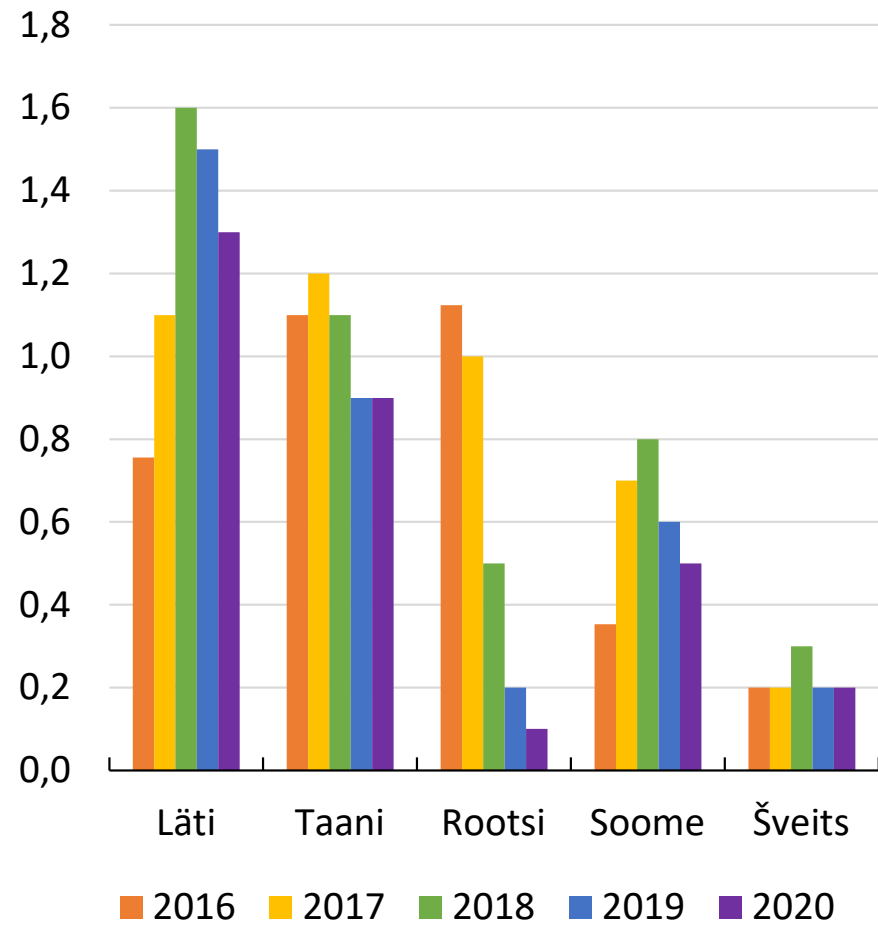

Sea- ja veiseliha ekspordi püsivus riikide lõikes 2016-2020

Sealiha (miljon eurot)

Veiseliha (miljon eurot)

Lihasektori kõige püsivamad ekspordipartnerid 2016-2020

miljon eurot

Viimase 5 aasta jooksul on Eesti lihasektor müünud püsivalt 21 riiki.

Eksport on tunduvalt kasvanud 2020. aastal (võrreldes 2016. a): Läti 47%, Leetu 42% ja Hollandisse 147%. Riigid, kuhu eksport on tunduvalt langenud 2020. aastal (võrreldes 2016. a): Belgia 91%, Türgi 86% ja Rootsi 77%.

Kõige püsivamad ekspordipartnerid: Läti, Leedu, Soome, Holland ja Poola.

Riigid	2016	2017	2018	2019	2020
Läti	28,9	28,7	32,2	36,5	42,5
Leedu	11,5	8,3	8,9	14,2	16,3
Soome	10,2	12,3	14,7	19,2	13,5
Poola	8,1	5,9	8,2	4,7	5,3
Holland	1,5	1,7	2,1	3,6	3,7
Türgi	8,8	1,3	0,9	3,6	1,2
Rootsi	3,5	3,2	2,0	1,3	0,8
Belgia	2,3	2,4	2,1	0,8	0,2
Hongkong	1,3	1,9	1,4	0,8	0,5
Šveits	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2

Sea- ja veiseliha ekspordi kõige püsivamad ekspordipartnerid 2016-2020

Sealiha (miljon eurot)

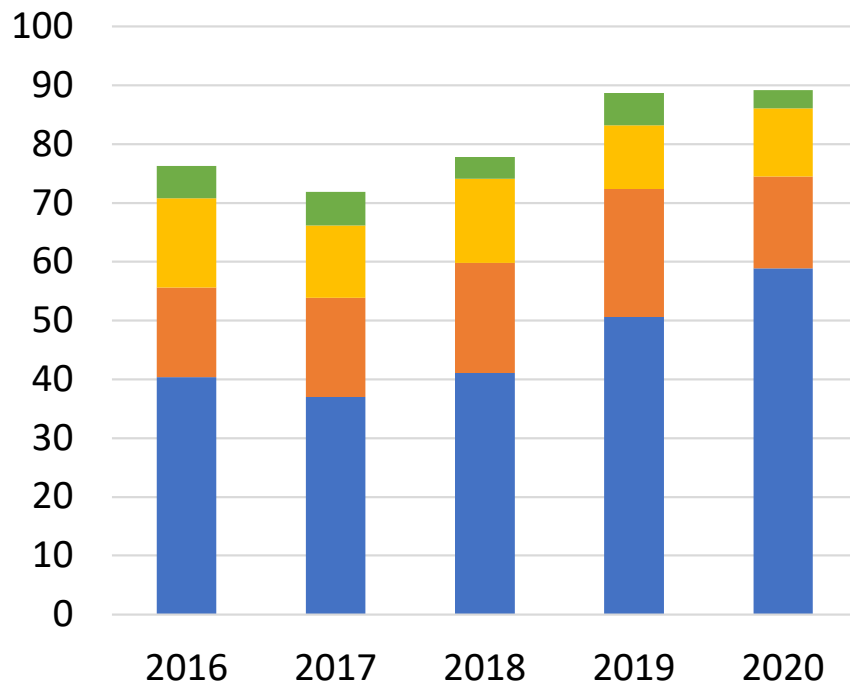
Riigid	2016	2017	2018	2019	2020
Läti	5,5	5,4	8,4	11,7	13,0
Leedu	3,7	4,4	3,0	5,6	5,9
Soome	1,4	0,5	0,3	0,4	0,3
Rootsi	1,9	1,4	0,7	0,3	0,3

Veiseliha (miljon eurot)

Riigid	2016	2017	2018	2019	2020
Läti	0,6	0,8	1,6	1,5	1,3
Taani	1,3	1,1	1,1	0,9	0,9
Soome	0,7	0,4	0,8	0,6	0,5
Rootsi	1,3	1,1	0,5	0,2	0,1
Šveits	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2

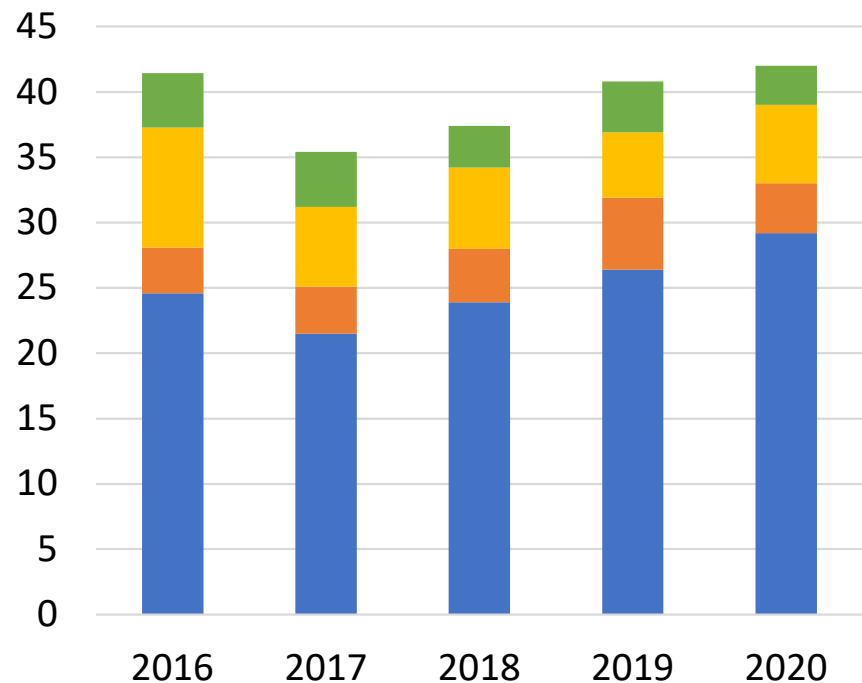
Lihasektori eksport regiooniti 2016-2020

miljon eurot

- Aasia, Aafrika ja muu maailm
- Muu EL
- Põhjamaad
- Baltimaad

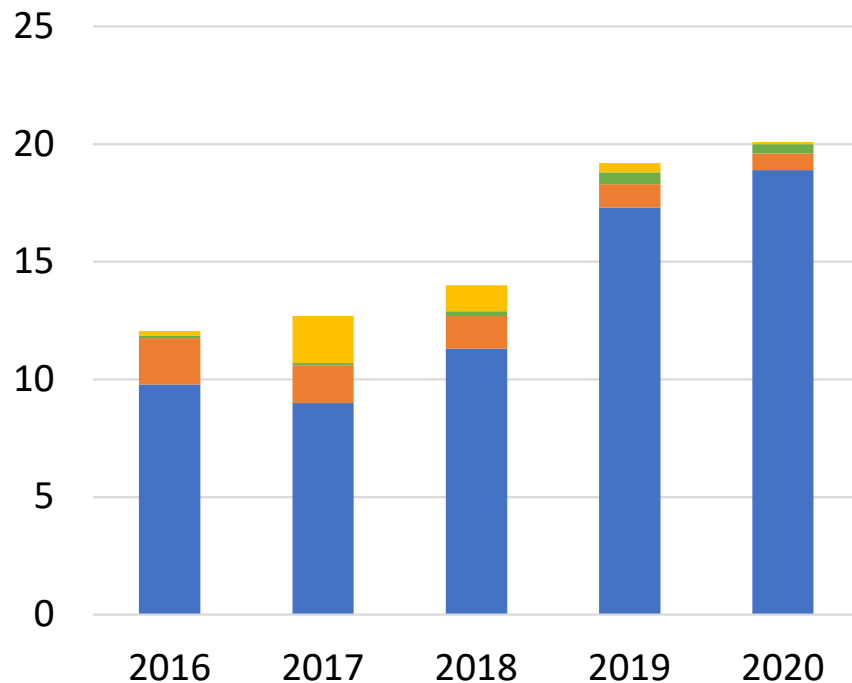
tuhat tonni

- Aasia, Aafrika ja muu maailm
- Muu EL
- Põhjamaad
- Baltimaad

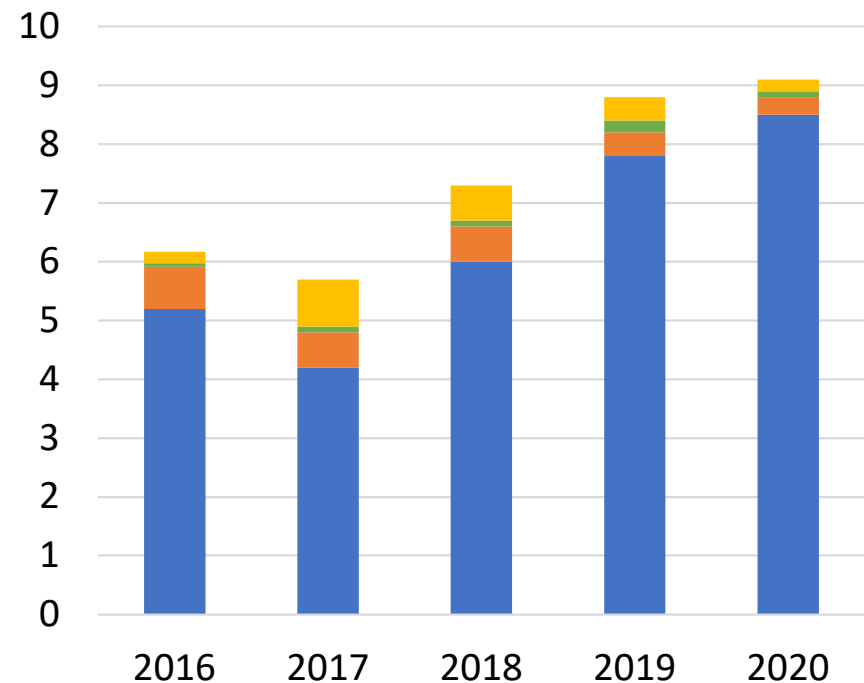
Sealiha eksport regiooniti 2016-2020

miljon eurot

- Aasia, Aafrika ja muu maailm
- Muu EL
- Põhjamaad
- Baltimaad

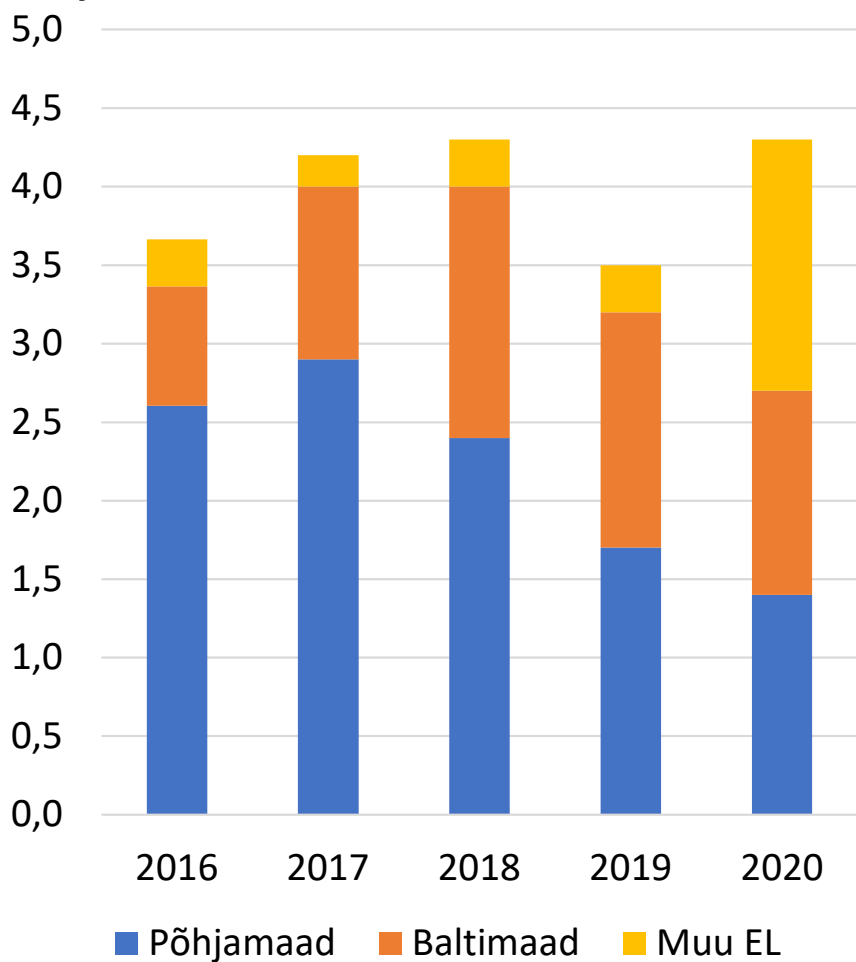
tuhat tonni

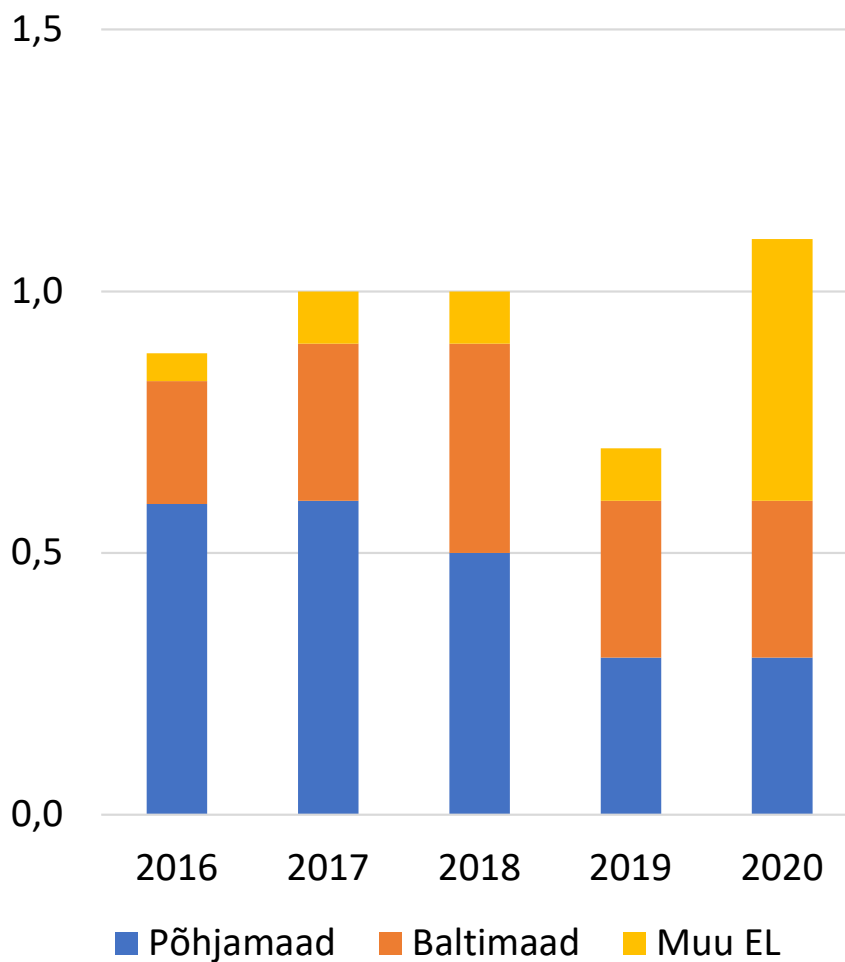
- Aasia, Aafrika ja muu maailm
- Muu EL
- Põhjamaad
- Baltimaad

Veiseliha eksport regiooniti 2016-2020

miljon eurot

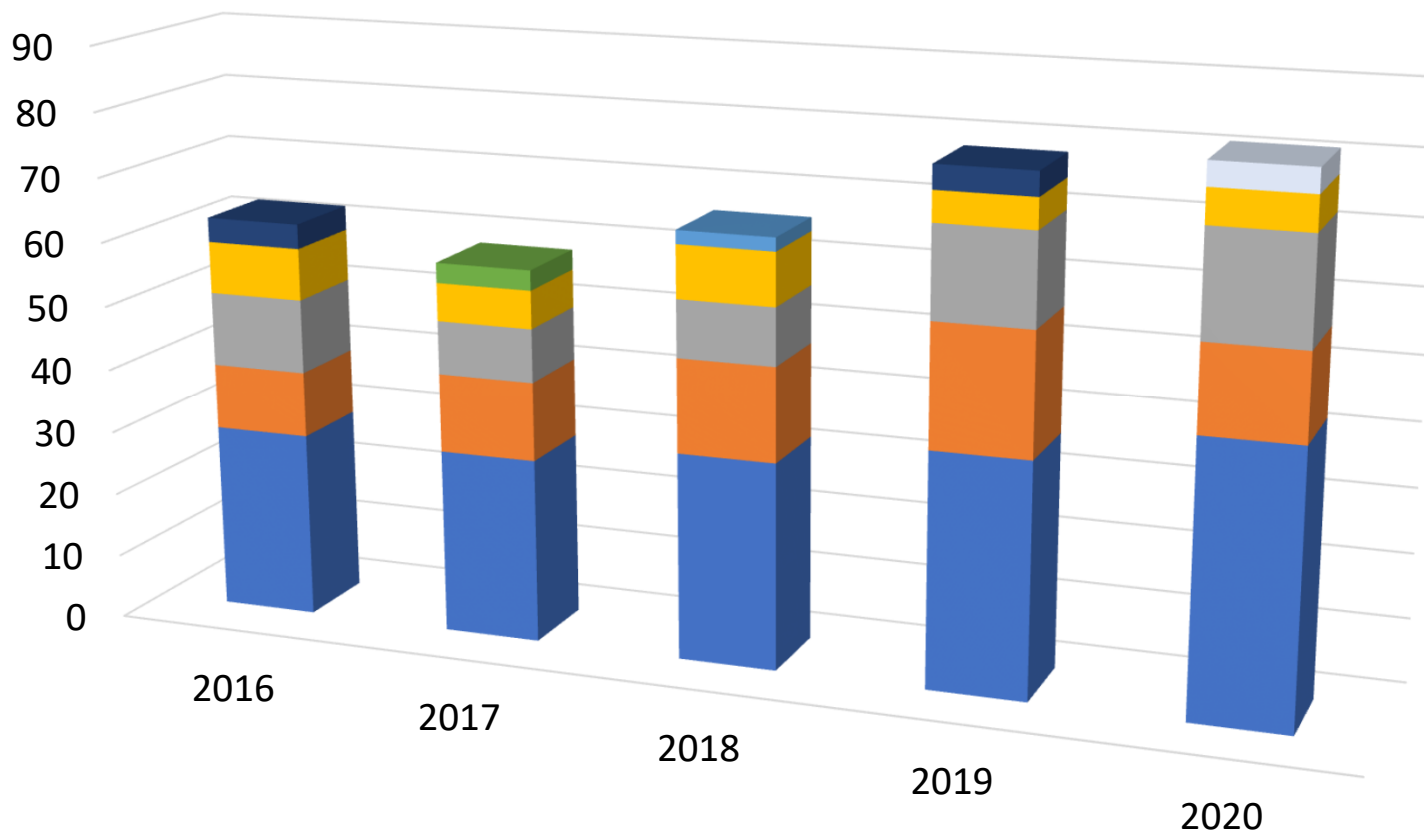
tuhat tonni

- Kõige olulisemad ekspordi sihtturud on olnud Baltimaad, kuhu 2020. aastal müüdi liha ja lihatooteid 58,9 miljoni euro väärtuses (peapartner Läti – 42,6 miljon eurot).
- Lihasektori eksport Baltimaade suunal kasvas 2020. aastal rahalises arvestuses 16% (võrreldes 2019. a), Läti ja Leedu suunal vastavalt 17% ja 15%. Kasvu tagas elusveiste (32%) ja elussigade (15%) kasvanud väljavedu Leetu ning linnuliha (39%) kasvanud eksport Lätti.
- Põhjamaade suunal langes eksport 2020. aastal rahalises arvestuses 28,5% (suurim langus toimus Soome suunal 30%, vorstide ja sealiha osas vastavalt 60% ja 58%).
- Muu EL suunal kasvas eksport 2020. aastal rahalises arvestuses 6%.
- Aasia, Aafrika ja muu maailma suunal langes eksport 2020. aastal rahalises arvestuses 46%. Suurim langus: elusveiste väljavedu Türgi – 69%. Samas Usbekistani suunal eksporditi elusveiseid 480 tuh euro väärtuses. Sealiha väljavedu langes 35%.

Lihasektori ekspordi TOP 5 sihtriiki 2016-2020

miljon eurot

■ Läti ■ Soome ■ Leedu ■ Poola ■ Belgia ■ Rootsi ■ Türgi ■ Holland

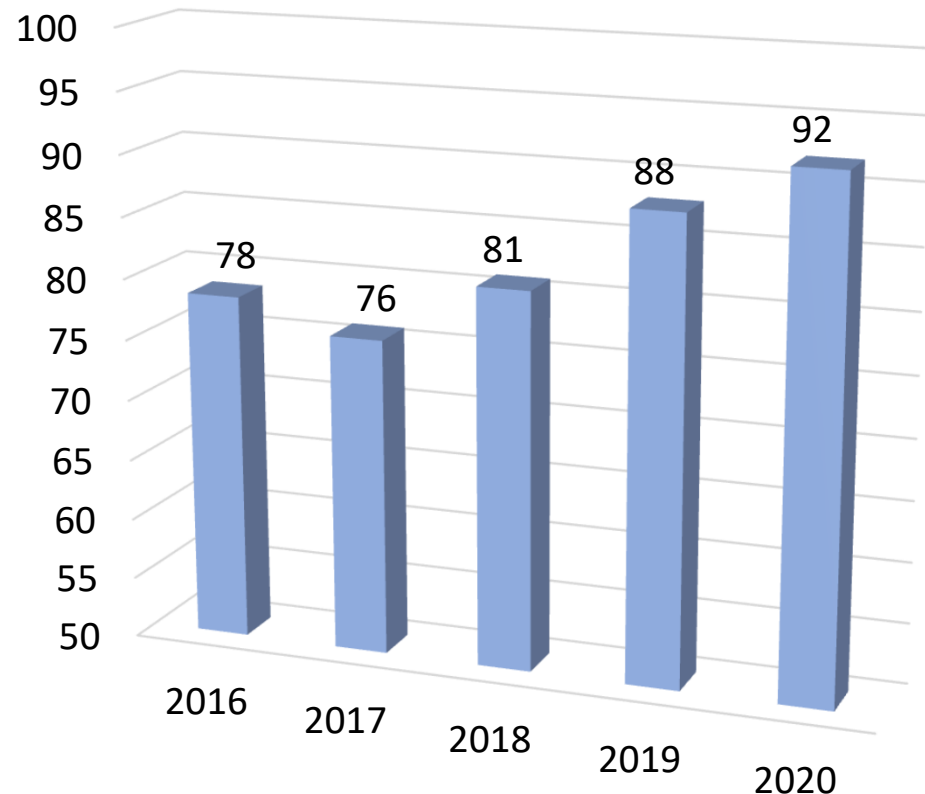
Lihasektori ekspordi TOP 5 sihtriigi osakaal ekspordikäibes (%)

TOP 5 sihtriigi osakaal kasvas 2020. aastal 4 protsendipunkti võrra (võrreldes 2019. aastaga).

Läti, Leedu, Soome ja Poola on jätkuvalt TOP 5 liidrid, kusjuures Läti osakaal küündib 48%-ni kogu lihasektori ekspordist.

Türgi kaotas 2020. aastal TOP 5-s positsiooni Hollandile seoses elusveiste ekspordi suure vähenemisega (-69%, võrreldes 2019. aastaga).

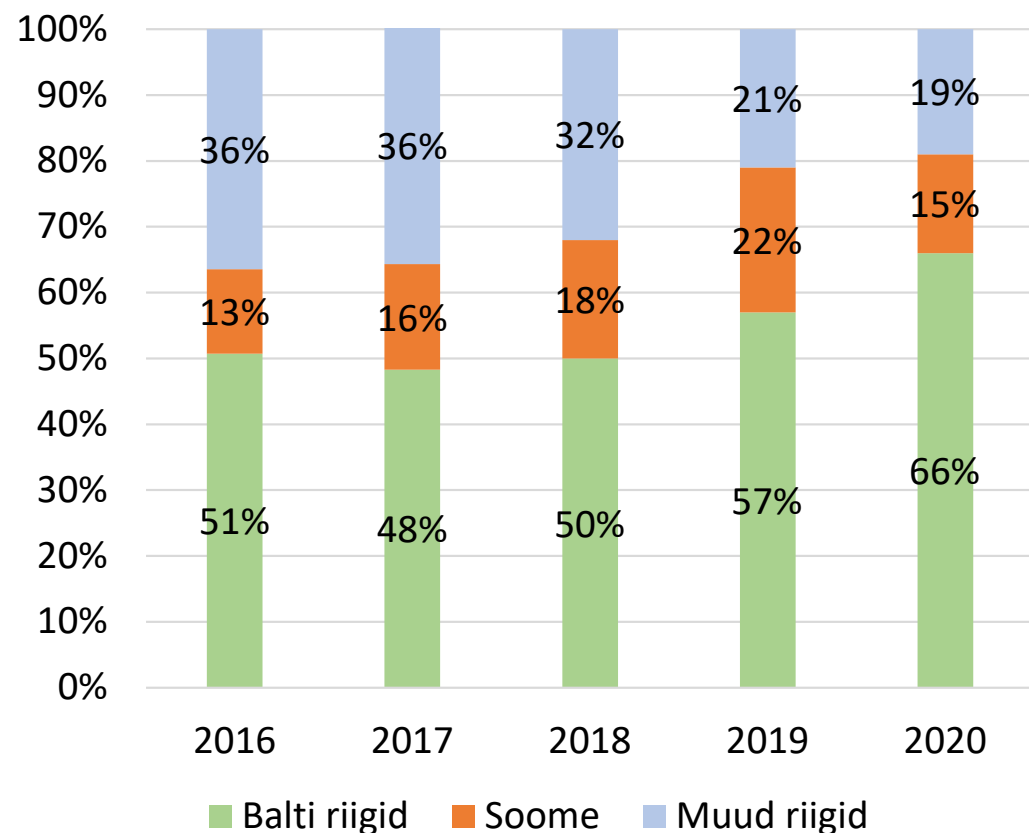
Holland tõusis 2020. aastal Eesti veiseliha (KN 0201) suurimaks impordimaaks.

Balti riikide ja Soome kontsentratsioon lihasektori ekspordis 2016-2020 (% ekspordikäibest)

Balti riikide osakaal lihasektori ekspordis kasvas 2020. aastal 9 protsendipunkti ja oli viimase 5 aasta kõrgeimal tasemel.

Soome osakaal langes 2020. aastal 22%-lt 15%-le.

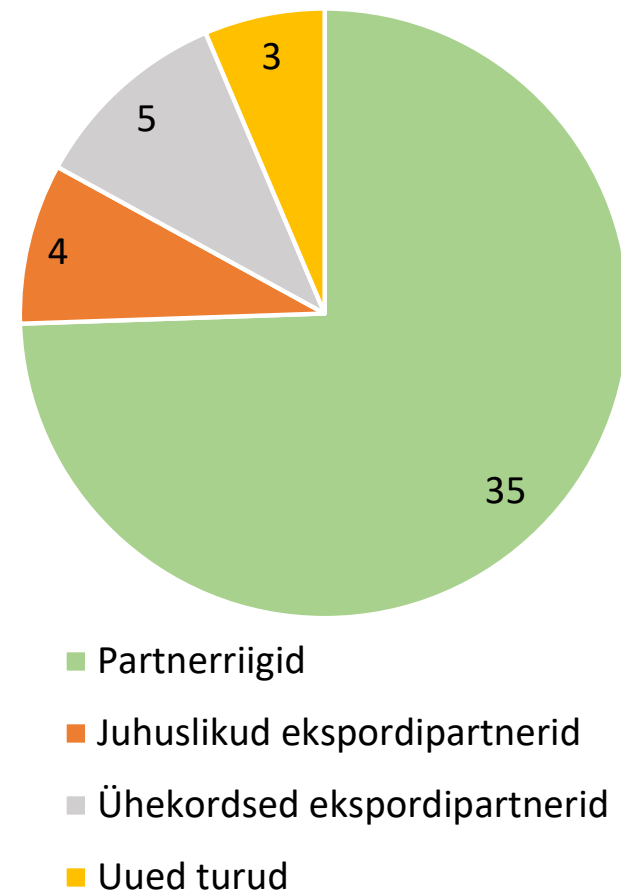
Eesti lihasektori ekspordipartnerid 2016-2020 (riikide arv)

Partnerriik – riik, kuhu liha ja lihatooteid eksporditi vähemalt kolmel aastal alates 2016. aastast.

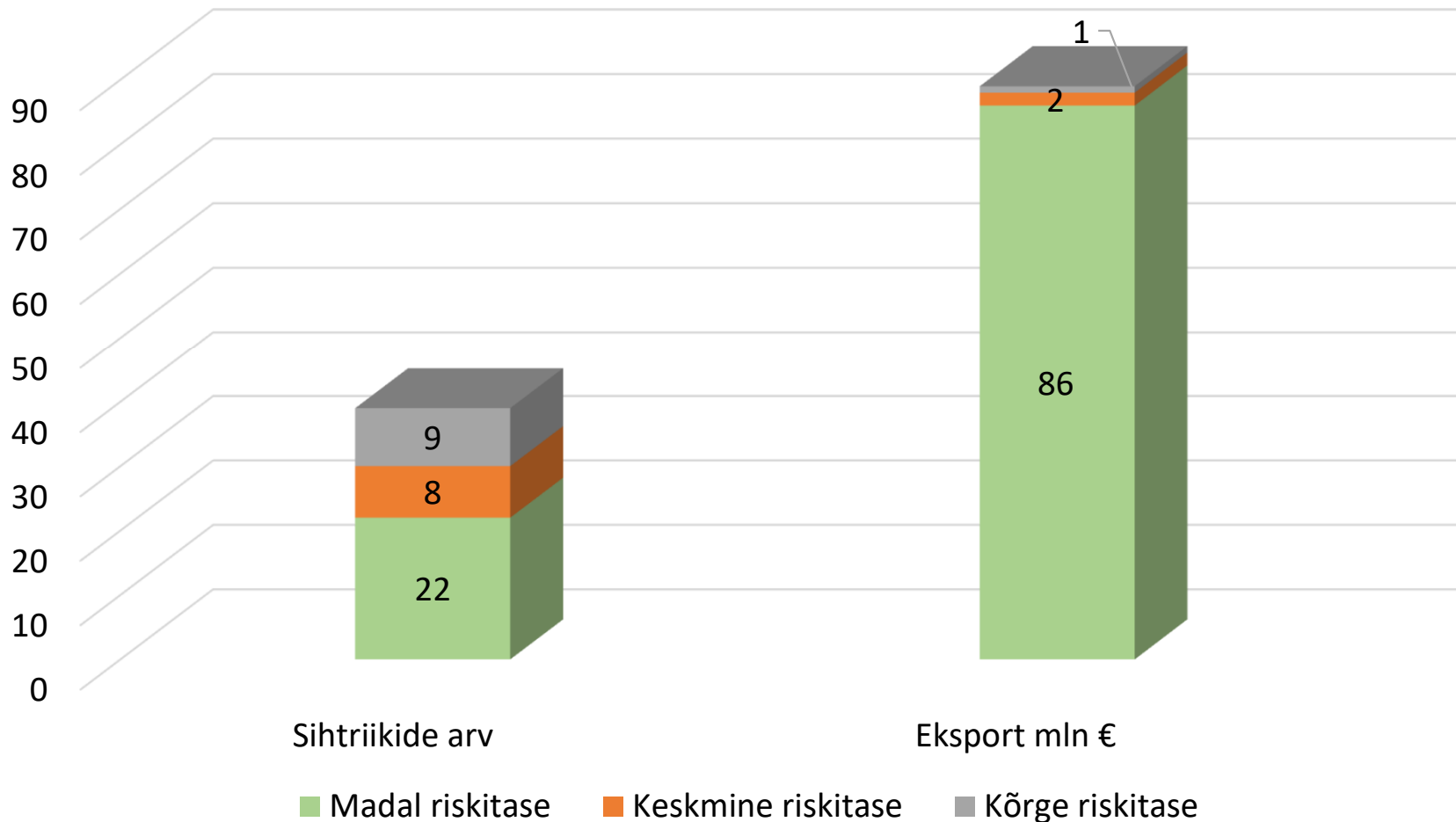
Juhuslik ekspordipartner – riik, kuhu liha ja lihatooteid eksporditi kahel erineval aastal.

Ühekordne ekspordipartner – riik, kuhu liha ja lihatooteid eksporditi ainult ühel aastal.

Uus turg – riik, kuhu liha ja lihatooteid eksporditi esmakordselt aastal 2020.

Lihasektori ekspordipartnerid riskitaseme lõikes 2020

Allikas: Transparency International, CPI 2020 (korruptsioonitajumise indeks, 180 riigi koht pingereas). Madal riskitase – 1-50 (kõige madalama tajutava korruptsioonitasemega riigid), keskmine riskitase – 51-100 (keskmise tajutava korruptsioonitasemega riigid), kõrge riskitase – 101-180 (enim korrumpeerunud riigid).

Lihasektori ekspordipartnerid riskitaseme lõikes 2020 (5 olulisemat, %)

Kõrge riskitase

- Usbekistan 41%
- Elevandiluu rannik 31%
- Haiti 12%
- Libeeria 4%
- Angola 4%

Keskmine riskitase

- Türgi 55%
- Ungari 26%
- Horvaatia 7%
- Ghana 5%
- Rumeenia 3%

5. Kalasektori ekspordivõimekus

Eesti päritolu kala ja kalatoodete ekspordikäive tootegruppide lõikes 2016-2020

miljon eurot

Tootegrupp	KN kood	2016	2017	2018	2019	2020
Eluskala	KN 0301	0,3	0,4	0,4	0,2	0,2
Jahutatud kala	KN 0302	3,8	4,0	3,5	2,3	2,1
Külmutatud kala	KN 0303	15,7	20,0	27,2	34,6	31,0
Kalafileed ja muu kalaliha	KN 0304	27,7	27,1	26,3	27,0	23,6
Kuivatatud, soolatud, suitsukala	KN 0305	17,8	16,6	11,1	8,6	5,9
Vähilised	KN 0306	14,0	13,1	14,9	36,4	21,2
Limused ehk molluskid	KN 0307	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Muud veeselgrootud	KN 0308	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kala kokku	KN 03	79,3	81,2	83,4	108,9	84,0
Tooted ja konservid kalast	KN 1604	19,6	19,5	23,6	26,3	25,0
Tooted vähilistest jt	KN 1605	7,5	9,9	11,6	12,7	13,6
Kalatooted kokku	KN 16	27,0	29,5	35,2	39,0	38,6
Kala ja kalatooted kokku	KN 03 ja KN 16	106,3	110,7	118,6	147,9	122,6

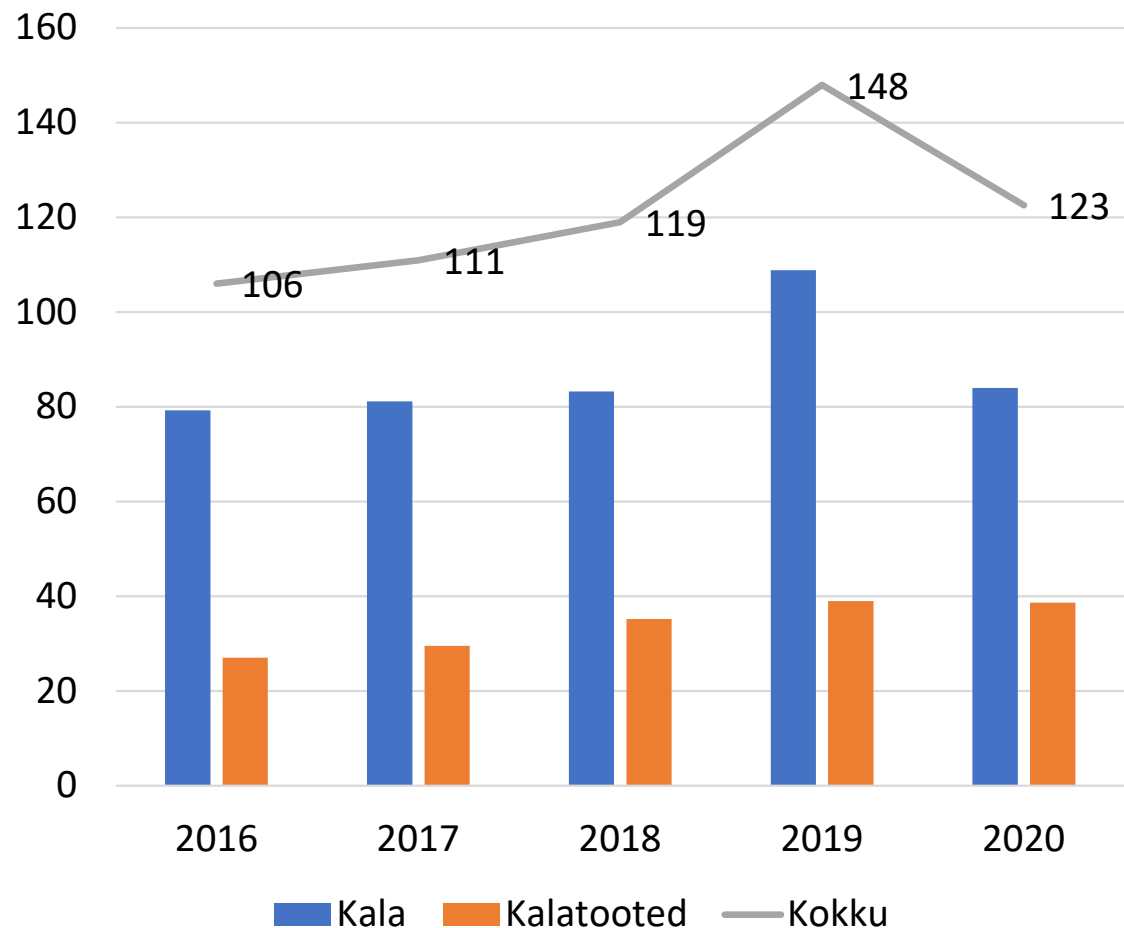
Eesti päritolu kala ja kalatoodete ekspordikogus tootegruppide lõikes 2016-2020

tuhat tonni

Tootegrupp	KN kood	2016	2017	2018	2019	2020
Eluskala	KN 0301	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Jahutatud kala	KN 0302	7,1	7,1	8,0	5,7	2,0
Külmutatud kala	KN 0303	40,5	53,5	59,7	61,2	53,1
Kalafileed ja muu kalaliha	KN 0304	3,0	2,7	2,6	3,1	2,8
Kuivatatud, soolatud, suitsukala	KN 0305	2,0	1,5	1,0	0,7	0,5
Vähilised	KN 0306	3,6	3,6	4,6	11,3	7,7
Limused ehk molluskid	KN 0307	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muud veeselgrootud	KN 0308	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kala kokku	KN 03	56,2	68,4	75,8	82,0	66,1
Tooted ja konservid kalast	KN 1604	15,0	14,5	16,8	17,4	15,3
Tooted vähilistest jt	KN 1605	0,6	0,7	0,8	1,0	0,9
Kalatooted kokku	KN 16	15,6	15,2	17,6	18,4	16,3
Kala ja kalatooted kokku	KN 03 ja KN 16	71,8	83,6	93,4	100,4	82,4

Kala ja kalatoodete eksport rahalises väärtuses 2016-2020 (miljon eurot)

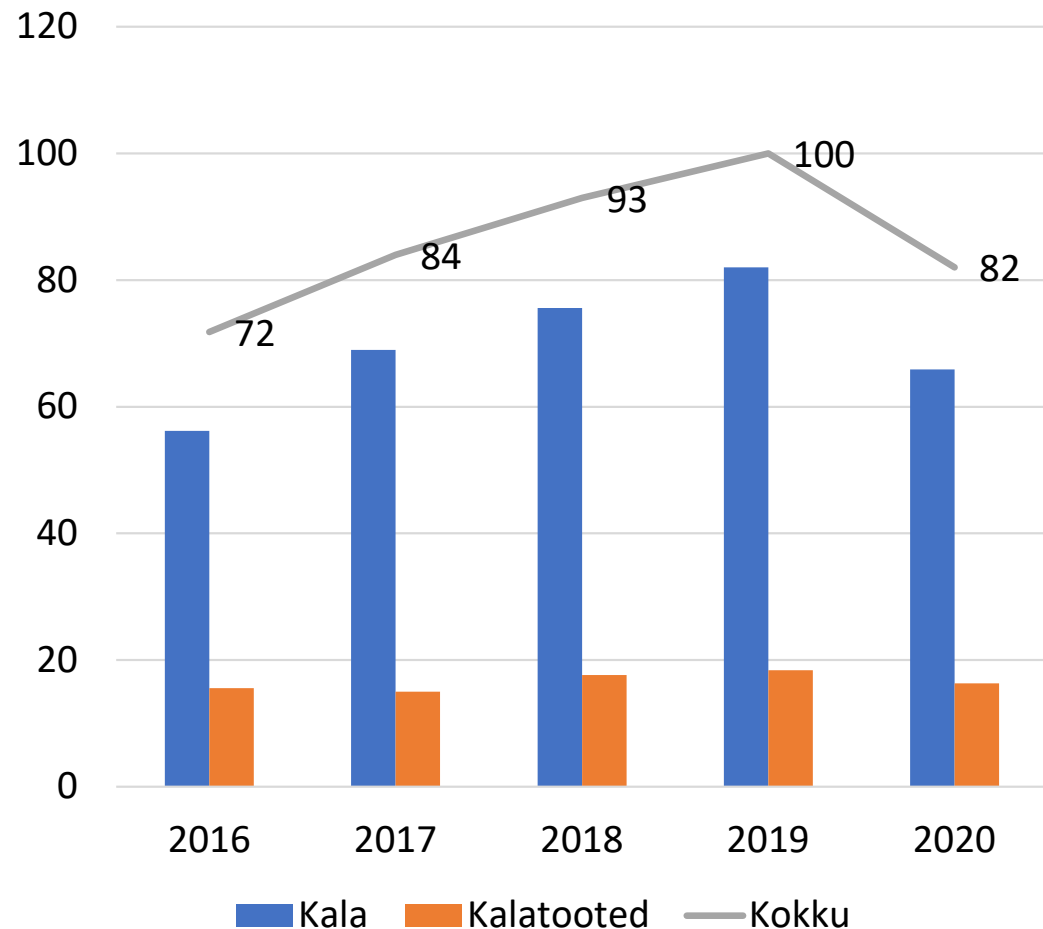
Kala ja kalatoodete
ekspordikäive langes
2020. aastal võrreldes
2019. aastaga 17%.

Kala ja kalatoodete koguseline eksport 2016-2020 (tuhat tonni)

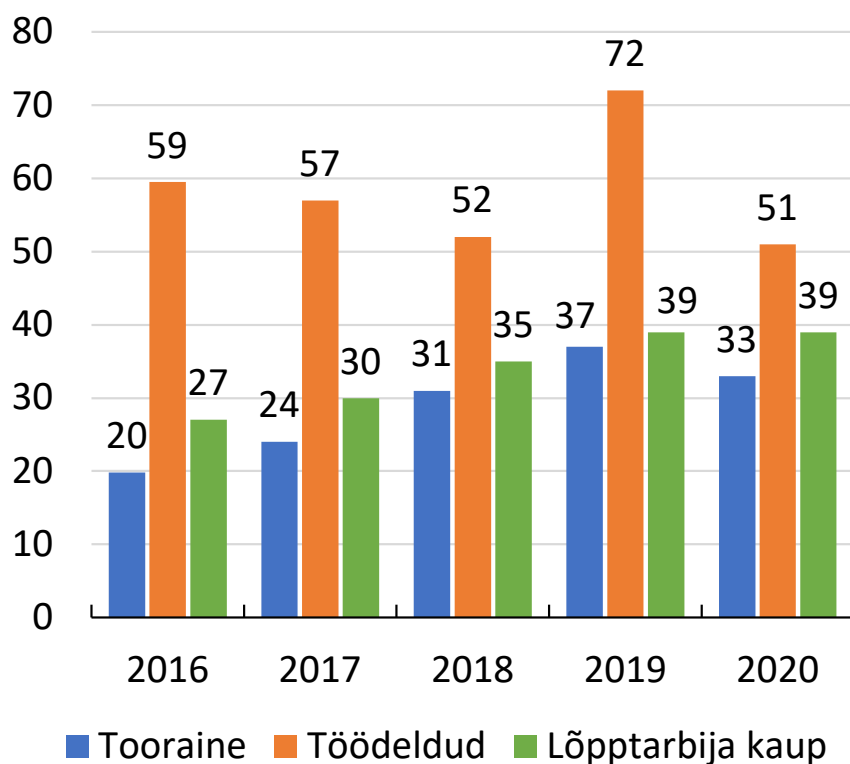
Kala ja kalatoodete ekspordikogused langesid 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga 18%.

Suurim langus toimus jahutatud kala osas – 65% (võrreldes 2019. aastaga).

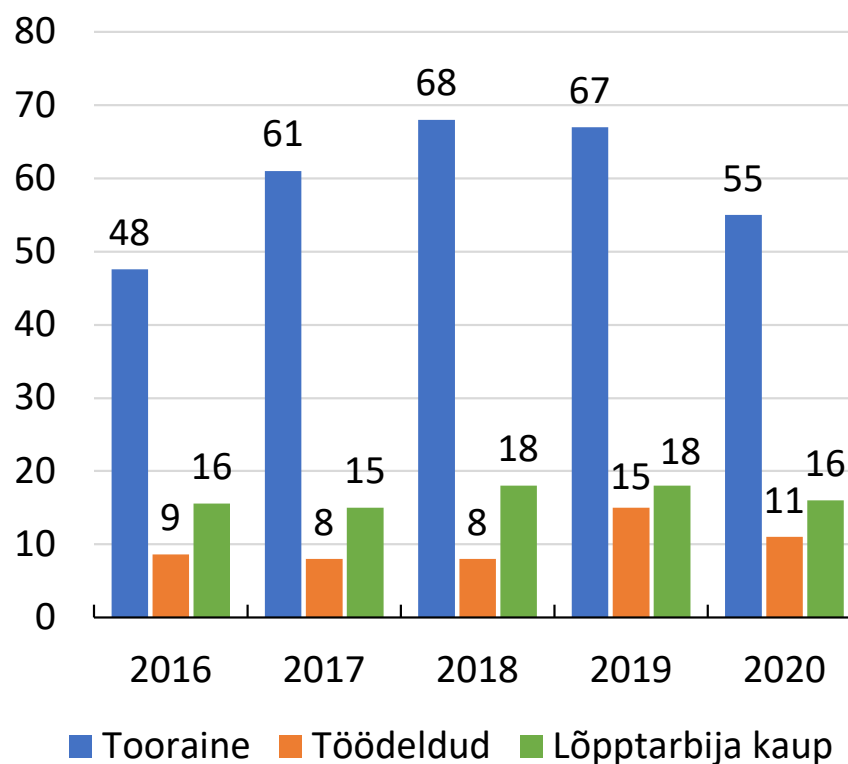

Kala ja kalatoodete eksport lisandväärtuse lõikes 2016-2020

miljon eurot

tuhat tonni

Tooraine: KN 0301-0303

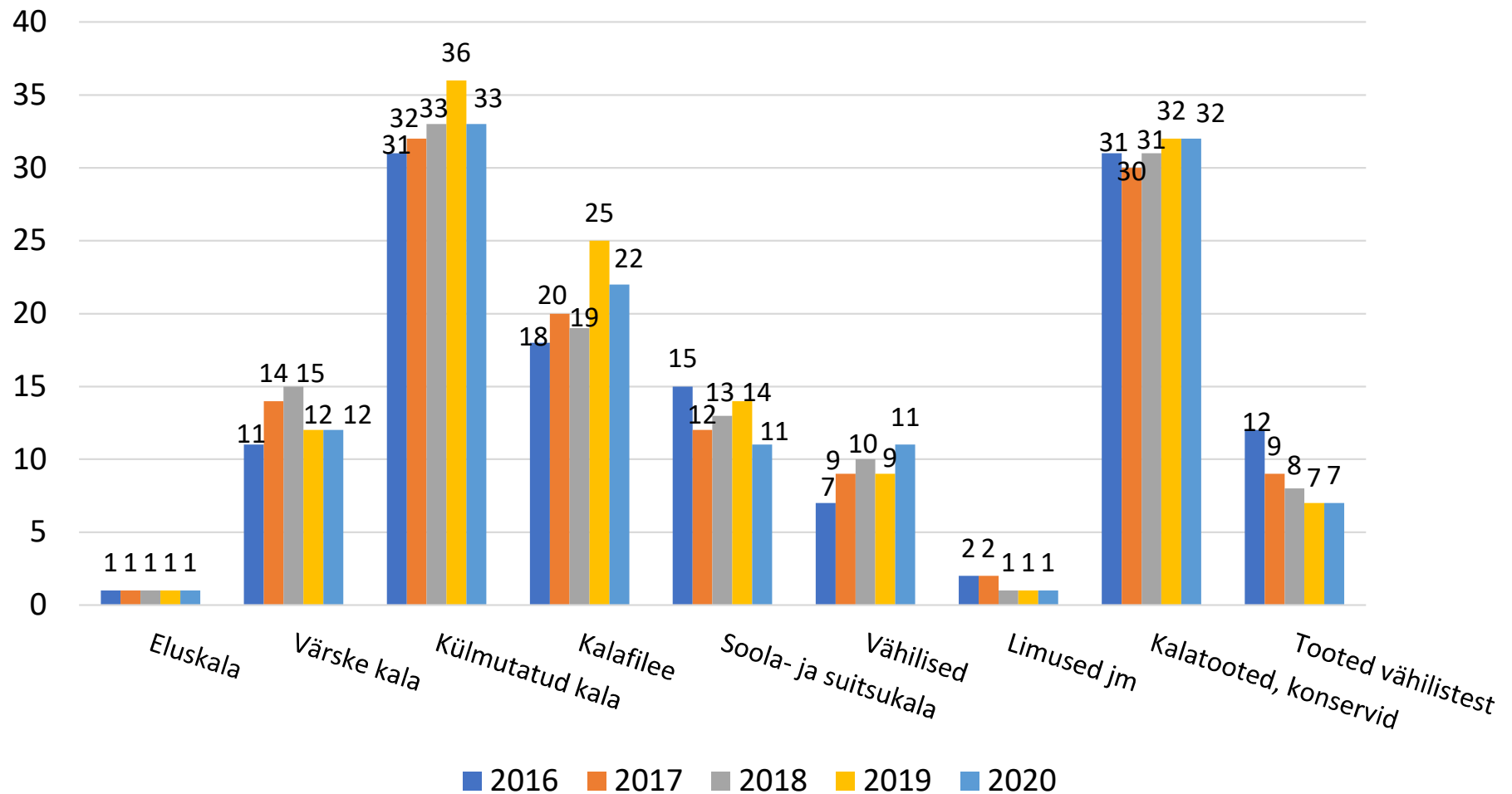
Töödeldud: KN 0304-0308

Lõpptarbija kaup: KN 1604-05

Kalasektori ekspordikogustes moodustavad suurima osa väikese lisandväärtusega tooted. Käibes annab suurima osa töödeldud kala, mille osatähtsus langes 2020. aastal 49%-lt 42%-le (võrreldes 2019. aastaga).

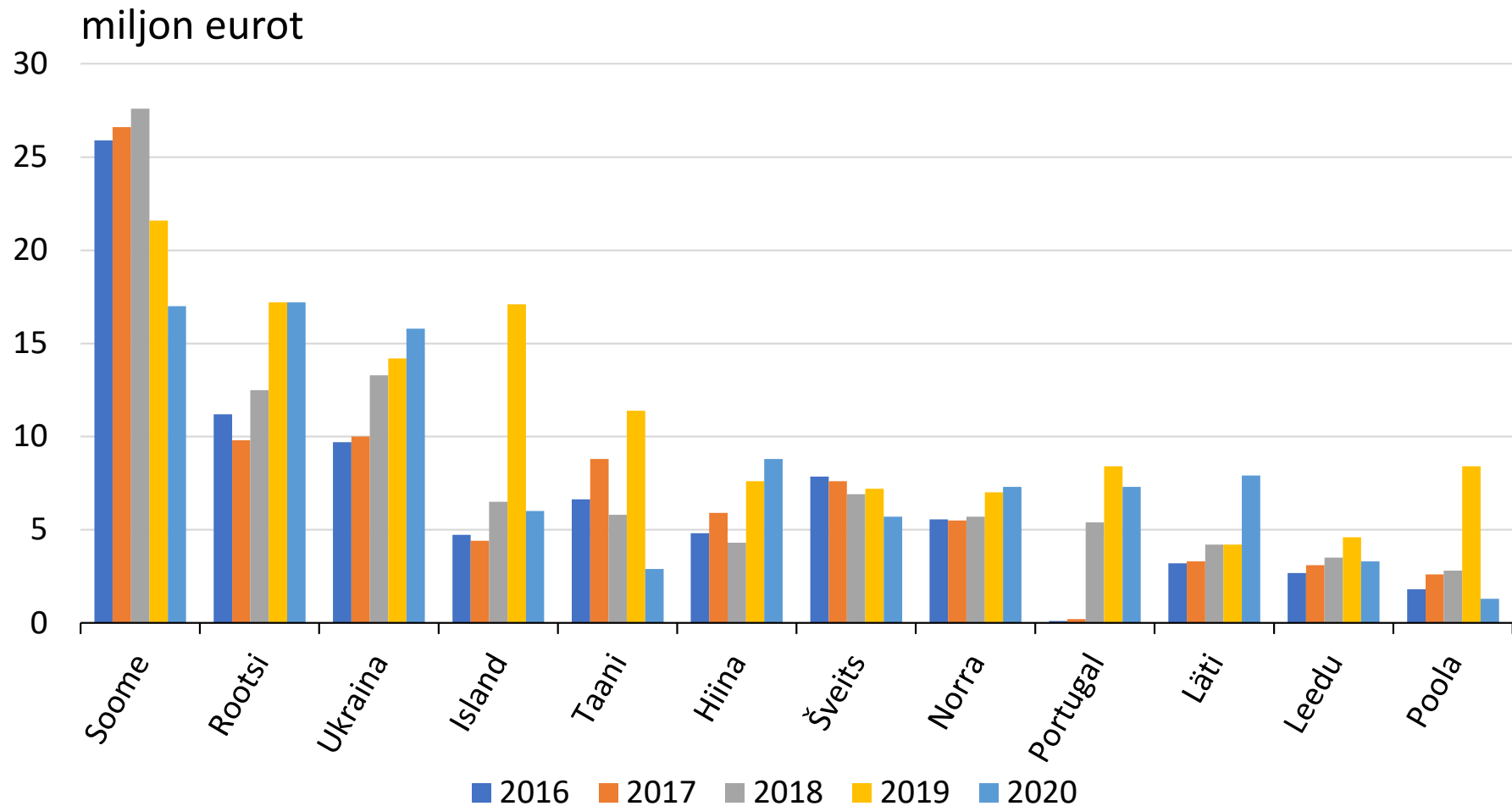
- Kalatooraine ekspordikäive langes 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga 10%, ekspordikogused langesid 18% (jahutatud kala osas langus 65%). Samas tõusis jahutatud kala ekspordihind üle kahe korra.
- Töödeldud kala ekspordikäive langes 2020. aastal 29%, koguseliselt 26%. Ekspordimahtude suurim langus toimus Taani ja Islandi suunal vastavalt 70% ja 46%. Samas Hiina suunal kasvas eksport koguseliselt 33%.
- Lõpptarbija kauba ekspordikogused langesid 11%, samas ekspordikäive jäi 2019. aasta tasemele. Serbia suunal langes eksport 24% (rahalisel väärtuses), koguseliselt 25%.

Kala ja kalatoodete ekspordi sihtriikide arv 2016-2020 (riikide arv, kuhu eksporditi üle 2 000 euro aastas)

- Eesti päritolu kala ekspordis moodustavad suurima osa külmutatud kala ja kalatooted, seetõttu on nendel tootegruppidel ka enim ekspordi sihtriike.
- Külmutatud kala (KN 0303) ekspordipartnerite arv kahanes 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga 36-lt 33-le. Eksporti ei toimunud Hongkongi, Iisraeli, Korea ja Vietnami suunal.
- Vähiliste (KN 0306) ekspordipartnerite arv suurenes 2020. aastal 9-lt 11-le, uued ekspordipartnerid on Kanada ja Jaapan.
- Kalatoodete ja -konservide (KN 1604) ekspordipartnerite arv jäi 2020. aastal 2019. aasta tasemele.

Kala ja kalatoodete ekspordi püsivus riikide lõikes 2016-2020

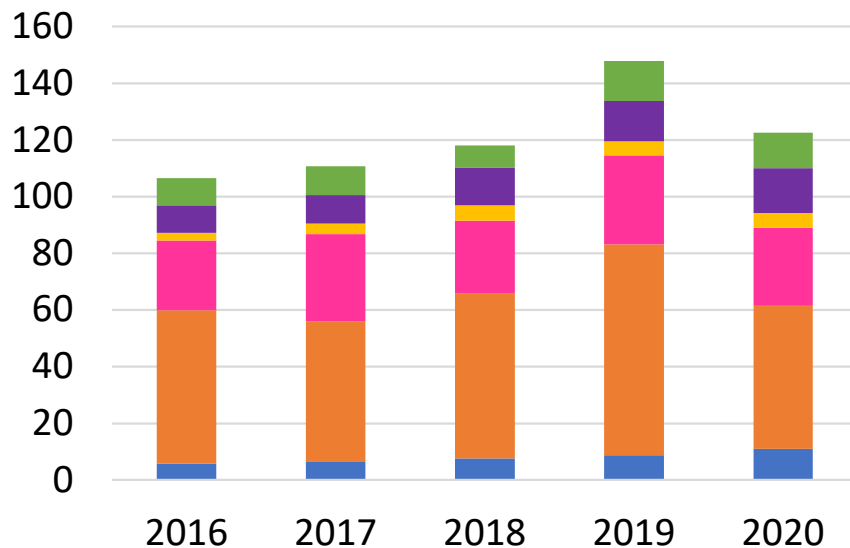

Kalasektori kõige püsivamad ekspordipartnerid 2016-2020

	miljon eurot					
	Riigid	2016	2017	2018	2019	2020
Alates 2016. aastast on kala ja kalatooteid eksporditud püsivalt 36 riiki.	Rootsi	11,2	9,8	12,5	17,2	17,2
Riigid, kuhu eksport on tunduvalt kasvanud aastatel 2016-2020: Läti 144%, Hiina 83%, Ukraina 63% ja Rootsi 54%.	Soome	25,9	26,6	27,6	21,6	17,0
	Ukraina	9,7	10,0	13,3	14,2	15,8
	Hiina	4,8	5,9	4,3	7,6	8,8
Riigid, kuhu eksport on tunduvalt langenud: Jaapan 80%, Saksamaa 63%, Taani 60%, Kasahstan 57% ja Prantsusmaa 55%.	Läti	3,2	3,3	4,2	4,2	7,9
	Norra	5,5	5,5	5,7	7,0	7,3
	Portugal	0,1	0,2	5,4	8,4	7,3
Kõige püsivamad ekspordipartnerid on Rootsi, Soome, Norra, Läti, Ukraina, Šveits, Island ja Hiina.	Island	4,7	4,4	6,5	17,1	6,0
	Šveits	7,8	7,6	6,9	7,2	5,7
	Leedu	2,7	3,1	3,5	4,6	3,3
	Taani	6,6	8,8	5,8	11,4	2,9

Kala ja kalatoodete eksport regiooniti 2016-2020

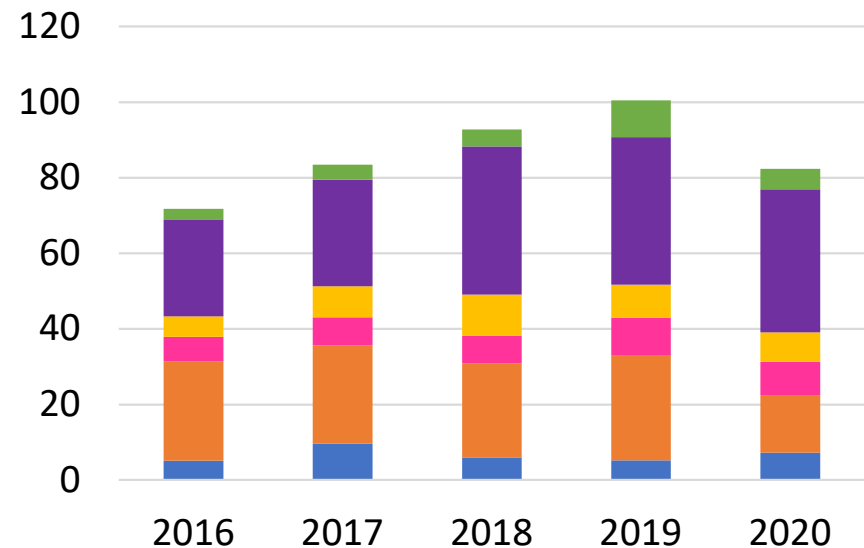
miljon eurot

- Aasia, Aafrika ja muu maailm
- Ukraina
- SRÜ
- Muu EL
- Põhjamaad
- Baltimaad

SRÜ riigid: Venemaa, Valgevene, Aserbaidžaan jt

tuhat tonni

- Aasia, Aafrika ja muu maailm
- Ukraina
- SRÜ
- Muu EL
- Põhjamaad
- Baltimaad

SRÜ riikide ja Ukraina andmed on korrigeeritud

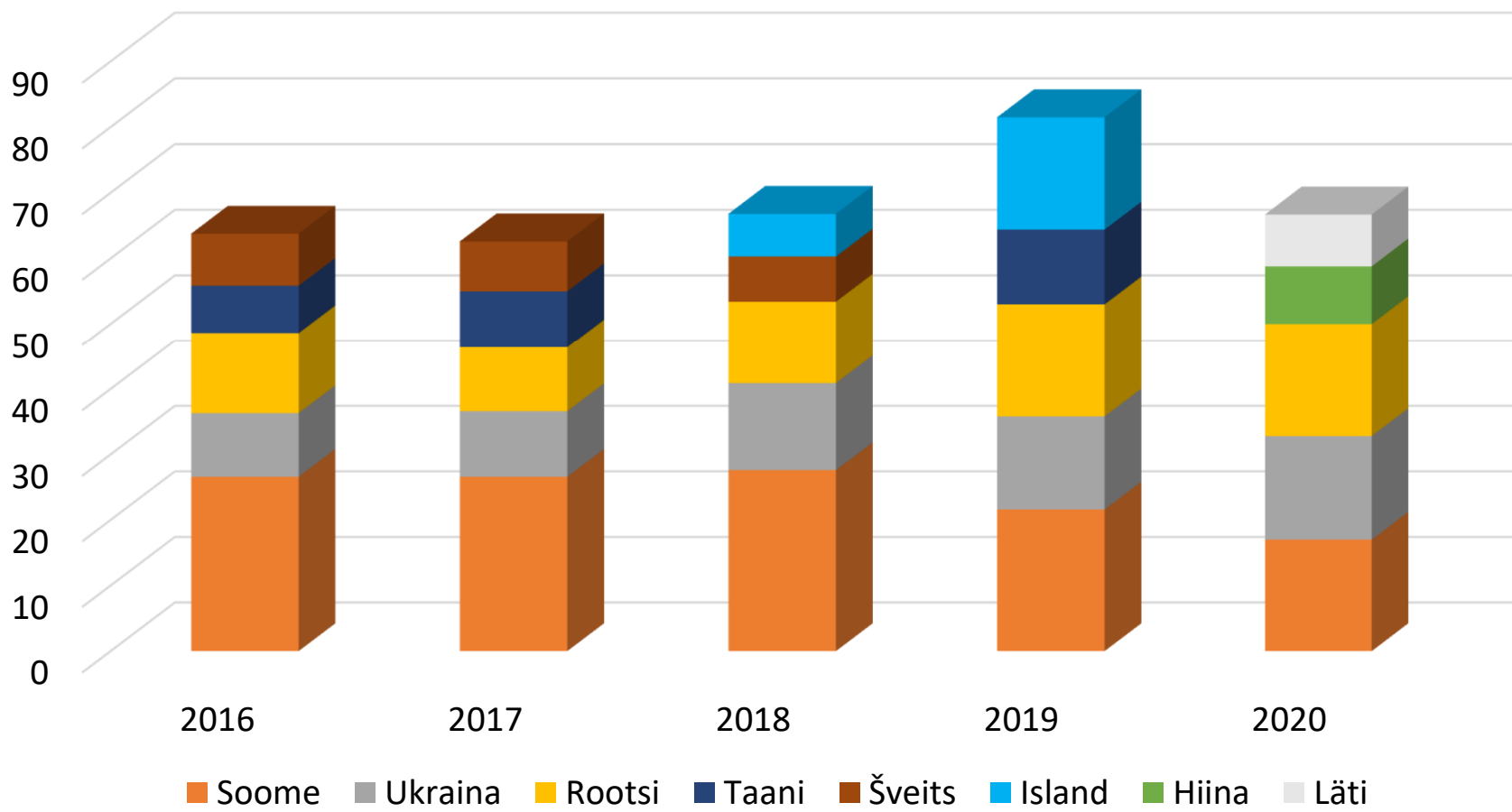
- Kõige olulisemad ekspordi sihtturud on olnud Põhjamaad, kuhu kala- ja kalatooteid müüdi 2020. aastal 50,4 mln euro väärtuses (langus võrreldes 2019. aastaga 32%), peapartner on Rootsi – 17,2 mln eurot (ekspordikäive Rootsi suunal jäi 2020. aastal 2019. aasta tasemele).
- Põhjamaade suunal langes eksport 2020. aastal koguseliselt 46%.
- Soome suunal langes eksport 2020. aastal väärtuselt 25% ja koguseliselt 40% (enim langes värske kala (KN 0302) väljavedu 67%).
- Taani suunal langes eksport 2020. aastal väärtuselt 75%, koguseliselt 65% (enim langes vähiliste ja külmutatud kala väljavedu, vastavalt 73% ja 62%).
- Islandi suunal langes vähiliste (KN 0306) eksport: rahalises väärtuses 61% ja koguseliselt 46%.
- Baltimaade suunal kasvas ekspordikäive 2020. aastal 27% (võrreldes 2019. aastaga) ja oli vaadeldava perioodi kõrgeim.

- Eksport teistesse EL riikidesse kahanes 2020. aastal rahalises arvestuses 12%, koguseliselt 13% (2019. aastaga võrreldes). Enim langes ekspordikäive 2020. aastal Poola ja Itaalia suunal 50% ja 27%, koguseliselt 19,5% (Poola), samas väljavedu Itaaliasse kasvas 15%. Kasvu tagas kalatoodete ja –konservide (KN 1604) ekspordimahu 40% suurenemine.
- Aasia turgude suunal kahanes ekspordikäive aastaga 13,5%, eksporti ei toimunud Austraalia, Iisraeli ja Korea suunal.
- SRÜ regiooni suunal kasvas ekspordikäive 2020. aastal 5%, kuid langes koguseliselt 11%. Enim langesid ekspordimahud Moldova, Kasahstani ja Venemaa* suunal. Samas Valgevene suunal kasvas ekspordikäive 266%, koguseliselt 72%. Külmutatud kala (KN 0303) ekspordihind Valgevenesse tõusis üle kahe korra, mille põhjuseks oli lõhe väljaveo suurenemine.
- Ukraina suunal kasvas ekspordikäive 2020. aastal 11%, kuid kahanes koguseliselt 3%.
- Aafrikasse müüdi 2020. aastal külmutatud kala vähem kui 0,1 mln euro väärtuses.

* Eksport Venemaale lõppes 2016. aastal, praegu kehtivad kalatoodete ekspordile Venemaa suunal endiselt piirangud teatavate eranditega.

Kala ja kalatoodete ekspordi TOP 5 sihtriikide lõikes 2016-2020

miljon eurot

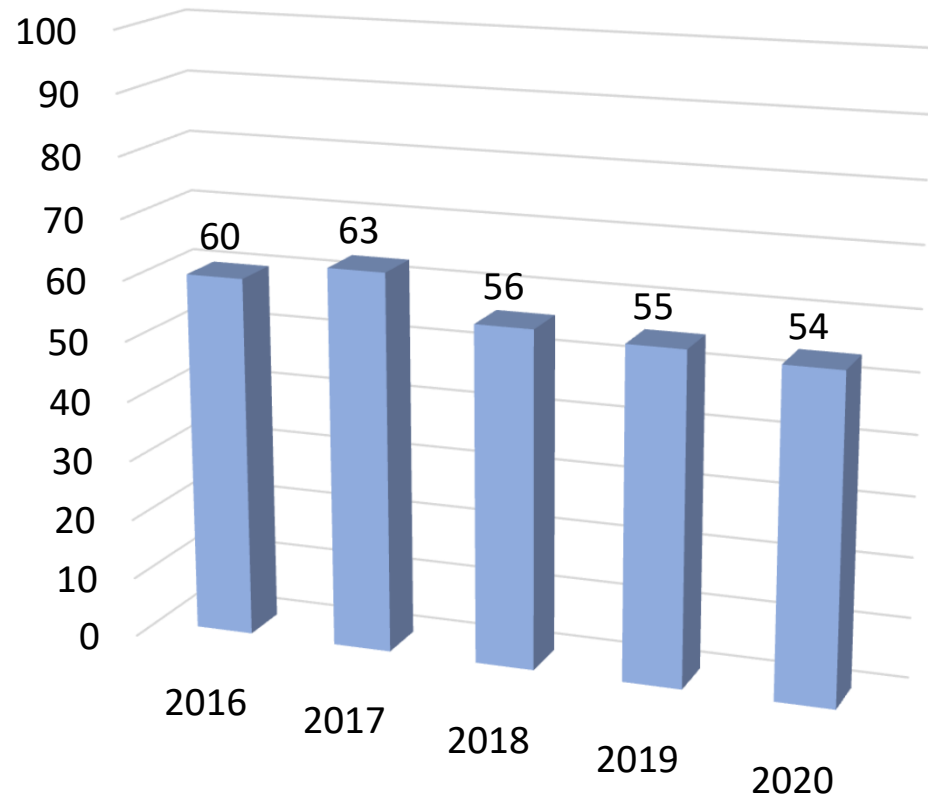

Kalasektori ekspordi TOP 5 sihtriigi osakaal ekspordikäibes (%)

TOP 5 sihtriigi osakaal ekspordikäibes jätkas langustrendi ja vähenes 2020. aastal 55%-lt 54%-le.

Rootsi, Soome ja Ukraina on jätkuvalt TOP 5 liidrid. Rootsi jõudis esmakordselt kalasektori liidripositsioonile (ekspordikäibe osakaal oli 2020. aastal 14%). Rootsile järgnevad Soome (13,8%) ja Ukraina (13%).

Islandi ja Taani asemele tulid 2020. aastal Hiina (kasv vähiliste (KN 0306) osas 24%) ja Läti (kasv külmutatud kala (KN 0303), kalafileede (KN 0304) ja kalatoodete (KN 1604) osas vastavalt 158%, 99% ja 73%).

Põhjamaade osatähtsus kalasektori ekspordis (2016-2020, % ekspordikäibest)

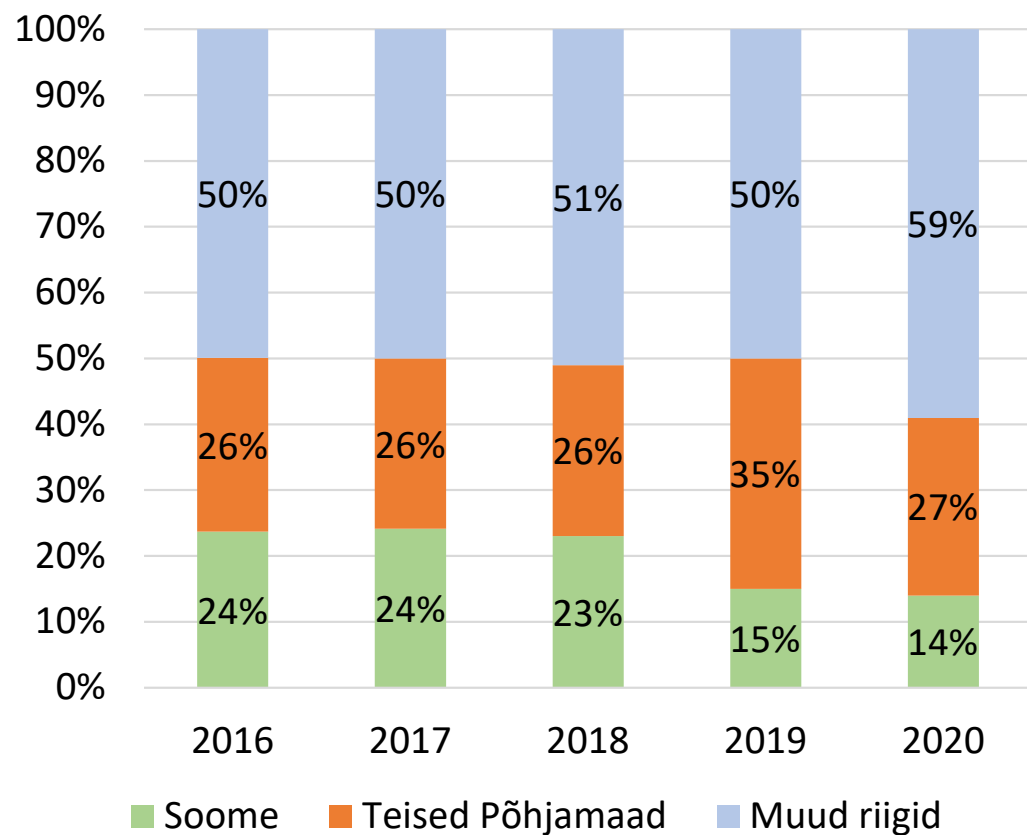
Põhjamaade osakaal kalasektori ekspordis langes 2020. aastal 50%-lt 41%-le.

Soome osakaal langes 2020. aastal 15%-lt 13,8%-le, jäädes esmakordselt alla Rootsile (14%).

Norra osakaal kasvas 2020. aastal 5%-lt 6%-le.

Islandi ja Taani osakaalud vähenesid 2020. aastal vastavalt 12%-lt 5%-le ja 8%-lt 2%-le (võrreldes 2019. aastaga).

Põhjamaad: Soome, Norra, Rootsi, Taani, Island, Fääri saared.

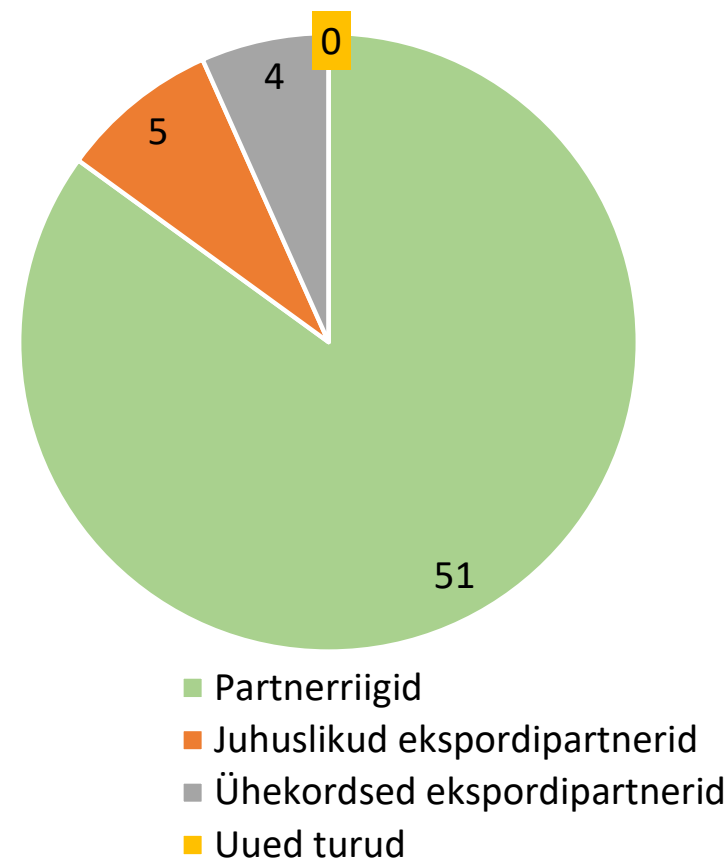
Eesti kalasektori ekspordipartnerite püsivus 2016-2020 (riikide arv)

Partnerriik – riik, kuhu kala ja kalatooteid eksporditi vähemalt kolmel aastal alates 2016. aastast.

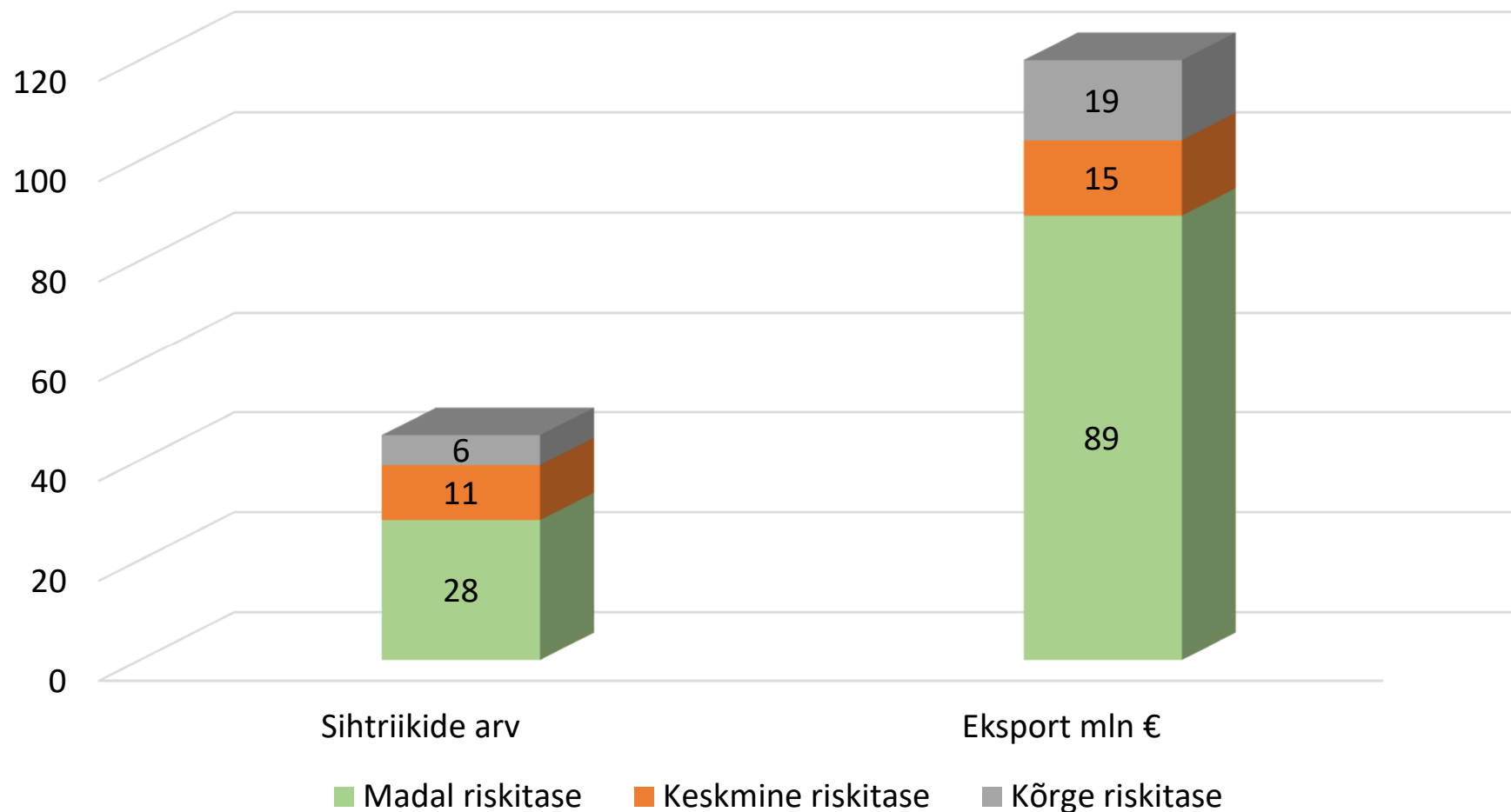
Juhuslik ekspordipartner – riik, kuhu kala ja kalatooteid eksporditi kahel erineval aastal.

Ühekordne ekspordipartner – riik, kuhu kala ja kalatooteid eksporditi ainult ühel aastal.

Uus turg – riik, kuhu kala ja kalatooteid eksporditi esmakordselt aastal 2020.

Kalasektori ekspordipartnerid riskitaseme lõikes 2020

Allikas: Transparency International, CPI 2020 (korruptsioonitajumise indeks, 180 riigi koht pingereas). Madal riskitase – 1-50 (kõige madalama tajutava korruptsioonitasemega riigid), keskmine riskitase – 51-100 (keskmise tajutava korruptsioonitasemega riigid), kõrge riskitase – 101-180 (enim korrumpeerunud riigid).

Kalasektori ekspordipartnerid riskitaseme lõikes 2020 (5 olulisemat, %)

Kõrge riskitase

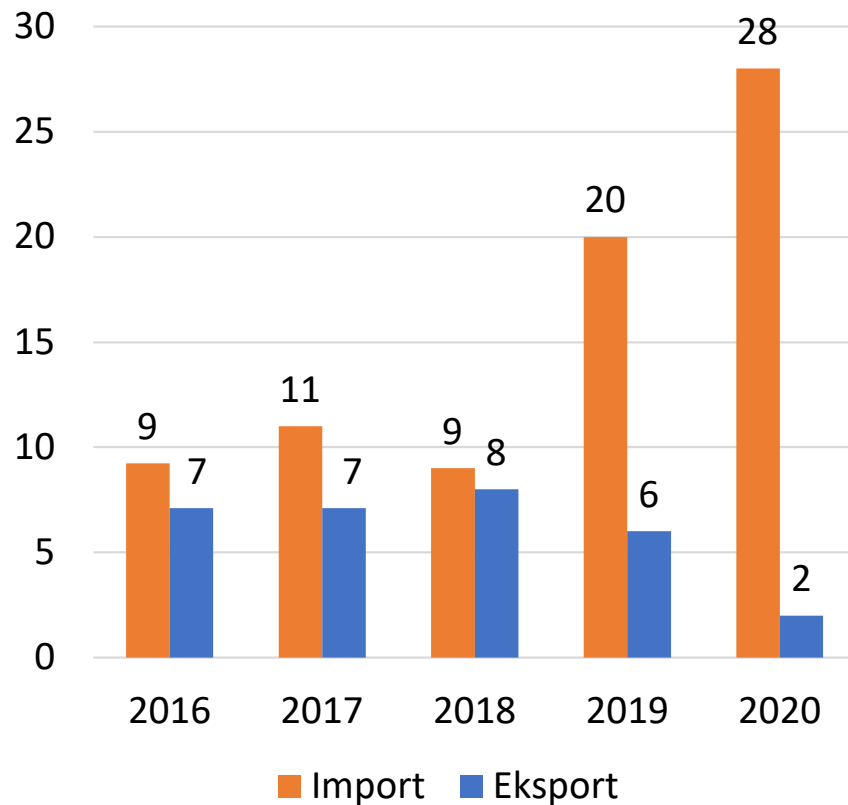
- Ukraina 82%
- Moldova 8%
- Venemaa 4%
- Kasahstan 3%
- Filipiinid 1,5%

Keskmine riskitase

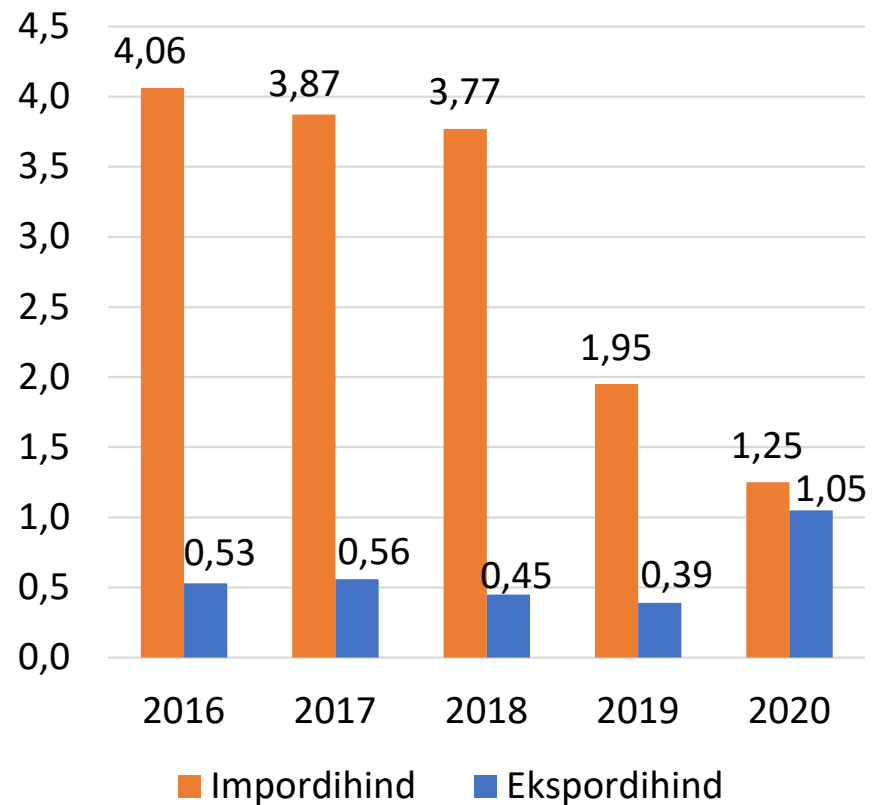
- Hiina 59%
- Valgevene 13%
- Serbia 11%
- Itaalia 7%
- Rumeenia 2%

Värske, jahutatud kala (KN 0302) eksport ja import 2016-2020

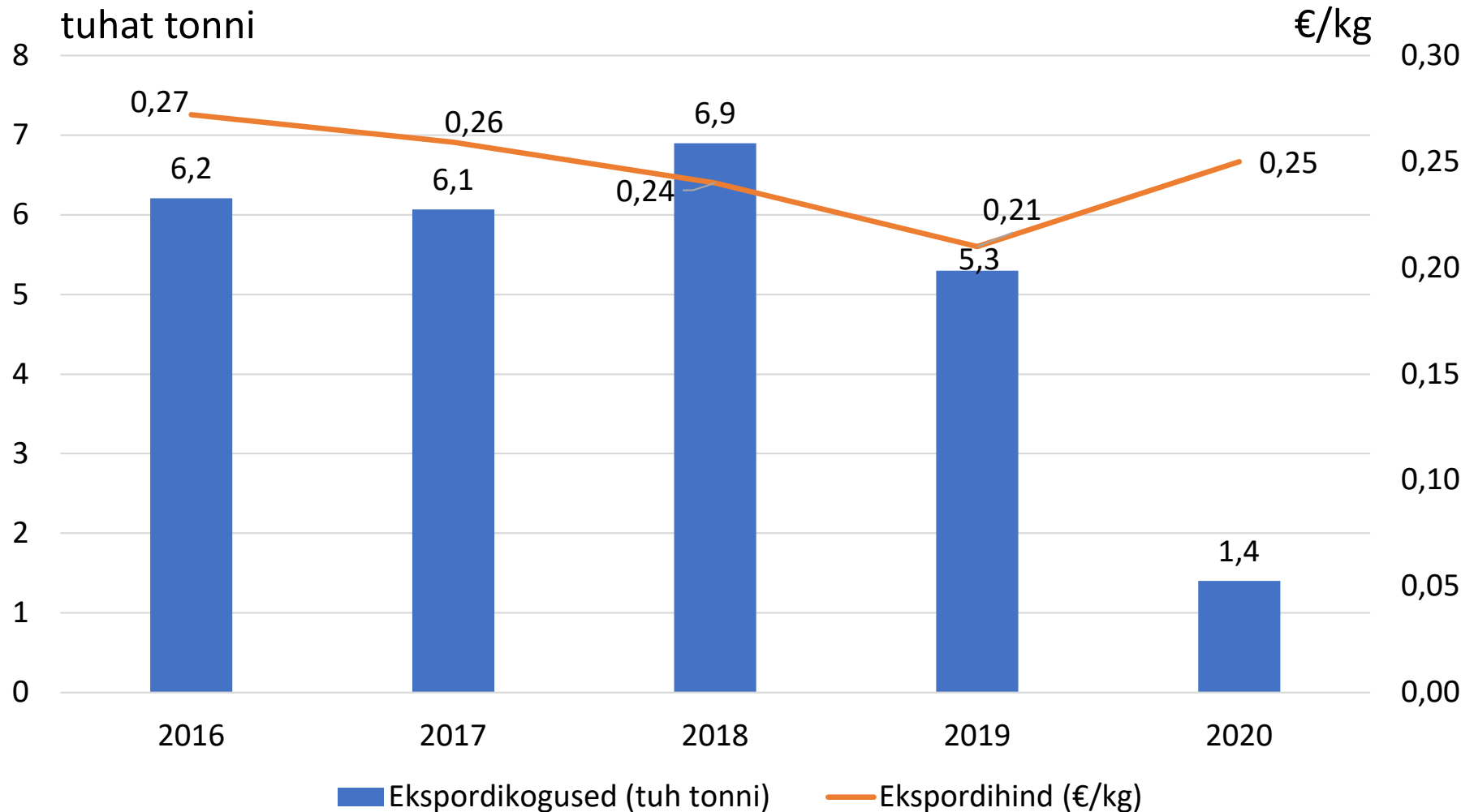
tuhat tonni

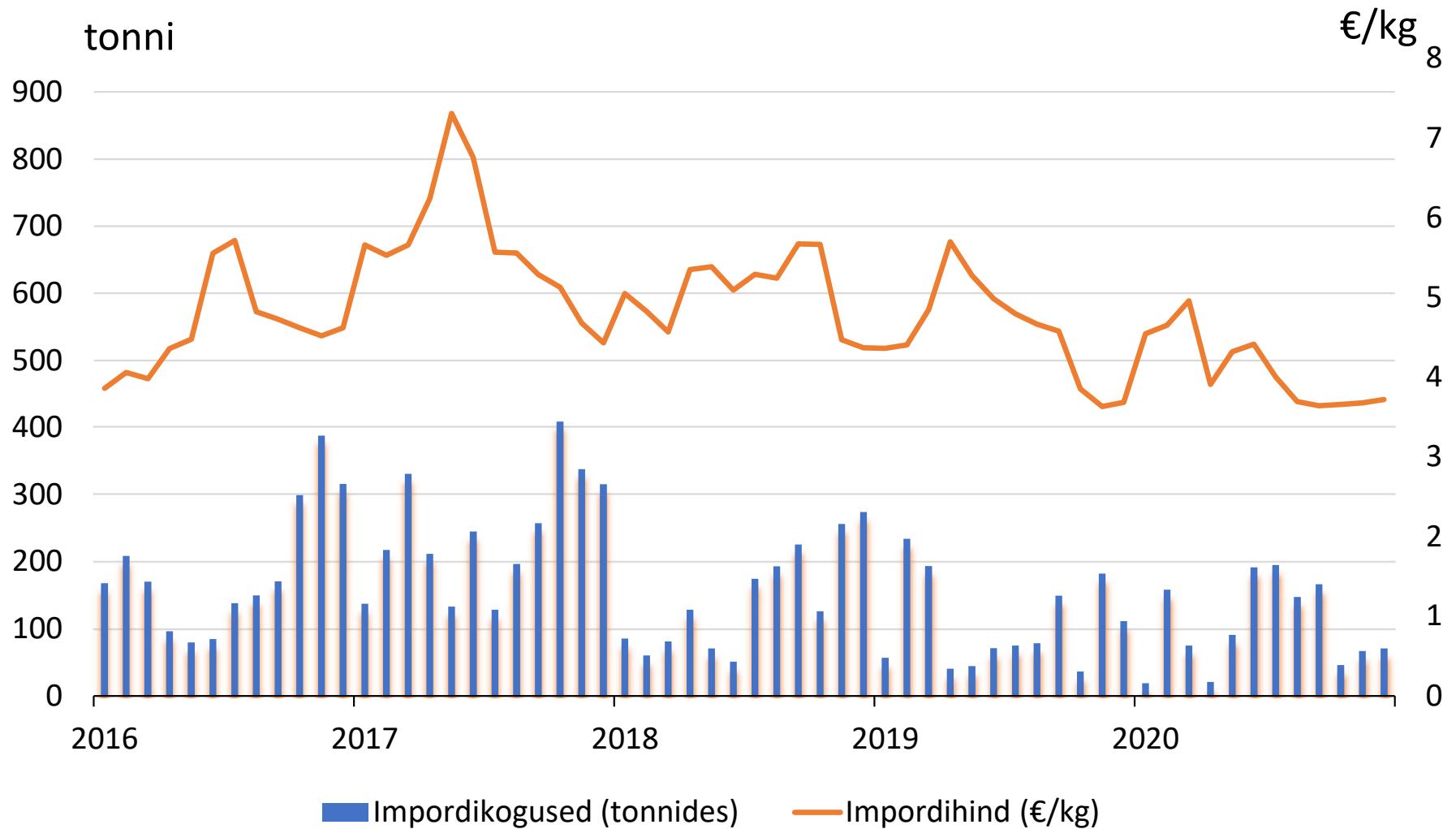
€/kg

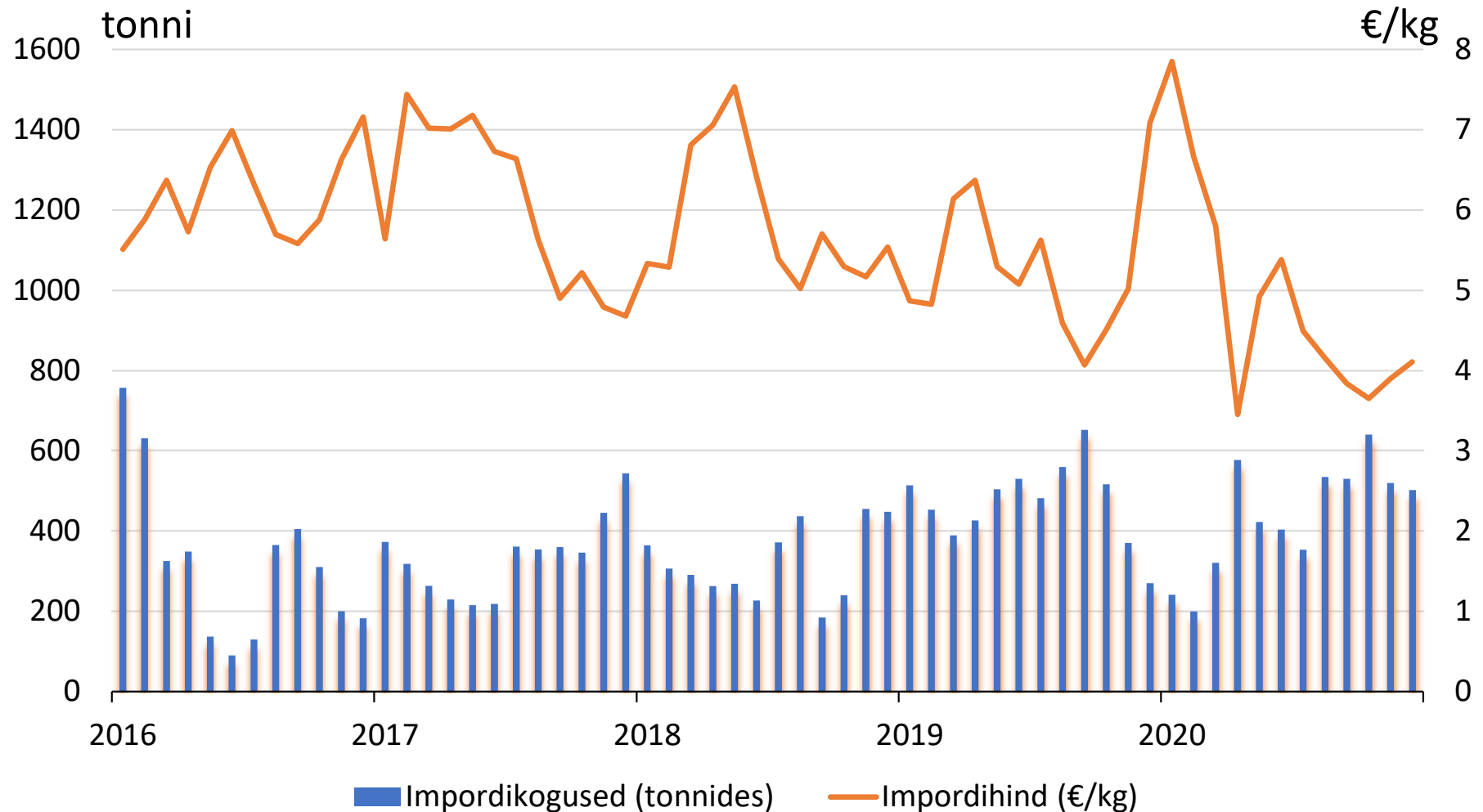
Värske ja jahutatud kilu (KN 03024390) ekspordikogused ja ekspordihind aastatel 2016-2020

Jahutatud vikerforelli impordikogused ja impordihind aastatel 2016-2020 (kuude lõikes)

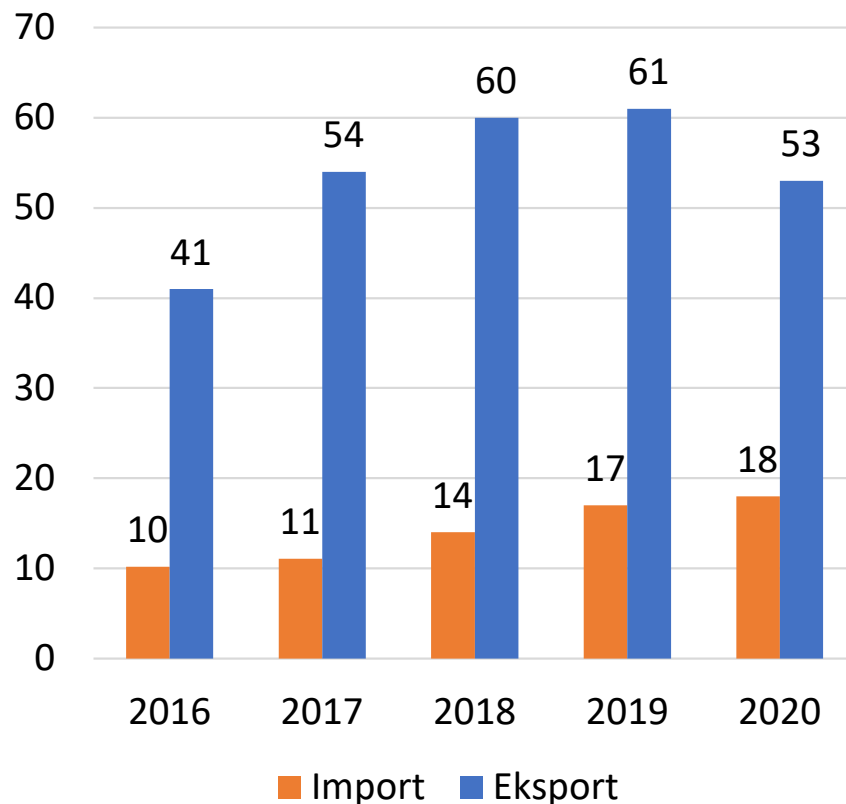

Jahutatud lõhe impordikogused ja impordihind aastatel 2016-2020 (kuude lõikes)

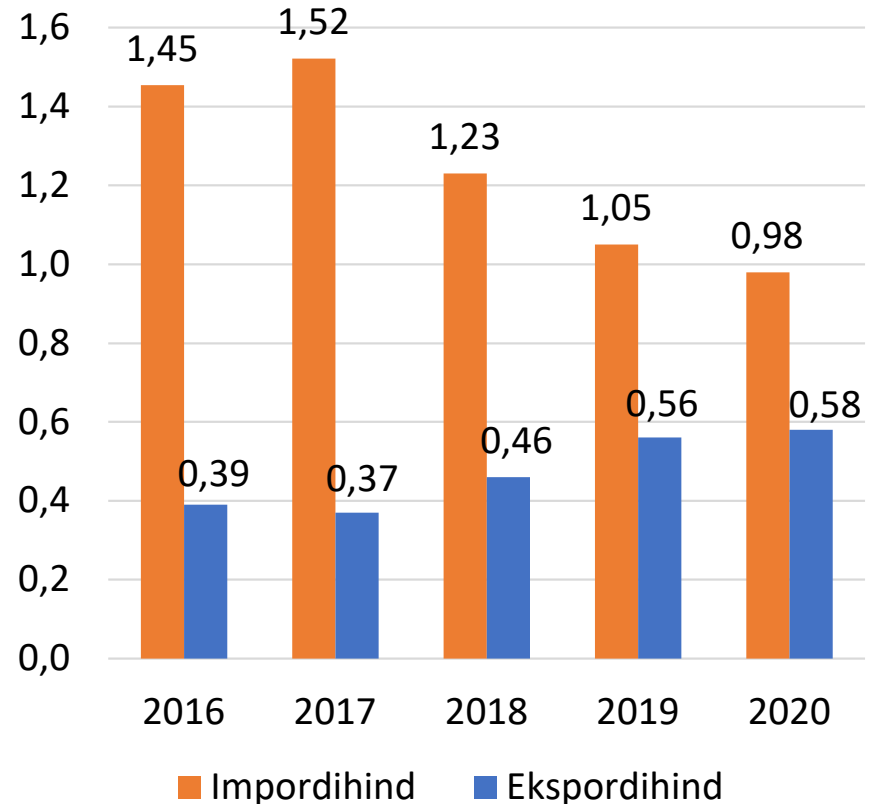

Külmutatud kala (KN 0303) eksport ja import 2016-2020

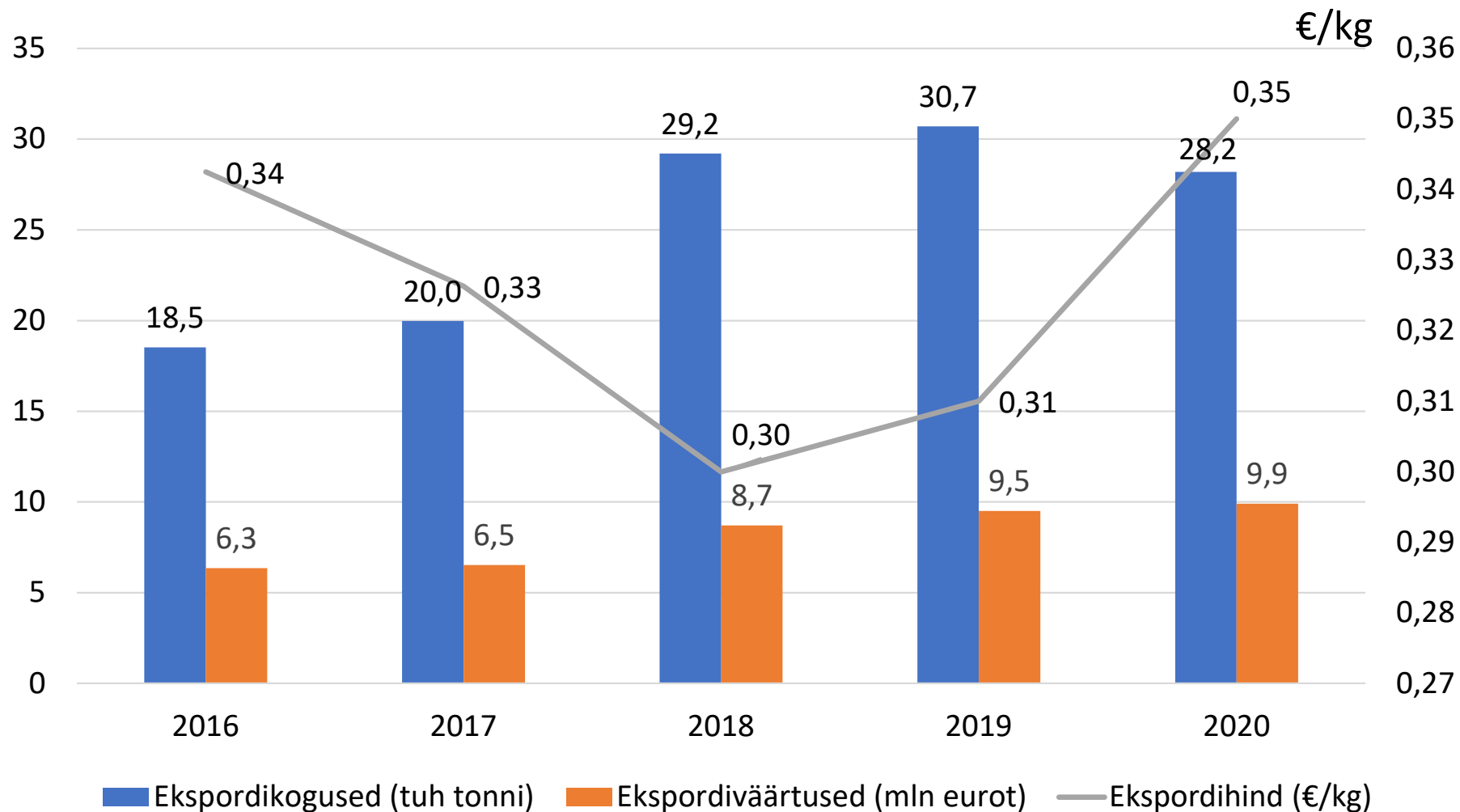
tuhat tonni

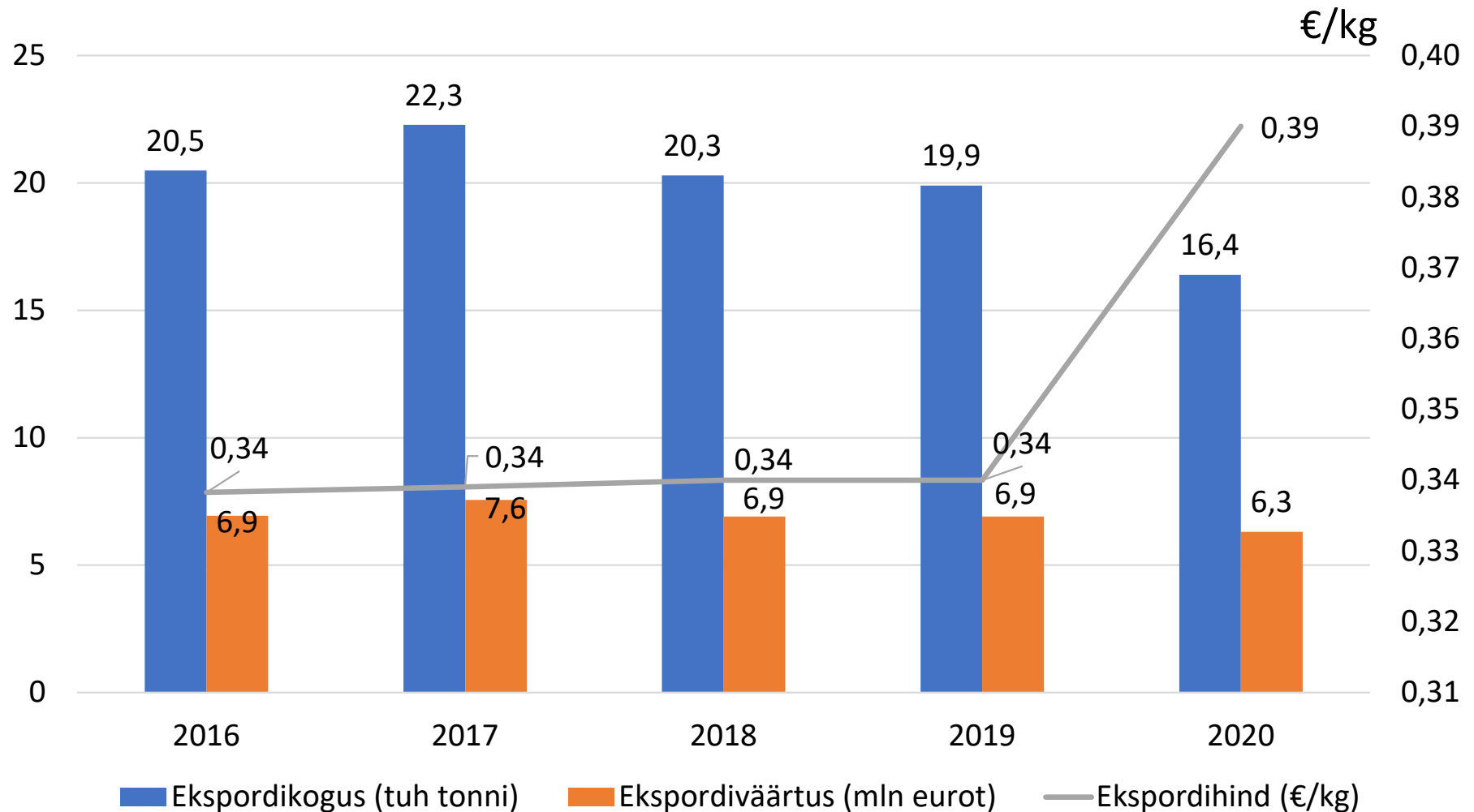
€/kg

Külmutatud heeringa ja räime (KN 030351) eksport aastatel 2016-2020

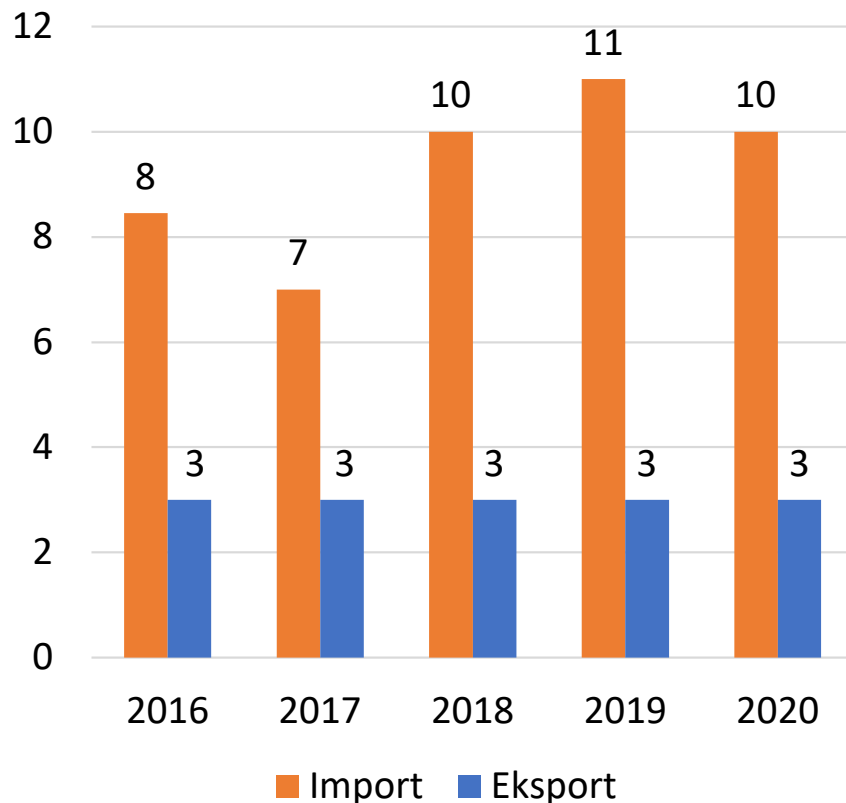

Külmutatud kilu (KN 030353) eksport aastatel 2016-2020

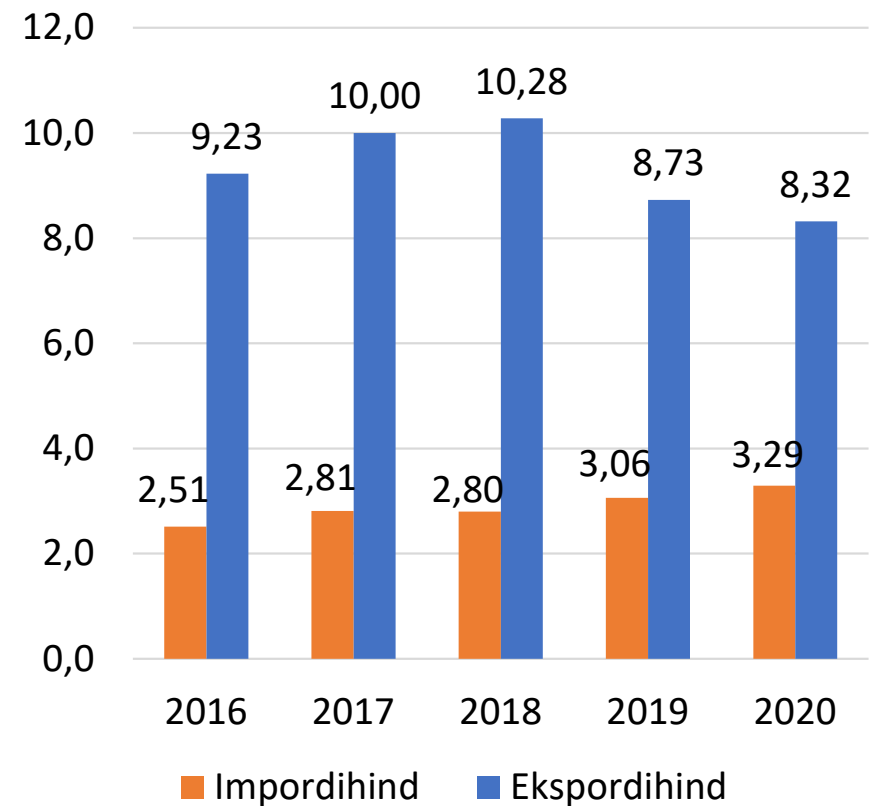

Kalafilee ja kalaliha (KN 0304) eksport ja import 2016-2020

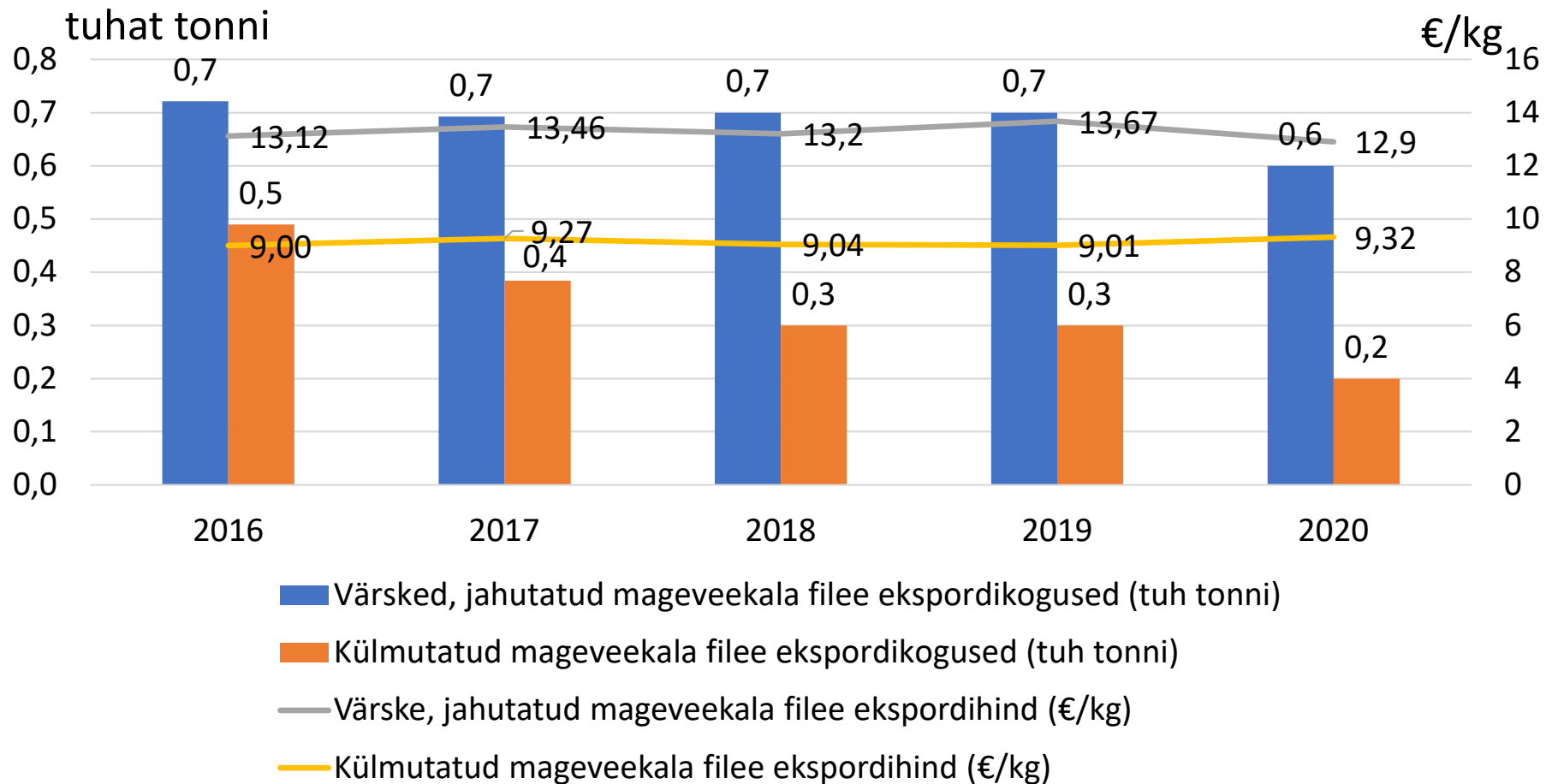
tuhat tonni

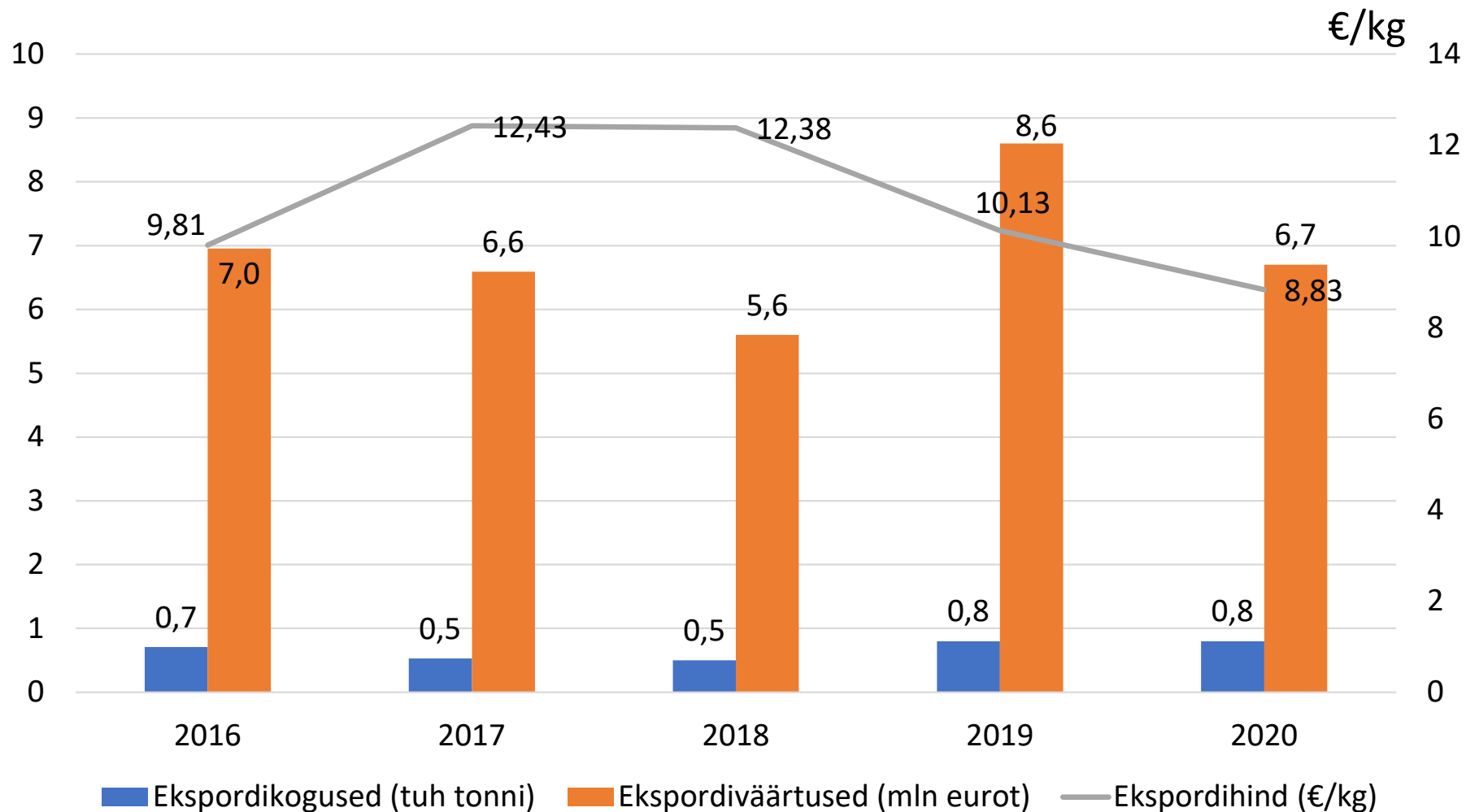
€/kg

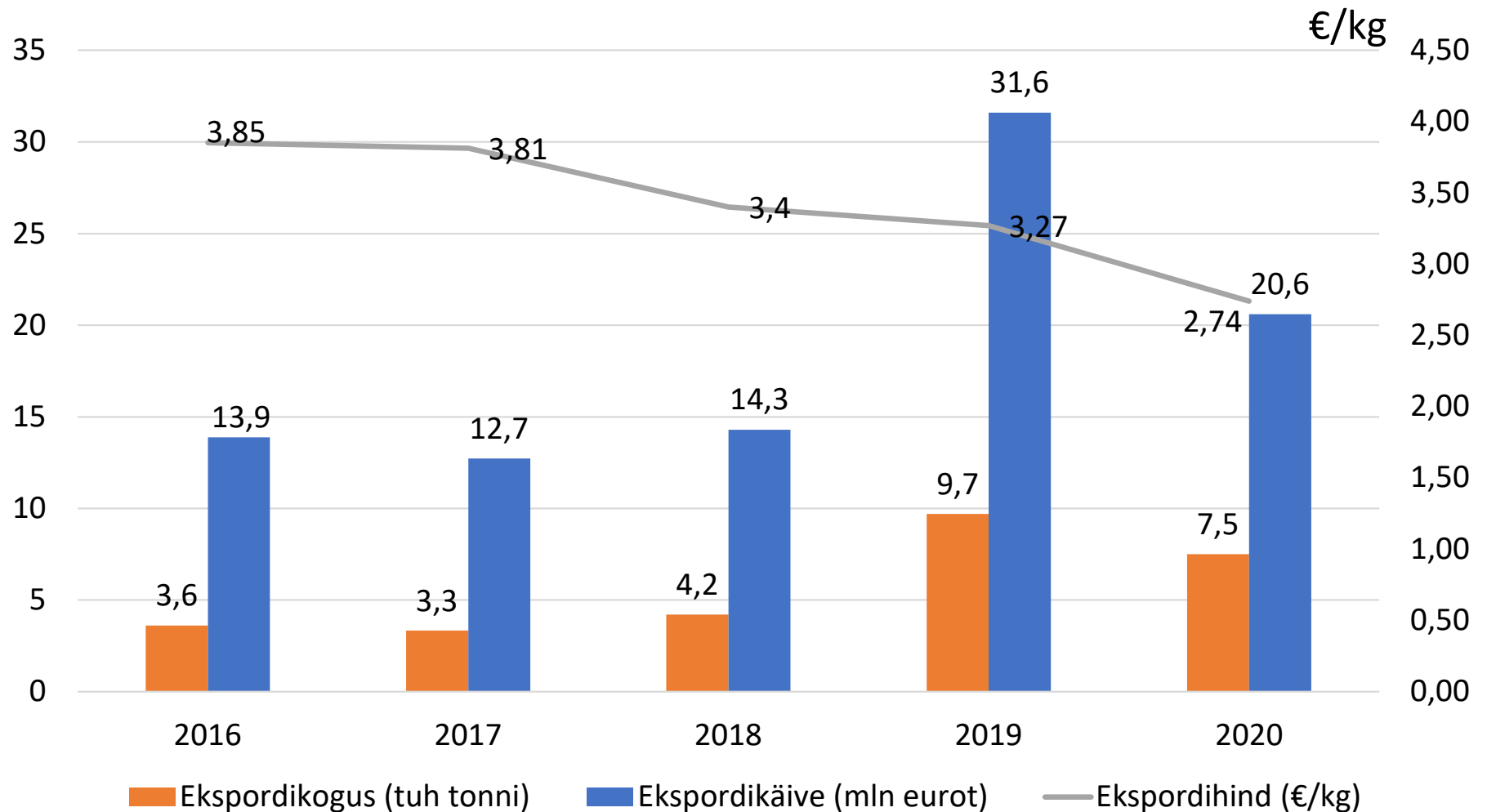
Värske ja jahutatud (KN 03044910) ning külmutatud mageveekala filee (KN 03048910) ekspordikogused ja ekspordihinnad aastatel 2016-2020

Külmutatud atlandi väärislõhe filee (KN 03048100) eksport aastatel 2016-2020

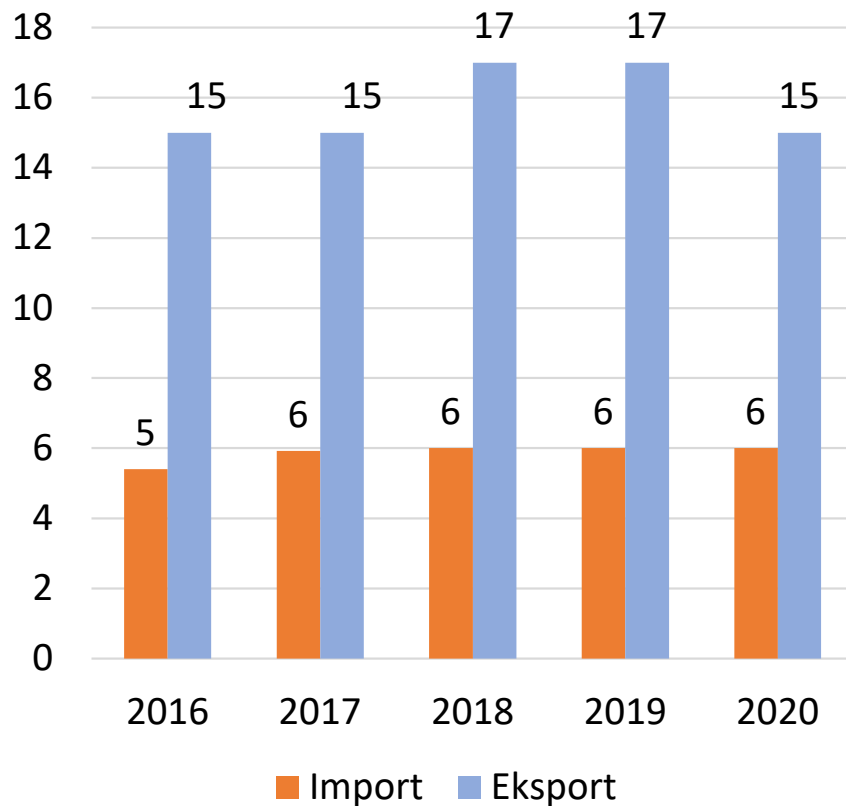

Külmutatud krevettide (KN 03061793) eksport aastatel 2016-2020

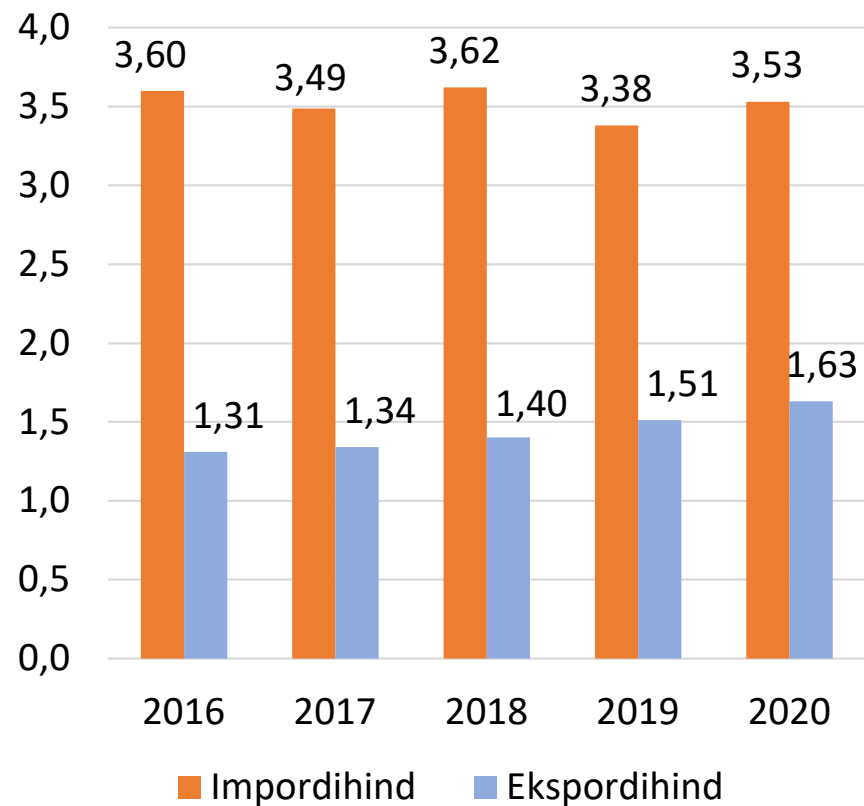

Kalatoodete (KN 1604) eksport ja import 2016-2020

tuhat tonni

€/kg

Värske kala ekspordikogused langesid 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga 65%, samas impordikogused kasvasid 38% ja olid viimase 5 aasta kõrgeimad. Värske kala suurim ekspordiaartikkel on kilu, mille ekspordikogused langesid 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga 73%. Impordikoguste kasv toimus peamiselt heeringate arvelt, mille impordikogused kasvasid 2020. aastal märkimisväärselt (2019. aastal oli heeringa import praktiliselt olematu). Heeringat imporditi Soomest. Värske lõhe impordikogused kahanesid 2020. aastal 7% ja värske vikerforelli kogused 2%. Värske lõhe ja vikerforelli impordihinnad langesid 2020. aastal vastavalt 8% ja 10%.

Külmutatud kala ekspordimaht langes 2020. aastal 13%. Ekspordikogused olid impordikogustest märksa suuremad. Külmutatud kala sissevedu kasvas 2016.-2020. aastatel ligi 30%. Impordihinnad on kordades ekspordihindadest kõrgemad, sest sisse ostetakse lõhet ja forelli, aga välisturgudele viiakse kilu ja räime. Samas ekspordi- ja impordihinna vahe oli 2020. aastal vaadeldava perioodi väikseim (40%). Heeringa ja räime ekspordikogus veidi langes, samas ekspordihind on veidi tõusnud. Kilu ekspordikogus langes 2020. aastal 18%, samas ekspordihind on tõusnud 15%.

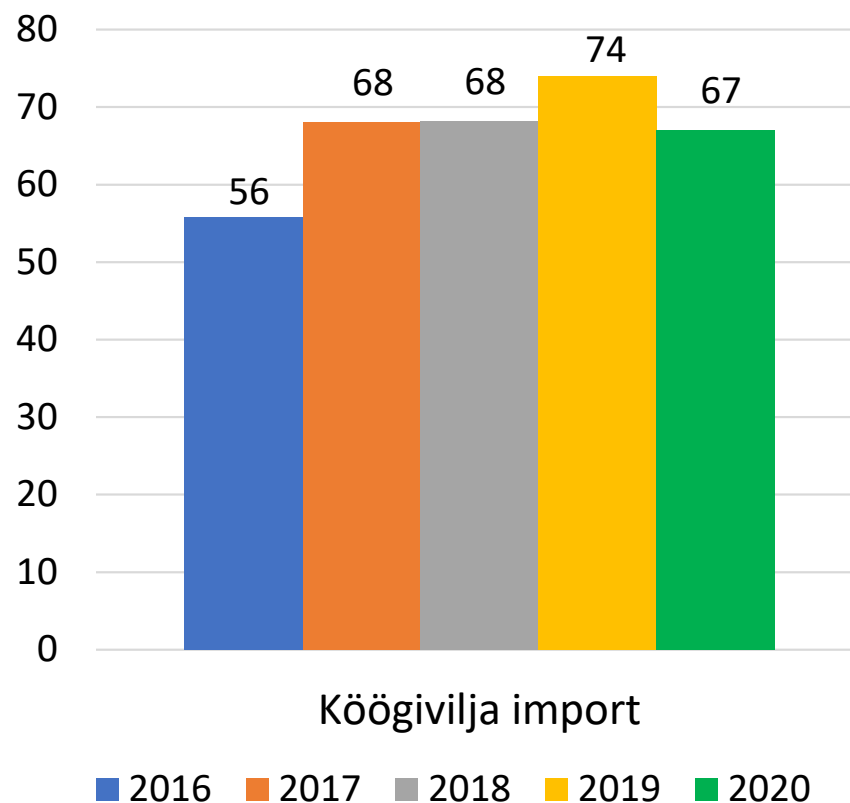
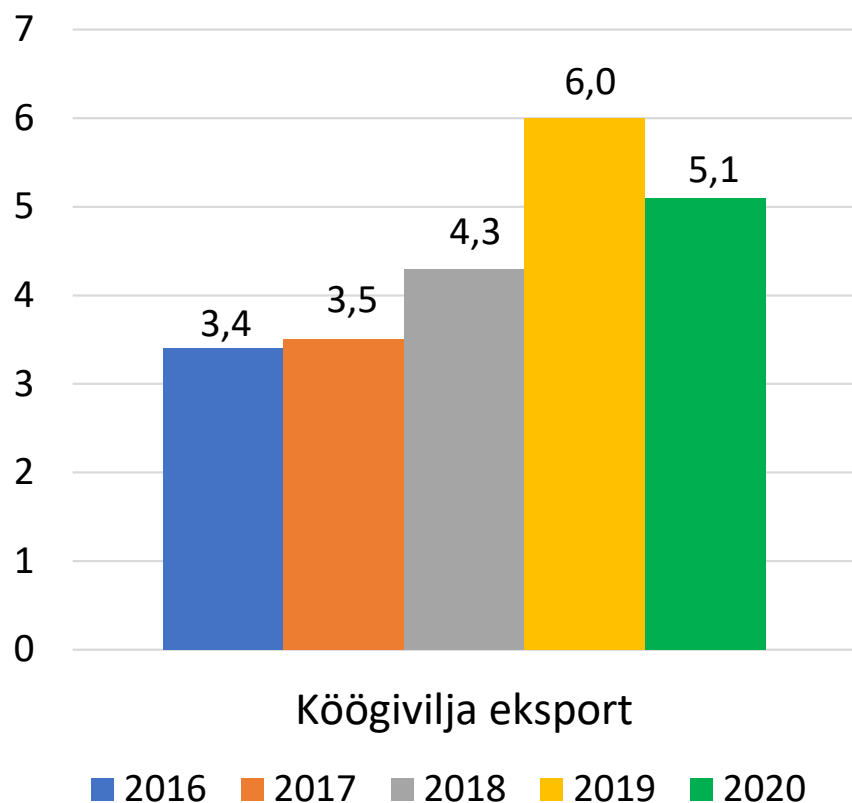
Kalafilee ja kalaliha ekspordikogus on vaadeldavail aastail püsinud madalal tasemel. Kalafilee ja kalaliha impordikogused kahanesid 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga 9%. Suur osa impordist läheb kalatööstusse ja reekspordiks. Värske ja jahutatud ning külmutatud mageveekalade filee ekspordikogused veidi langesid ja olid 2020. aastal vaadeldavate aastate kõige väiksemad. Kalafilee ja kalaliha impordihinnad on jätkuvalt tõusutrendil, ekspordihinnad langesid 2020. aastal 5% (võrreldes 2019. a). Ekspordihind oli viimase viie aasta madalaim.

Külmutatud krevettide ekspordikogused langesid 2020. aastal (võrreldes 2019. aastaga) 23%, ekspordikäive langes 35%. Krevettide väljavedu langes Taani ja Islandi suunal vastavalt 71% ja 32%. Samas kasvas krevettide väljavedu Hiina suunal 33%.

Kalatoodete ekspordimaht kahanes 2020. aastal (võrreldes 2019. aastaga) 12%. Kalatoodete import on olnud ekspordist 2-3 väiksem ja on püsinud stabiilsena. Üle poole impordist moodustavad Leedu päritoluga heeringatooted (Leedu päritoluga tooted kokku 44%). Läti osakaal küündib 22%-ni. Toiduks valmistatud heeringa impordihind on veidi kasvanud, ekspordihind on jätkuvalt tõusutrendil.

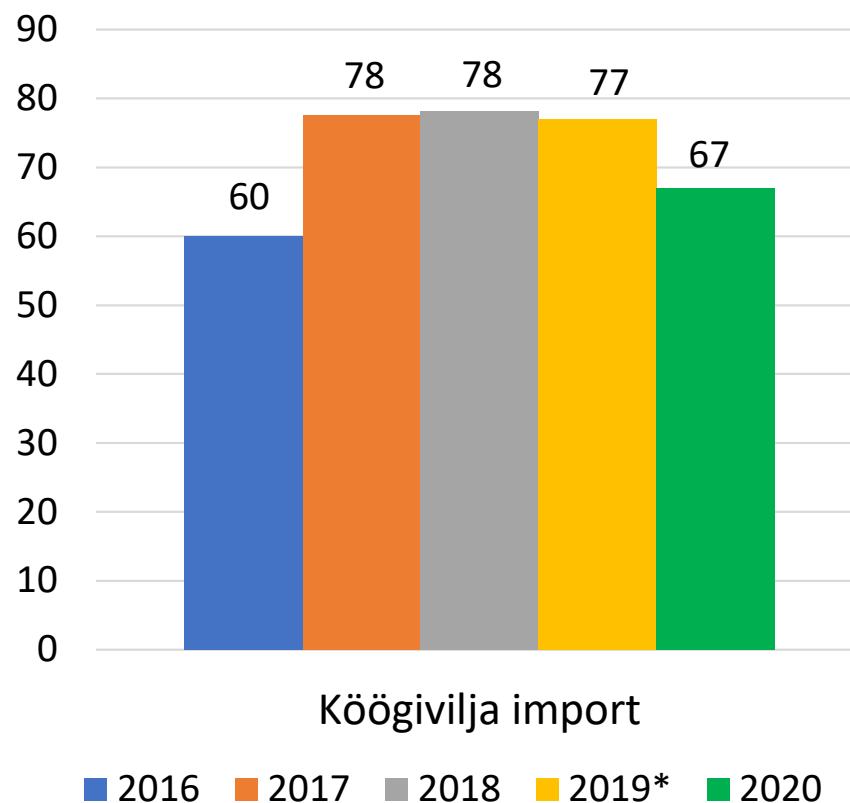
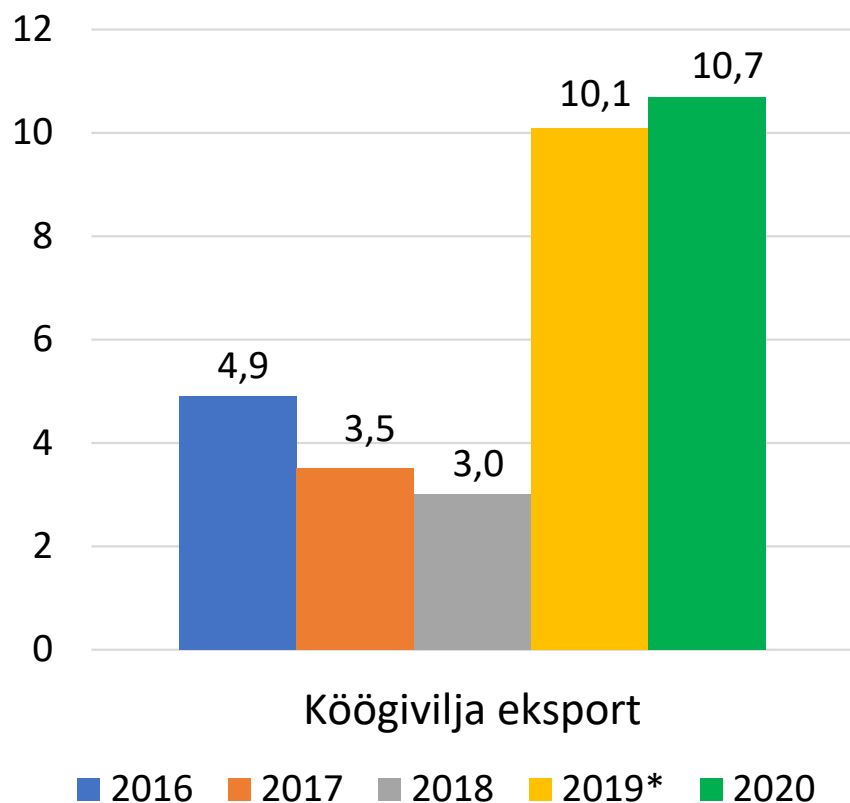
6. Köögiviljasektori (s.h. kartuli) ekspordivõimekus

Kartuli ja köögivilja* eksport ja import rahalises väärtuses 2016-2020 (miljon eurot)

* Köögivilja eksport/import (v. a KN 0713 Kuivatatud kaunviljad)

Kartuli ja köögivilja* eksport ja import koguseliselt 2016-2020 (tuhat tonni)

* Köögivilja eksport/import (v. a KN 0713 Kuivatatud kaunviljad)

* 2019. aasta andmed on korrigeeritud

Köögivilja ja kartuli osakaal köögiviljasektori ekspordis (2016-2020, % ekspordikäibest)

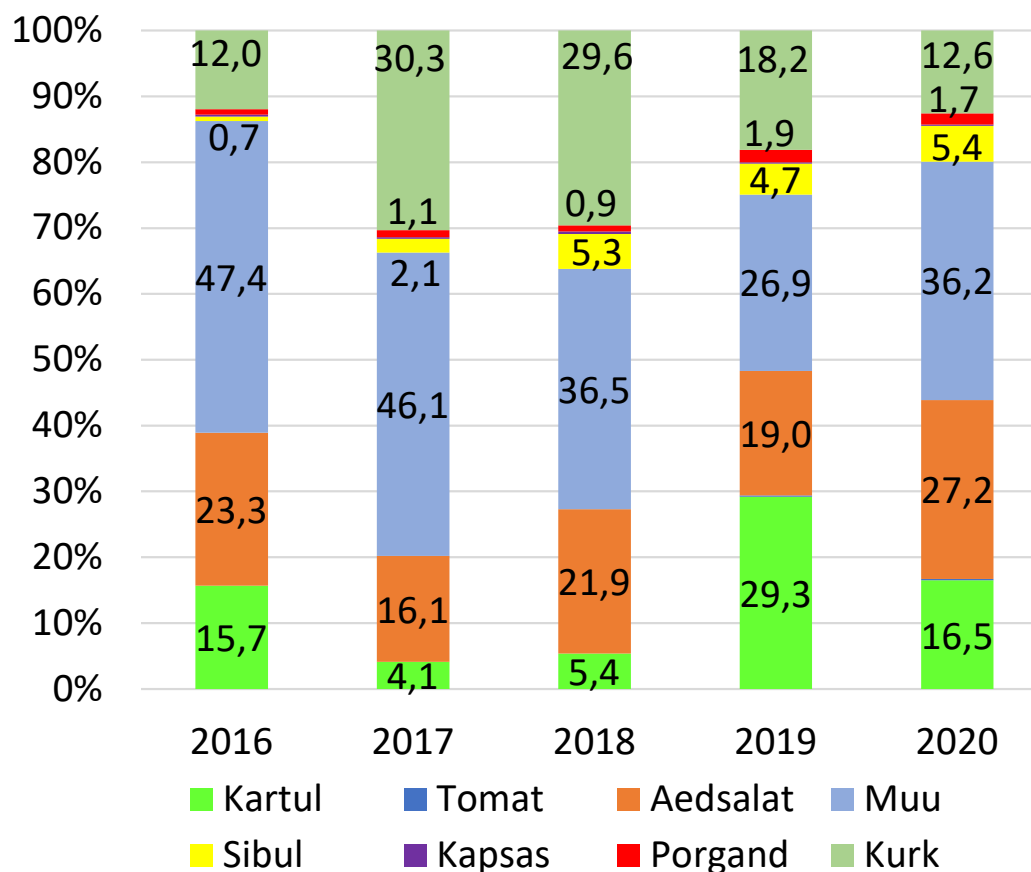
Köögiviljasektori põhilised ekspordiartiklid on kartul, aedсалат ja kurk, mille osakaal ekspordikäibes moodustas 2020. aastal vastavalt 16,5%, 27,2% ja 12,6% sektori ekspordikäibest.

Kartuli osakaal langes võrreldes 2019. aastaga 9,6 protsendipunkti võrra.

Aedсалати osakaal kasvas samal perioodil 8,2 protsendipunkti võrra.

Sibula osakaal püsis viimasel kolmel aastal 5% juures.

Kapsa ja tomati ekspordikäive on olnud läbi aastate väga väike.

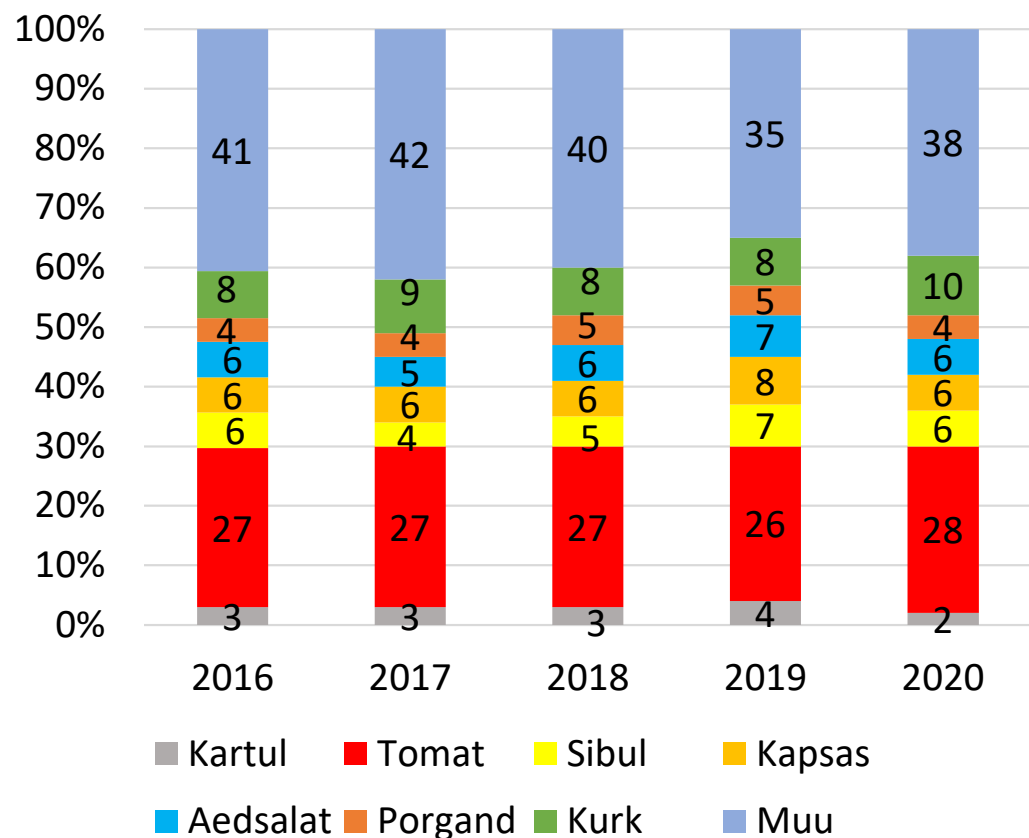

Köögivilja ja kartuli osakaal köögiviljasektori impordis (2016-2020, % impordikäibest)

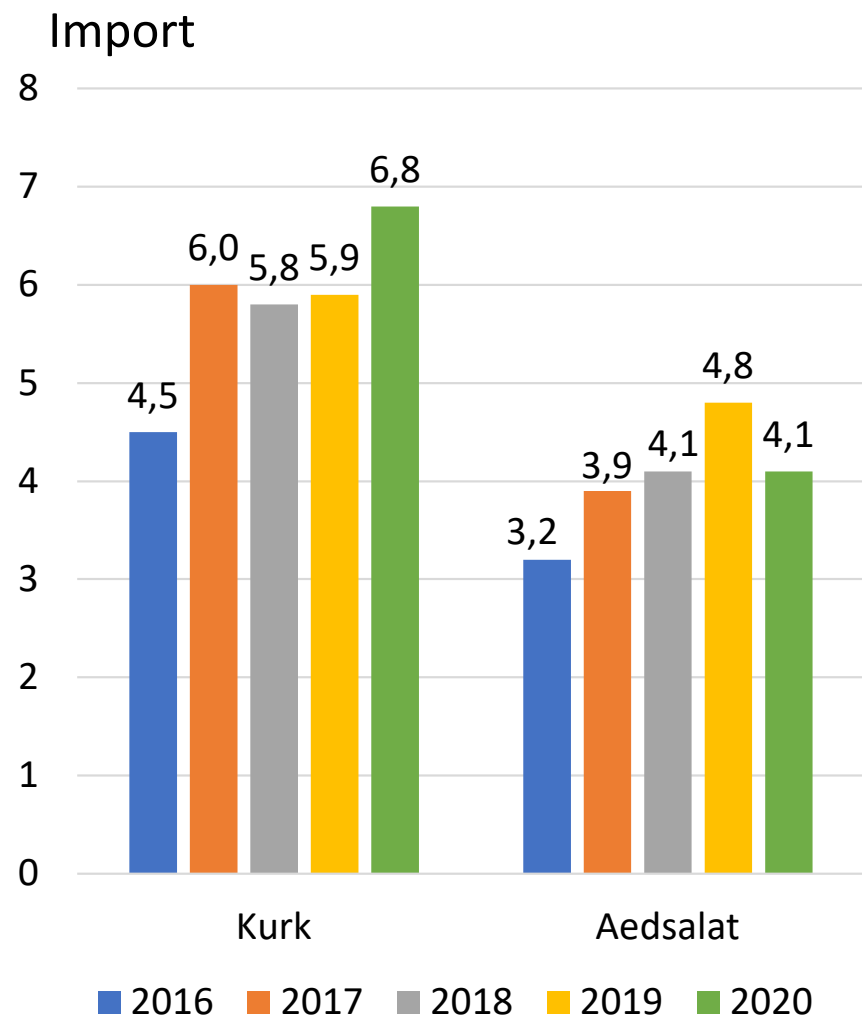
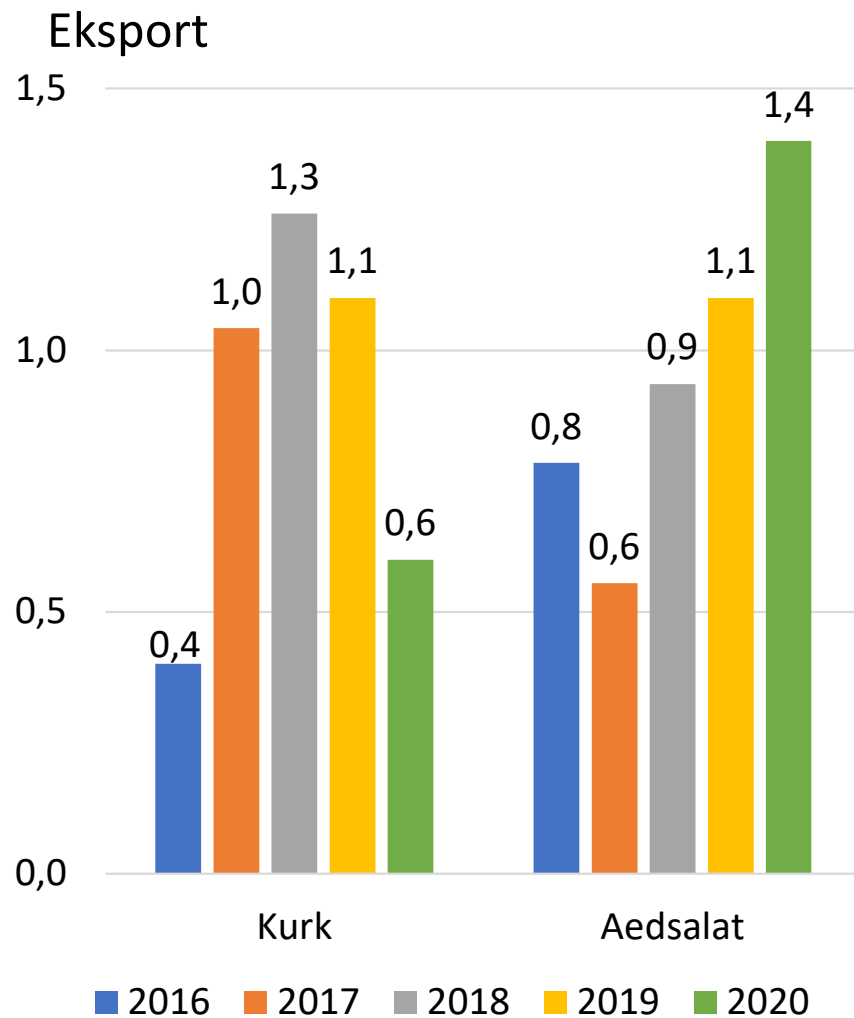
Köögiviljasektori põhiline impordiartikkel on tomat, mille osakaal impordikäibes oli 2020. aastal viimase viie aasta suurim (28%).

Kurgi osakaal kasvas 2020. aastal 2 protsendipunkti võrra ja oli viimase viie aasta suurim (10%).

Kapsa ja kartuli ning porgandi ja sibula osakaal langes võrreldes 2019. aastaga vastavalt 2 ja 1 protsendipunkti võrra.

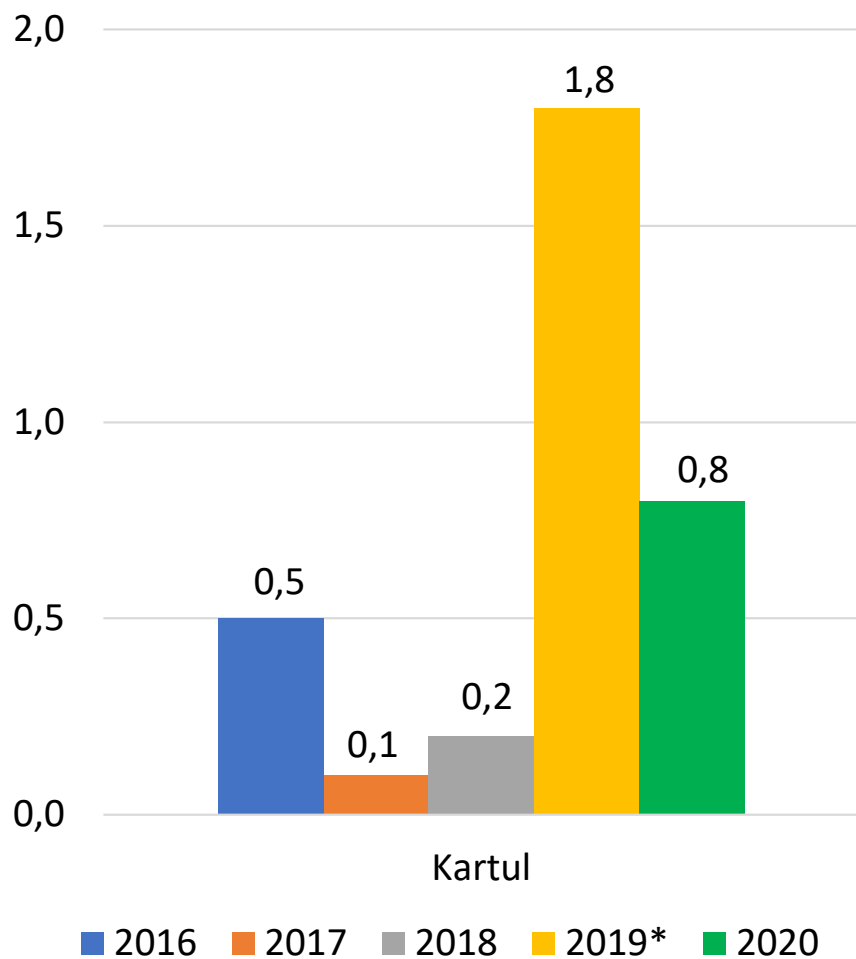

Kurgi ja aedsalati eksport ja import 2016-2020 (miljon eurot)

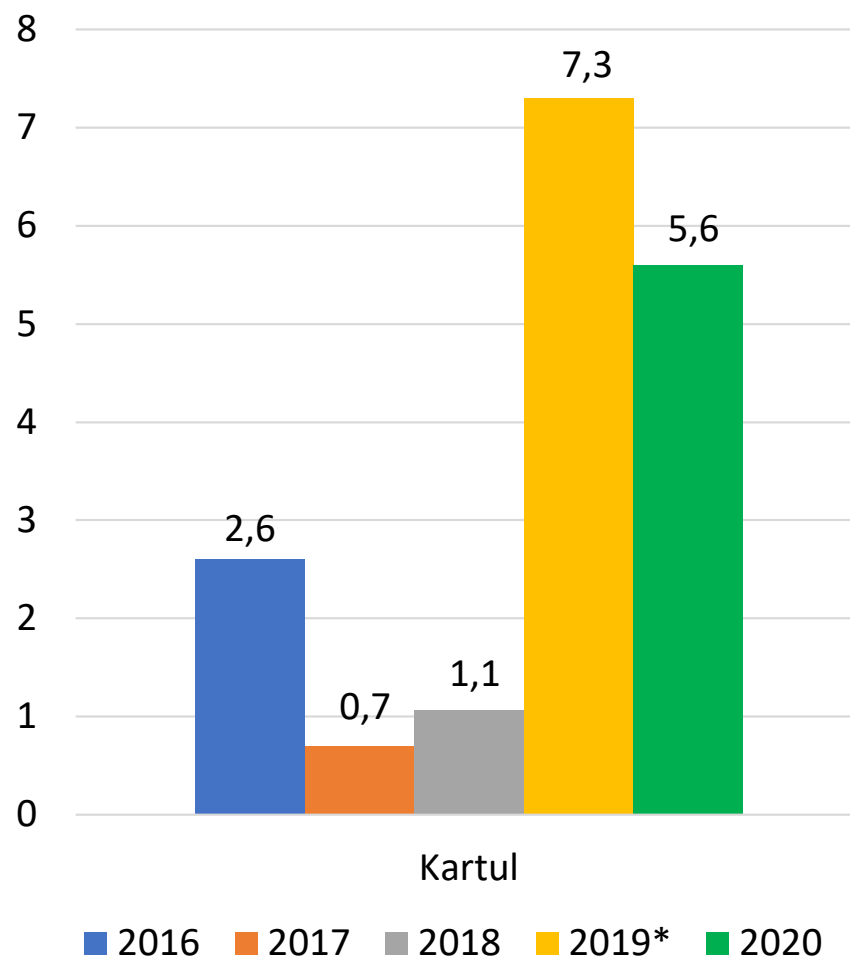

Kartuli eksport 2016-2020

miljon eurot

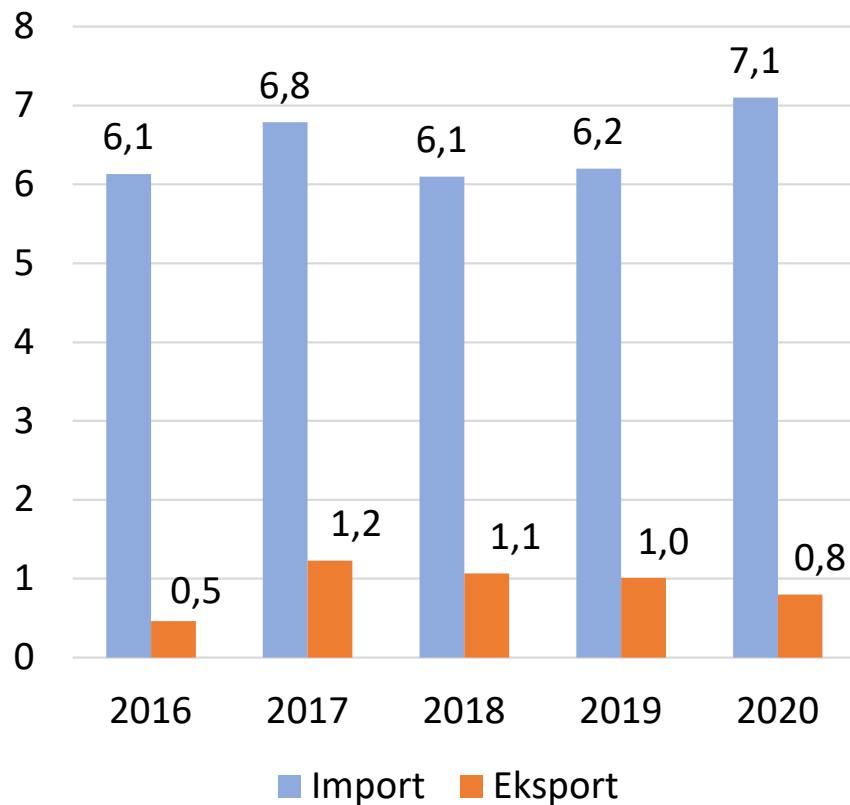
tuhat tonni

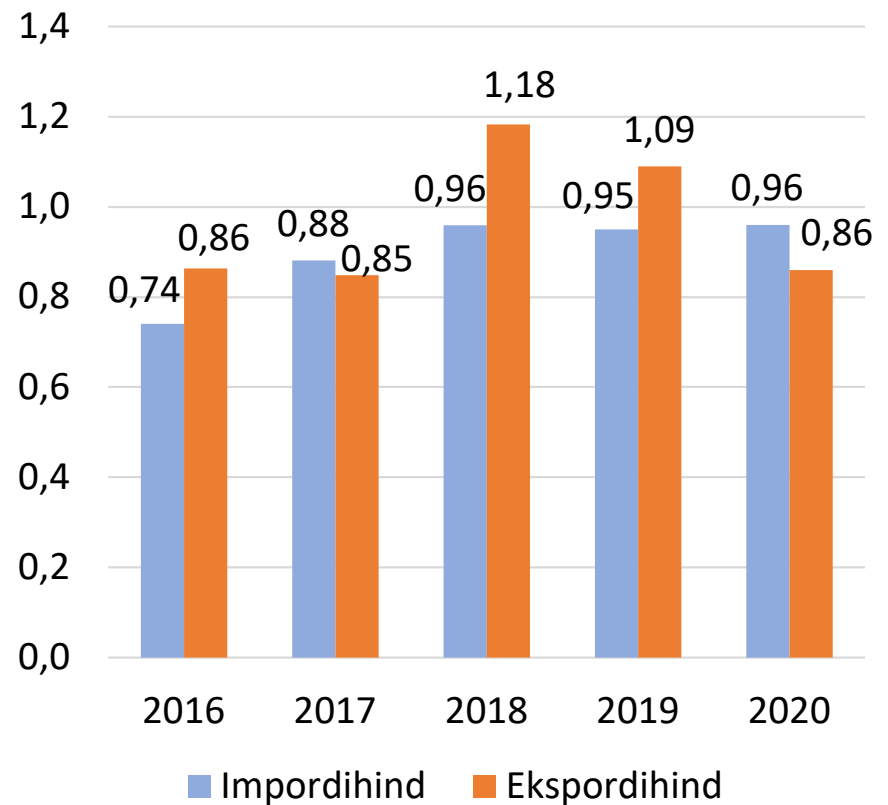
*2019. aasta andmed on korrigeeritud

Kurgi (KN 0707) eksport ja import 2016-2020

tuhat tonni

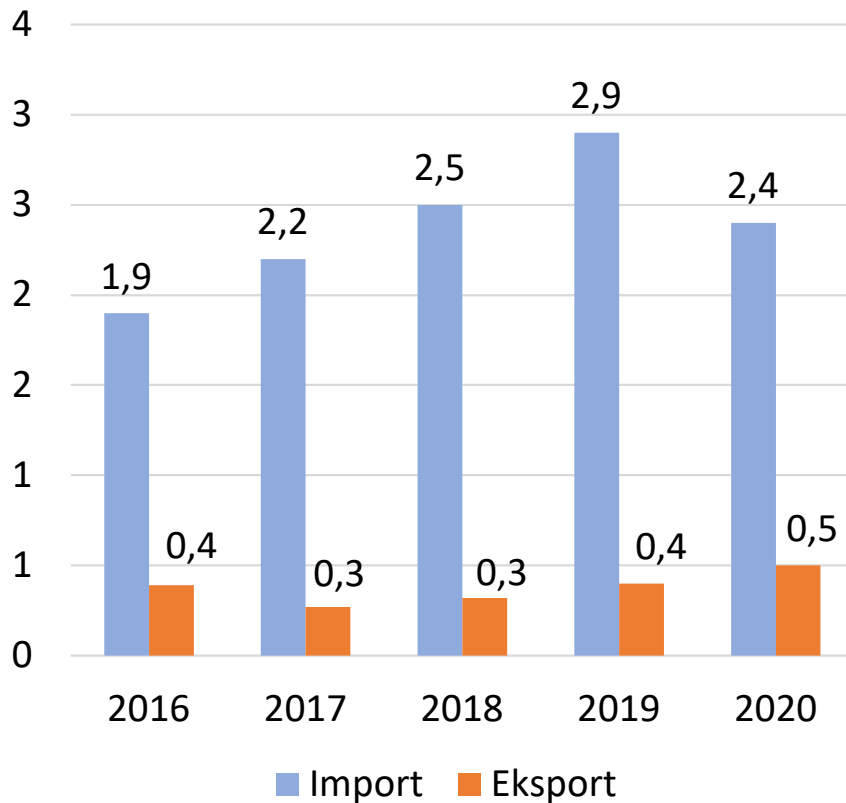

€/kg

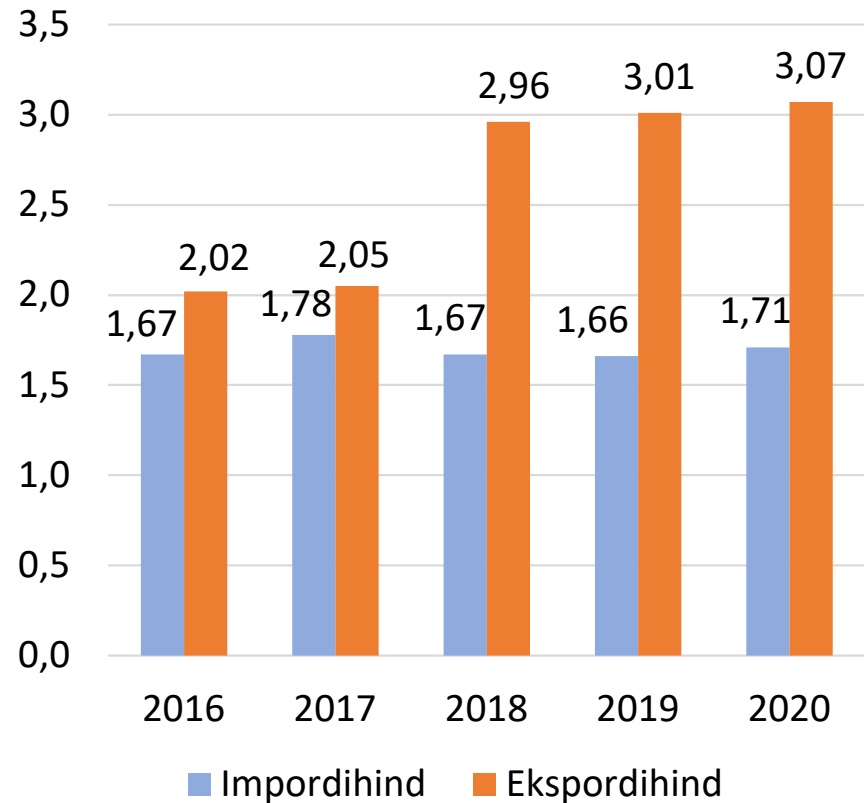

Aedsalati (KN 0705) eksport ja import 2016-2020

tuhat tonni

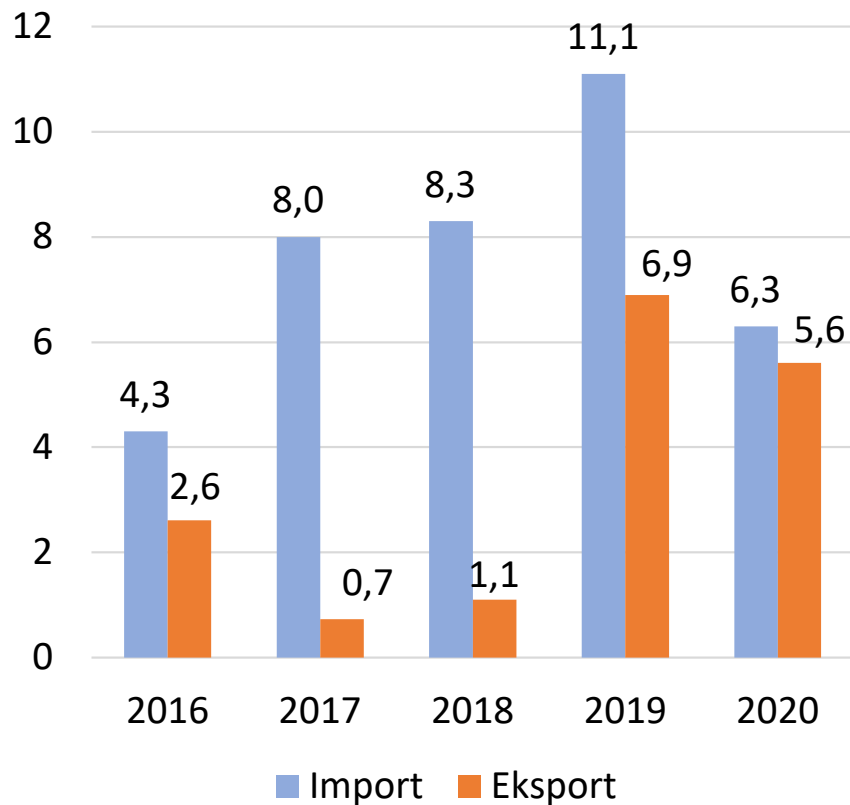

€/kg

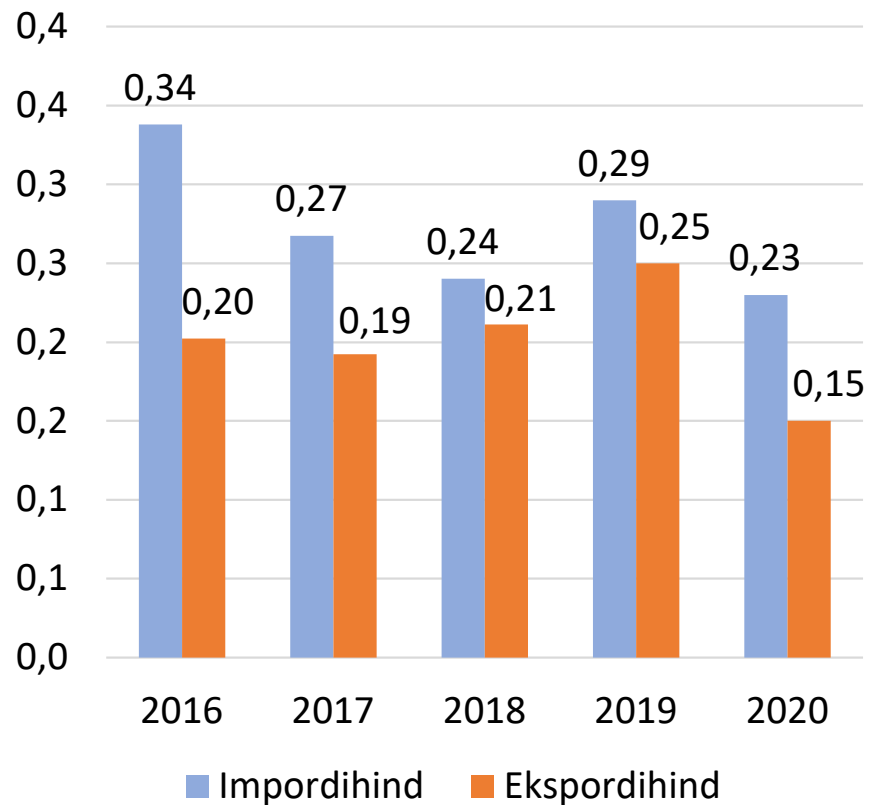

Kartuli (KN 0701) eksport ja import 2016-2020

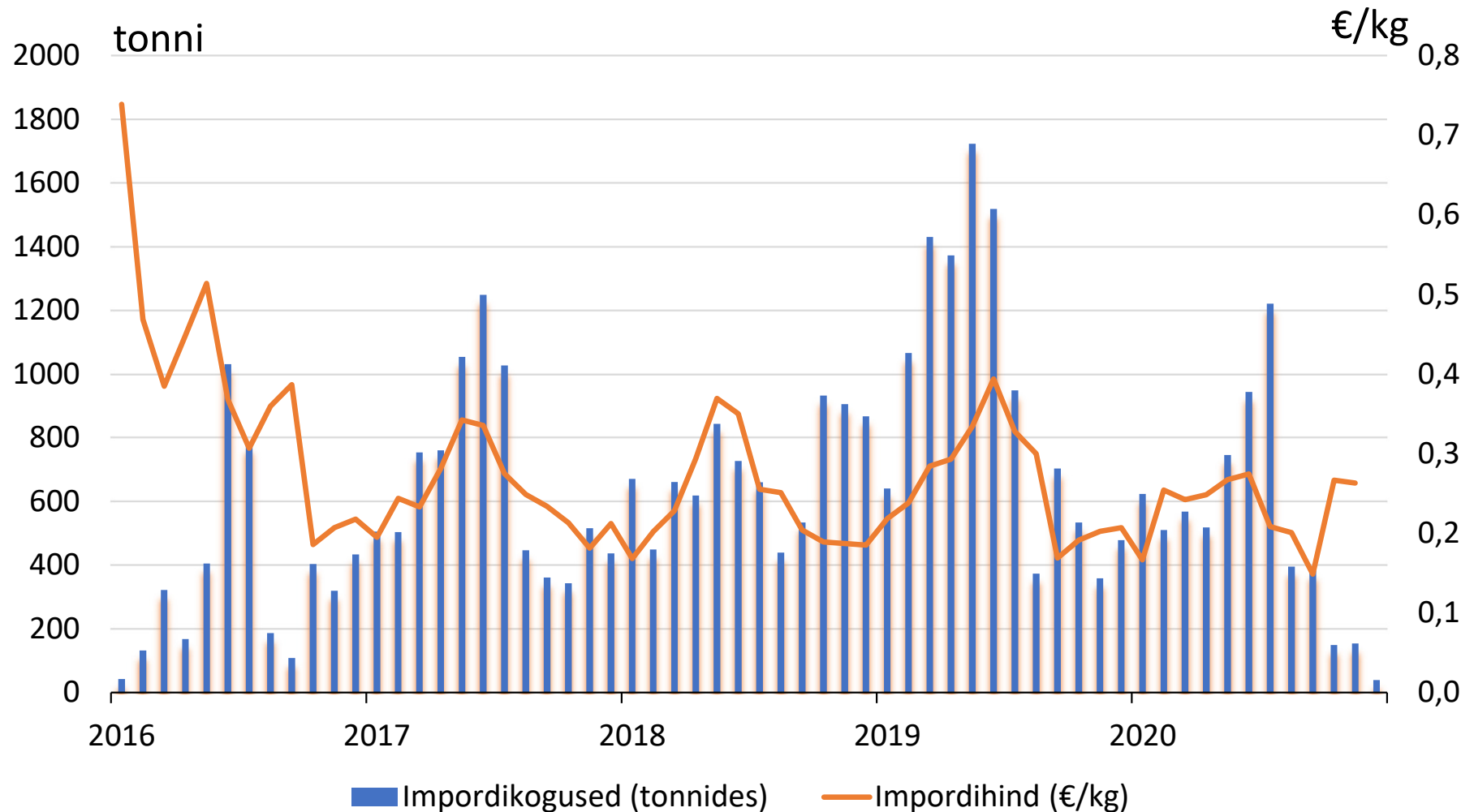
tuhat tonni

€/kg

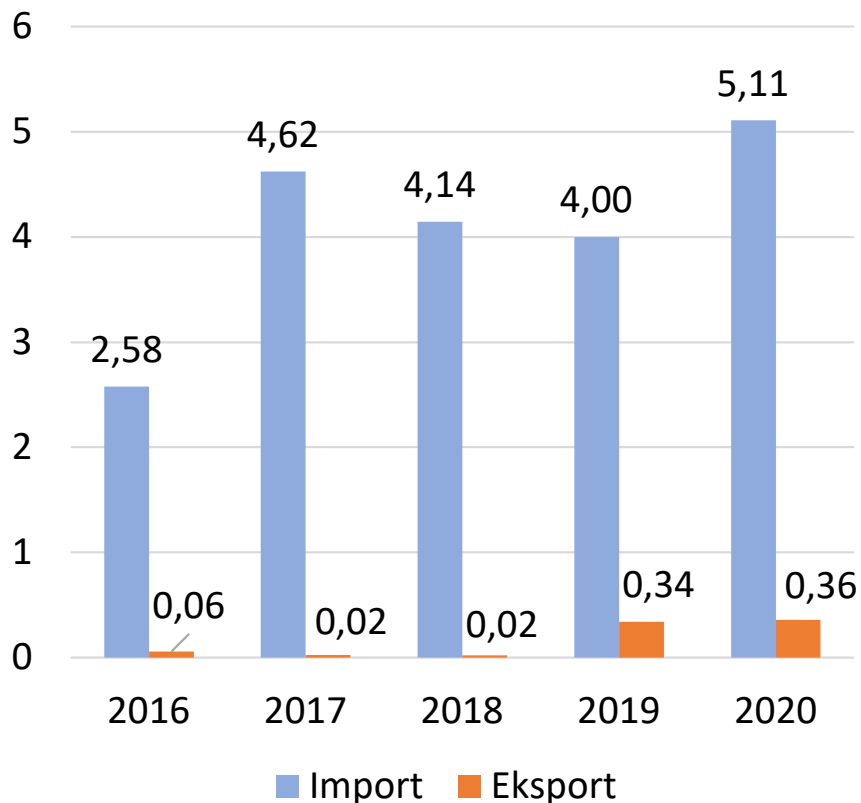
Kartuli impordikogused ja impordihind aastatel 2016-2020 (kuude lõikes)

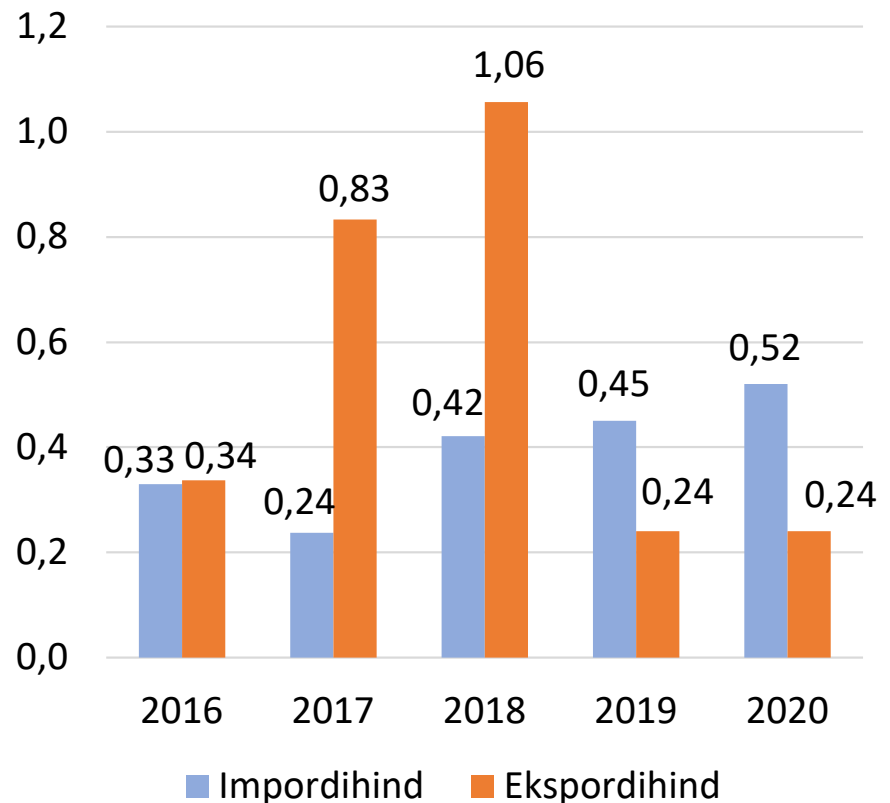
- Kartulit imporditi 2020. aastal aastaringselt Soomest, Lätist ja Hollandist. Kõige kallima kilohinnaga (keskmiselt 0,63 €/kg) toodi kartulit Hollandist, kõige odavam kartul tuli Leedust (keskmiselt 0,11€/kg).
- Varajast kartulit imporditi alates aprillist Kreekast (kilohind 0,31€/kg) ning alates maist Hispaaniast ja Itaaliast (kilohind vastavalt 0,46€/kg ja 0,45€/kg).
- Kõige odavamat kartulit imporditi aprillis 2020 Soomest (kilohind 0,09€/kg) ning ajavahemikul mai-september Leedust (keskmine kilohind 0,09€/kg). Kõige kallimat kartulit imporditi jaanuaris ning ajavahemikul juuli-august 2020 Hollandist (keskmine kilohind 1,02€/kg).

Porgandi (KN 070610) eksport ja import 2016-2020

tuhat tonni

€/kg

- Kartuli ja köögiviljasektori ekspordimaht võrreldes impordiga on endiselt kordades väiksem. Ekspordikogused kasvasid 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga 6%, kuid ekspordikäive langes 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga 15%.
- **Kurgi** ekspordikäive langes varasema aastaga võrreldes vastavalt 42% ja kogus 26%. Kurgi impordikäive ja -kogused kasvasid 2020. aastal vastavalt 13% ja 12,5%.
- **Aedsalati** ekspordikäive kasvas 2020. aastal 21%, ekspordikogused 20%.
- **Kartuli** ekspordikogused langesid 2020. aastal (võrreldes 2019. a) 24%. Kartuli ekspordihind langes 2020. aastal 38%. Kartuli impordikogused langesid eelmise aastaga võrreldes 44%, kartuli impordihind 19%.
- **Porgandi** ekspordihind jäi 2020. aastal 2019. aasta tasemele. Porgandi väljavedu suurenes varasema aastaga võrreldes 6%, kuid on ikkagi väike. Porgandi impordimaht oli 2020. aastal endiselt suur ning kasvas varasema aastaga võrreldes 28%.

- Kõige olulisemad ekspordi sihtturud on olnud Läti, Soome ja Leedu.
- Läti, Soome ja Leedu suunal langes köögivilja eksport 2020. aastal (võrreldes 2019. aastaga) rahalises väärtuses vastavalt 29%, 20% ja 17%.
- Kartuli ekspordi peamised sihtturud on olnud Poola, Soome ja Tšehhi.
- Aedsalati ekspordi peamised sihtturud on olnud Läti ja Leedu: ekspordikäive Läti suunal kasvas 2020. aastal (võrreldes 2019. a) 19%, Leedu suunal 34%.
- Kurgi ekspordi peamised sihtturud on olnud Leedu ja Läti: ekspordikäive Leedu suunal langes 2020. aastal (võrreldes 2019. aastaga) 11%, Läti suunal 62%. Ekspordikäive Soome suunal langes varasema aastaga võrreldes 10 korda.
- Läti suunal kasvas porgandi eksport 2020. aastal (võrreldes 2019. a) rahalises väärtuses 28%, samas ekspordikäive Soome suunal langes 40%.
- Enamus köögiviljast imporditi Hollandist, Hispaaniast ja Poolast.
- Tomatit imporditi 2020. aastal peamiselt Hollandist (41%), Hispaaniast (26%) ja Marokost (10%).
- Kartulit imporditi 2020. aastal peamiselt Soomest (32%) ja Leedust (24%).
- Porgandit imporditi kõige enam Lätist (41%), Itaaliast (16%) ja Leedust (11%).

7. Järeldused

- Eesti toidusektori ekspordikäive kasvas 2020. aastal 2019. aastaga võrreldes 4% ja ületas 2016. aasta taset 40%.
- Vaatamata üleilmse Covid-19 pandeemia negatiivsele mõjule majandusele jätkas toidusektor 2020. aastal kasvutrendil. Kasv tugines suuresti piima- ja teraviljasektori ekspordil, mis kasvasid mõlemad aastaga 5%. Lihasektori ekspordikäive jäi 2020. aastal 2019. aasta tasemele. Kalasektori ekspordikäive langes 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga 17%.
- Eesti toidusektori ekspordis on jätkuvalt suure osakaaluga toorme eksport. Toorpiim ja teravili on olnud endiselt peamisteks ekspordiartikliteks. Kontsentreerimata piima ekspordikogus kasvas 2020. aastal 2019. aastaga võrreldes 4,6% ning ületas ka 2016. aasta taset 7,4%.
- Potentsiaalse kasvuruumiga Venemaa turg on jäänud endiselt suletuks (v. a teatavate eranditega kalatoodete eksport). Ekspordimahtude kasvatamisel keskenduvad Eesti ettevõtted tihti juba tuntud sihtriikidele. Nii näiteks kalasektoris 2020. aastal uusi ekspordipartnereid ei tekkinud. Aasia turgude sisenemine võtab aega, nõuab Eesti ettevõtjatelt põhjalikku ettevalmistust ja kannatlikkust. Pikaajaline töö ja pühendumus viib siiski tulemusteni. Nii lisandusid 2020. aastal piima- ja lihasektoris uuteks ekspordipartneriteks AÜE, Usbekistan, Gruusia ja Liibanon.

- Meie lähiriigid (teised Balti riigid ja Soome) on nii piima- kui lihasektori olulisimaks turuks. Kalaturu ekspordis on olulised Rootsi, Soome ja Ukraina.
- Põhjamaade suunal kahanes pandeemiaga kaasnenud piirangute tõttu ekspordimaht märkimisväärselt. Nii langes Põhjamaade osakaal 2020. aastal võrreldes 2019. aastaga kalasektori ekspordikäibes 50%-lt 41%-le (Soome osakaal kahanes 15%-lt 14%-le). Liha- ja piimasektoris langes Soome osakaal vastavalt 22%-lt 15%-le ja 18%-lt 16-le.
- Arvestades koroonakriisi mõjudega Eesti toidusektori ekspordivõimalustele tuleks seada sihte ärisuhete arendamiseks Covid-19 pandeemia järgsel perioodil. Ekspordi kasvatamine globaalse kriisi ajastul nõuab loomingulisi lahendusi ja uute võimaluste märkamist. Läbimurre eksootilistel ja kaugetel turgudel eeldab rahalist ja ajalist investeringut. Väga tähtis on hoida hea maksevõimega Põhjamaade turgusid ja olemasolevate ekspordipartneritega ärisuhteid edasi arendada.